

“NYT KODISTA LAULUN MÄ LAULAN”

SIIONIN MATKALAULUT -KIRJAN MERKITYS LESTADIOLAISILLE
UDELLEHERÄYKSELLE

Pro gradu -työ
Jyväskylän yliopisto
Musiikkitieteen laitos
Syksy 1997

Outi Susanna Krank

Tiedekunta: Humanistinen	Laitos: Musiikkitieteen laitos
Tekijä: Outi Krank	
Työn nimi: "NYT KODISTA LAULUN MÄ LAULAN" SIIONIN MATKALAULUT -KIRJAN MERKITYS LESTADIOLAISELLE UUELLEHERÄYKSELLE	
Oppiaine: Musiikkikasvatus	Työn laji: Pro gradu -työ
Aika: Syksy 1997	Sivumäärä: 107
Tiivistelmä - Abstract: <p>Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää lestadiolaisen uudenheräyksen näkökulmasta, mitä merkitystä herätysliikkeen omalla laulukirjalla on yhteisölle ja sen yksittäisille jäsenille. Uudenheräyksen laulukirja on nimeltään Siionin Matkalaulut. Tutkimuksessa tarkastellaan Siionin Matkalaulut -kirjan asemaa ja merkitystä uudenheräyksen seuraveisuussa, julistuksessa sekä herätysliikkeen jäsenten yksityiselämässä. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, mitä funktioita eli tehtäviä Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudessa heräyksessä ja mitä henkilökohtaisia tarpeita matkalaulujen laulaminen uudenheräyksen jäsenissä täyttää. Varsinaisen tutkimusaiheen lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan pintapuolisesti Siionin Matkalaulut -kirjan ja sitä edeltäneiden laulukirjojen luonnetta ja sisältöä.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen tausta pohjautuu etnomusikologiaan, jonka perusajatus on tutkia musiikkia kulttuurisessa kontekstissaan. Tutkimus on suoritettu haastattelemalla kuutta eri-ikäistä avaininformanttia. Osa informanteista toimii aktiivisesti uudenheräyksen vastuutehtävissä, osa taas edustaa uudenheräyksen ns. rivijäseniä. Haastattelut on analysoitu teemoittain sisällönanalyysin menetelmällä. Analysoinnin keskeisenä tavoitteena on ollut saada esille uudenheräyksen jäsenten oma näkemys Siionin Matkalaulut -kirjan merkityksestä herätysliikkeessään.</p> <p>Tutkimuksesta kävi ilmi, että Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudenheräyksen seuratoiminnassa vaihtelee paikkakunnittain. Tästä huolimatta Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudessa heräyksessä vahvasti sosiaalinen funktio. Laulukirjan avulla voidaan luoda herätysliikkeeseen sisäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä vahvistaa liikkeen asemaa ulospäin. Henkilökohtaisella tasolla Siionin Matkalaulut -kirja merkitsee uudenheräyksen jäsenille esimerkiksi sidosta lapsuuteen, hengellistä voimanhähdettä tai tunneilmaisun keinoa.</p>	
Asiasanat: Siionin Matkalaulut, uusiheräys, lestadiolaisuus, musiikin merkitys	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopiston musiikkitieteen laitoksen kirjasto, yliopiston pääkirjasto	
Muita tietoja:	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tausta	1
1.2 Aikaisemmat tutkimukset	2
1.3 Lestadiolainen uusiheräys	4
2 UUDENHERÄYKSEN LAULUPERINNE	8
2.1 Lestadiolaisten käyttämät laulut 1800-luvulla	8
2.2 Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille - Valituista Virsiä	9
2.3 Valituista Virsiä ja Lauluja	11
2.4 Siionin Matkalaulut	15
2.4.1 Siionin Matkalaulut -kirjan synty	15
2.4.2 Siionin Matkalaulut -kirjan luonne	18
2.4.3 Siionin Matkalaulut -kirjan uudistustyö	23
3 TUTKIMUSASETELMA	24
3.1 Tutkimusongelmat	24
3.2 Teoreettinen tausta ja käsitteiden määrittely	24
3.2.1 Etnomusikologia	24
3.2.2 Etnografia	26
3.2.3 Musiikin merkitys	28
3.2.4 Musiikin käyttöyhteys ja funktio	29
3.3 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	31
3.3.1 Tutkimusjoukko	32
3.3.1.1 Veli Siljander	33
3.3.1.2 Tapani Schöning	34
3.3.1.3 Ilpo Nurmenniemi	36
3.3.1.4 Tiia Översti	37
3.3.1.5 Taimi Nevalainen	38
3.3.1.6 Alli Rönkkömäki	39
3.3.2 Haastattelun toteutus	40
3.4 Aineiston järjestäminen ja tulkinta	41
3.5 Validiteetti ja reliabiliteetti	43

4 SIIONIN MATKALAULUT -KIRJAN YHTEISÖLLINEN MERKITYS	46
4.1 Musiikin tehtävät seurakunnassa	46
4.2 Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudenheräyksen seuraveisuissa	47
4.2.1 Uudenheräyksen seuraveisuu	47
4.2.2 Matkalaulujen oppiminen	52
4.2.3 Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö uudessaeräyksessä	53
4.2.4 Virsikirjan ja eri herätysliikkeiden laulukirjojen käyttö uudessaeräyksessä	59
4.3 Siionin Matkalaulut -kirja uudenheräyksen identiteetin luoja	60
4.3.1 Uudenheräyksen oma musiikkiperinne	60
4.3.2 Uudenheräyksen lippulaulut	63
4.3.3 Oman laulukirjan tarpeellisuus	64
4.3.4 Siionin Matkalaulut -kirja uudenheräyksen yhtenäisyyden lujittajana	66
4.4 Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö julistuksessa	68
4.5 Siionin Matkalaulut -kirjan merkitys uudenheräyksen tulevaisuudelle	72
5 SIIONIN MATKALAULUT -KIRJAN HENKILÖKOHTAINEN MERKITYS	74
5.1 Siionin Matkalaulut -kirjan luonne informanttien näkökulmasta	74
5.2 Informanttien henkilökohtainen suhde Siionin Matkalaulut -kirjaan	78
5.2.1 Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö eri elämäntilanteissa	78
5.2.2 Rakkaimmat matkalaulut	82
5.3 Siionin Matkalaulut -kirjan hengellinen merkitys	84
5.4 Siionin Matkalaulut -kirjan musiikillinen merkitys	88
6 TULOSTEN TARKASTELU	90
6.1 Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudessaeräyksessä	90
6.2 Siionin Matkalaulut -kirjan funktiot uudessaeräyksessä	91
7 PÄÄTÄNTÖ	94
LÄHTEET	97
LIITTEET	101

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

“Nyt kodista laulun mä laulan, jossa ikuisen asunnon saan, jossa kaikkien pyhien kanssa saan levätä vaivoista maan.” (SML: 204, 1) Haikea mollisävelmä täyttää kirkon. Ihmiset laulavat yhteisestä päämäärästä - kodista, jonka he toivovat odottavan heitä maallisen elämän päätyttyä. Ilmassa on aistittavissa voimakas yhteenkuuluvuuden tunne. Moni laulaa ulkomuistista, mikä osoittaa, että laulu on ihmisille hyvin rakas.

Ylläkuvattu tilanne perustuu omaan muistikuvaani uudenheräyksen kesäseuroista muutama vuosi sitten. Tuossa tilanteessa sain välähdyksen siitä, miten tärkeä tehtävä musiikilla voi olla herätysliikkeen toiminnassa. Musiikki voi toimia tärkeänä tunnelman luojana ja edesauttaa yhteenkuuluvuuden tunteen syntymistä herätysliikkeen tilaisuuksissa. Erityisesti herätysliikkeen omat laulut voivat edesauttaa tätä yhteenkuuluvuuden kokemista, koska herätysliikkeen maailmankuva ja arvot tulevat parhaiten esiin juuri näissä lauluissa. Ylläkuvattu tilanne auttoi minua oivaltamaan jotakin oman lauluperinteen merkityksestä herätysliikkeelle. Toisaalta tilanne herätti myös monia kysymyksiä, jotka vaativat subjektiivista “mutu-tuntumaa” syvällisempää tarkastelua ratketakseen.

Tämän tutkimuksen puitteissa selvitän yhden herätysliikkeen näkökulmasta, mitä merkitystä herätysliikkeen omalla laulukirjalla voi olla yhteisölle. Oletan tämän tutkimuksen antavan hieman viitettä myös siitä, miksi useimmilla suomalaisilla herätysliikkeillä ylipäätään on kirkon virallisen virsikirjan lisäksi käytössään oma laulukirja. Tutkimuskohteekseni olen valinnut lestadiolaisen uudenheräyksen, koska herätysliike on minulle jo valmiiksi tuttu. Näin ollen minun ei tarvitse käyttää paljon aikaa liikkeeseen tutustumiseen ja esitutkimukseen, mikä olisi välttämätöntä, jos tutkimuskohteena olisi minulle entuudestaan vieras herätysliike. Olen tutustunut uuteenheräykseen käytyäni rippikoulun uudenheräyksen leirikodissa Kangasalla vuonna 1988. Vuodesta 1994 lähtien olen toiminut uudenheräyksen nuortenkuoro Sola Fide:n johtajana. Kuorotyön myötä olen tutustunut moniin uudenheräyksen johtohenkilöihin ja rivijäseniin eri puolilla Suomea. Tämän ansiosta minulla on mahdollisuus päästä käsiksi asioihin ja arkistoihin, joihin täysin ulkopuolisen tutkijan olisi kenties mahdotonta päästä käsiksi. Uudenheräyksen valintaa tutkimuskohteeksi puoltaa myös se, että uudenheräyksen musiikkikulttuuria ei ole tutkittu aiemmin.

Uudenheräyksen piirissä käytössä oleva laulukirja on nimeltään “Siionin Matkalaulut”. Kyseinen laulukirja on kolmen pienen lestadiolaisryhmän yhteinen kirja. Kullakin lestadiolaisryhmällä on oma historiansa ja organisaationsa. Yhteisestä laulukirjasta huolimatta musiikkikäyttäytyminen eri ryhmien välillä vaihtelee, joten välttääkseni tutkimusaineiston liiallisen paisumisen rajaan tutkimukseni koskemaan ainoastaan uuttaheräystä. Siionin Matkalaulut -kirjasta käytetään yleisesti lyhennettä SML, joten käytän tätä lyhennettä myös tässä tutkimuksessa. Uudenheräyksen jäsenten keskuudessa puhutaan yleisesti matkalauluista tarkoittaessa SML:n lauluja. Käytän tätä nimitystä tekstissäni tarkoittaessani nimenomaan yksittäisiä lauluja enkä laulukirjaa kokonaisuudessaan. Jotkut informantit käyttävät sanaa matkalaulu myös puhuessaan Siionin Matkalaulut -kirjaa edeltäneen Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan lauluista. Kulloinkin kyseessä oleva laulukirja selviää tekstiyhteydestä.

Tutkimukseni päätarkoitus on selvittää kuutta avaininformanttia haastatteleamalla, mitä merkitystä Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudelleheräykselle. Varsinaisen tutkimusaiheen lisäksi näen tarpeelliseksi selvittää taustatietona myös Siionin Matkalaulut -kirjan ja sitä edeltäneiden laulukokoelmien luonnetta. Uudenheräyksen laulukirjoja ei ole aiemmin tutkittu kovin paljoa, joten joudun tekemään hieman tutkimustyötä myös laulukirjojen luonteen selvittämiseksi. Tarkoitukseni ei ole kuitenkaan esittää syvällistä analyysiä laulukirjojen luonteesta ja historiasta, vaan esitellä pintapuolisesti, millaisen laulukirjan merkitystä tutkimukseni koskee.

1.2 Aikaisemmat tutkimukset

Suomalaisten herätysliikkeiden musiikkia ei ole aikaisemmin juurikaan tutkittu musiikkiperinteen merkityksen näkökulmasta. Suurin osa herätysliikkeiden musiikkiperinnettä käsittelevistä tutkimuksista edustaa lähinnä teologista tai hymnologista tutkimusotetta. Oma tutkimusnäkökulmaani sivuaa selvimmin Päivikki Suojasen tutkimus “Finnish Folk Hymn Singing, Study in Music Anthropology” (1984). Tutkimuksessaan Suojanen tarkastelee suomalaisten herätysliikkeitten seuraveisuuta musiikkiantropologisesta näkökulmasta. Tutkimuksen painopiste on rukoilevaisveisuussa. (Suojanen 1984, i-iii.)

Suojanen on kiinnostunut tutkimuksessaan kolmesta musiikkiantropologisesta näkökulmasta:

1. Missä ja milloin veisataan? Kiinnostuksen kohteena on veisuun konteksti eli tilanteet, joihin

veisuu suomalaisissa herätysliikkeissä liittyy. Veisuun konteksti ilmaisee yhteisön toimintaa ja maailmankuvaa.

2. Mitä lauletaan? Kiinnostuksen kohteena ovat herätysliikkeiden musiikillisen äidinkielen tuotteet, kuten laulukirjat ja veisuutapahtumat. Suojanen pyrkii valottamaan herätysliikkeiden luonnetta vertailevan tekstianalyysin perusteella. Suojanen on kiinnostunut myös veisuukäyttämistä ohjaavista säännöistä, kuten veisuun rooli- ja normisuhteista. Tähän tutkimusnäkökulmaan liittyy etnomusikologian lisäksi myös hymnologinen tutkimusote.

3. Mitä veisuu ilmaisee? Kiinnostuksen kohteena on sekä emisistinen (yhteisön jäsenen) että etisistinen näkökulma (tutkijan näkökulma) veisuun merkityksestä ja tehtävästä yhteisössä. Etisistisen näkökulman kannalta kiinnostavia kysymyksiä ovat musiikin yhteisöllinen, sosiaalinen, uskonnollinen ja rituaalinen merkitys. Analysoidessaan aineistoaan Suojanen käyttää hyväkseen musiikkiantropologiaa, musiikkipsykologiaa ja musiikkisosiologiaa sekä kielitieteellisiä teorioita. (Suojanen 1984, 34-37.)

Selvittäessäni Siionin Matkalaulut -kirjan edeltäjiä käytän hyväkseni muutamia lestadiolaista lauluperinnettä käsitteleviä tutkimuksia. Pekka Raittila on tutkinut Suomessa 1800-luvulla ilmestyneitä lestadiolaisia laulujulkaisuja. Tulokset hän on koonnut luetteloksi, joka on julkaistu vuonna 1952 otsikolla "Lestadiolaisuuden varhaisimmat virsijulkaisut" kokoelmassa "Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran toimituksia 52". Luettelo sisältää kaikki virsijulkaisut, jotka ovat tekijänsä tai sisältönsä puolesta tunnistettavissa lestadiolaisiksi sekä julkaisut, joiden kokoonpano osoittaa niiden olevan lestadiolaisten toimesta painettuja. Vuonna 1967 julkaistussa teoksessaan "Lestadiolaisuuden matrikkeli ja bibliografia" Raittila luettelee vuoteen 1967 mennessä ilmestyneet lestadiolaiset laulujulkaisut.

Pertti Juvosen käytännöllisen teologian laudaturtyö "Lestadiolaisuuden eri suuntien laulukirjat sekä niiden vertailua" (1963) käsittelee eri lestadiolaisryhmien keskuudessa vuoteen 1963 mennessä ilmestyneitä suomenkielisiä laulukirjoja. Juvonen kuvailee tutkimuksessaan laulukirjojen syntyä ja luonnetta. Juvosta kiinnostaa mm. miten kunkin kirjan laulut on valittu, ja miten laulukirjojen tekijät ovat suhtautuneet lestadiolaisuuden ulkopuolella syntyneisiin lauluihin ja kokoelmiin. Päähuomio on kuitenkin lestadiolaisuuden omassa piirissä syntyneissä lauluissa. Juvonen pohdiskelee tutkimuksessaan pintapuolisesti myös laulujen merkitystä eri lestadiolaisryhmissä.

Seppo Kirkisen kirkkomusiikin pro gradu -tutkimus “Siionin laulut 1977-nuottipainos” (1991) käsittelee vanhoillislestadiolaisuudessa käytössä olevan, vuonna 1976 julkaistun Siionin laulut -tekstipainoksen ja siihen liittyvän vuonna 1977 julkaistun nuottipainoksen syntyä ja sisältöä. Tutkimuksen pääpaino on nuottipainoksen sävelmistössä. Kirkinen vertailee vuoden 1977 Siionin laulujen sävelmistöä vuoden 1963 Siionin Laulut ja Virret -nuottipainokseen. Lisäksi hän vertailee sävelmistöä vuoden 1938/43 Koraalivirsikirjaan ja vuoden 1986 Virsikirjaan sekä eri herätysliikkeiden ja vapaiden suuntien laulukirjoihin. Varsinaisen tutkimusaiheensa lisäksi Kirkinen esittelee tutkimuksessaan lyhyesti vuoteen 1963 mennessä lestadiolaisuuden piirissä ilmestyneitä teksti- ja nuottikokoelmia. Uudenheräyksen laulukokoelmista hän mainitsee tutkimuksessaan “Valituita Virsiä” (1908), “Valituita Virsiä ja Lauluja” (1920) sekä “Siionin Matkalaulut” (1979).

1.3 Lestadiolainen uusiheräys

Uusiheräys on osa Lars Levi Laestadiusen parannussaarinoista 1840-luvulla alkunsa saanutta lestadiolaista herätysliikettä. Ruotsin Lapissa kirkkoherrana toiminut Laestadius “ruoski” seurakuntalaisten paheita, mm. juoppoutta ja noituutta, ja maalasi kuulijoidensa silmien eteen kauhistuttavan kuvan iankaikkisesta kadotuksesta. Toisaalta hän toi saarinoissaan esille Vapahtajan kutsuvan armon: ristiinnaulittu, verinen Vapahtaja, hänen haavansa, sovintoverensä ja koko lunastustyönsä oli pakopaikkana heränneille ja armoitetuille sieluille. (Havas 1927, 9.) Lestadiolaisuus levisi kyläkokousten, markkinamatkojen ja katekeettojen eli lastenkoulun opettajien välityksellä. Aluksi se oli saamelainen liike, mutta levisi pian koko Pohjoiskalotin alueelle. 1870-luvulla herätys oli saavuttanut Ruotsin ja Norjan Lapin, Venäjän puolella Pietarin ympäristöineen, Viron, Yhdysvaltojen suomalaissiirtolaiset sekä Suomen Utsjoelta Hankoon. (Havas 1927, 83-84.)

Lestadiolaisuuden yhtenäisyyden kausi päättyi vuosisadan vaihteessa hajaannukseen, jonka seurauksena lestadiolaisuus jakaantui kolmeen ryhmään. Hajaannuksen taustatekijöinä voidaan pitää liikkeen alueellista laajenemista ja liikettä koonneiden johtajien, erityisesti Juhani Raattamaan kuolemaa seurannutta epätietoisuutta. Lestadiolaisuuden valtauomaksi jäi vanhoillislestadiolaisuus, joka järjestäytyi nimellä Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys (= SRK). Muut hajaannuksessa syntyneet ryhmät ovat esikoisuus ja uusiheräys. (Huotari 1981, 38-39.) Myöhem-

min vanhoillislestadiolaisesta valtauomasta erosi muitakin ryhmiä, ns. pikkuesikoiset 1930-luvulla ja pappissuunta (= Elämän Sanan ryhmä) 1960-luvun alussa. Pikkuesikoiset järjestäytyivät nimellä Lähetysyhdistys Rauhan Sana ja pappissuunta nimellä Laestadius-seura. Lestadiolaisuutta käsittelevässä kirjallisuudessa käytetään lestadiolaisryhmistä kaikkia edellä mainittuja nimityksiä.

Lestadiolaisuus eli 1880-luvulla Virkkalan mukaan (1945, 54) jonkinlaista kriisiaikaa. Oli aika tutkia julistuksen ja elämässä ilmenneiden hedelmien keskinäistä suhdetta ja koetella perustuksia. Oli tullut esille tapauksia, jotka osoittivat, että valvomattomuus oli saanut valtaa. Kaikki kuitattiin rajattomalla synninpäästön julistuksella. Tässä tilanteessa alkoi eri puolilta Suomea kuulua kehotuksia valvomiseen ja uuteen heräämiseen. Erityisesti tätä uuden heräämisen tarpeellisuutta korosti kittiläläinen saarnaaja Pietari Hanhivaara. Kaikissa lestadiolaisissa piireissä myönnettiin, että herääminen uuteen valvomiseen oli tarpeen. Vähitellen alkoi kuitenkin liikkua sellainen puhe, että pohjoisesta tulee ”jotakin uutta”. Pian suurin osa lestadiolaisista saarnaajista oli avoimessa taistelussa uuden heräämisen tarpeellisuutta saarnaavia vastaan. Näin tuli sanoista ”uusi heräys” alkavan uuden liikkeen nimitys. (Virkkala 1945, 54-55, 212; Havas 1927, 144.)

Uudenheräyksen piirissä katsottiin, että laki- ja parannussaarna oli menettänyt entisen teränsä lestadiolaisessa julistuksessa. Uusheränneitten mielestä kokonainen Jumalan sana, laki ja evankeliumi, oli saarnattava kaikille. Lain orjuuden ja vapaan lapseuden välille tehtiin kuitenkin selvä ero. Tässä vedottiin Laestadiukseen:

“Ei kristityt pahene Johanneksen lakisaarnasta, sillä he tuntevat sen tarpeelliseksi, ei ainoastaan suruttomille, vaan myös kristityille heräykseksi ja synnin tuntemiseksi, niin myös ojennusnuoraksi jokapäiväisessä elämässä.” (Havas 1927, 139.)

Uudenheräyksen julistuksessa oli keskeisellä sijalla ristin evankeliumi. Evankeliumin ohella uudenheräyksen julistuksessa painotettiin pyhityselämän ja sydämen särkymisen tarpeellisuutta. Uudenheräyksen piirissä korostettiin evankeliumin lohdutuksen kuuluvan vain katuville sydämille ja paheksuttiin ”seiniä myöten anteeksisaarnaamista”. Vastustajat syyttivät uusheränneitä siitä, että he ”johdattivat vapaita armolapsia sisäisesti vaivattuina katselemaan Ristiinnaulittua ja vaativat olemaan alituisesti murhaajan tunnolla Hänen ristinsä alla”. (Havas 1927, 139-140.)

Virkkalan (1945, 219) mukaan uudenheräyksen alkuaajan julistuksen luonteenomaisimpana piirteenä on pidettävä kärsimysmystiikkaa. Tämä mystiikka on hänen mukaansa sukua varhaisemman herännäisyyden viljelemän mystiikan kanssa. Toisaalta tämä kärsimysmystiikan korostaminen on myös Laestadiuksen perintöä. Uudenheräyksen julistuksessa korostettiin, että ihmisten olisi kuljettava Jeesuksen opetuslasten tavoin pitkäperjantain ja pääsiäisen koettelemusten läpi, ja Jeesuksen täytyisi kirkastaa heille kärsimisensä ja kuolemansa syyt ja seuraukset ennen kuin he voisivat saada "asuvaisen" Pyhän Hengen. Kärsimysmystiikan ohella uudessa heräyksessä korostettiin myös rukouksen ja Raamatun sanaan pitäytymisen merkitystä. (Virkkala 1945, 219, 216; Havas 1927, 140-141.)

Jo alkuaikoina uudenheräyksen piirissä ilmeni halua pakanalähetystyön tekemiseen. Vuonna 1907 uusheränneet päättivät virallisesti lähetystyön aloittamisesta liittymällä Suomen Lähetysseuraan nimellä "Suomen Lähetysseuran Laestadiolainen Haaraosasto". Uudenheräyksen työalueeksi tuli Kiina. (Virkkala 1945, 123-124.) Huotarin mukaan (1981, 44) pakanalähetystyö oli uudelleheräykselle merkittävä kokoava tekijä. Myös nykyään lähetystyö on uudenheräyksen toiminnassa näkyvällä paikalla. Lähetystyötä pidetään esillä uudenheräyksen toiminnassa monin tavoin mm. järjestämällä erilaisia lähetystilaisuuksia ja -leirejä. Vuonna 1996 uudelleheräyksellä oli Suomen Lähetysseurassa 13 nimikkolähettisopimusta. Uudenheräyksen nimikkolähetit toimivat viidellä eri työalueella Aasiassa ja Afrikassa (mm. Taiwanilla ja Etiopiassa). Suomen Lähetysseuran kautta tapahtuvan lähetystyön lisäksi muutamat uudenheräyksen puhujat tekevät evankelointimatkoja Venäjälle, Ruotsiin ja Norjaan. (Toimintakertomus 1996, 7-8.)

Nykyään uusiheräys on organisoitunut nimellä Lestadiolaisten Lähetysyhdistysten Keskusliitto r.y. (= LLK). Keskusliittoon kuuluu 33 paikallista lähetysyhdistystä, joissa on yhteensä noin 1600 jäsentä. Uusiheräys on levinnyt ympäri Suomen, mutta ei ole juuri millään paikkakunnalla valtaliikkeen asemassa. Voimakkaimmin uusiheräys vaikuttaa Kala- ja Pyhäjokilaaksoissa, sekä muutamilla paikkakunnilla Etelä-Pohjanmaalla (Kurikka ja Jalasjärvi) ja Lapissa (Kemijärvi, Kittilä, Sodankylä). Uudenheräyksen pääasiällisin toimintamuoto on seurat. Seurojen rinnalle on nykyään tullut myös muita toimintamuotoja, kuten raamattutunteja ja erilaisia teemapäiviä. Uudenheräyksen lehti on nimeltään "Lähettäjä". (Toimintakertomus 1996, 1, 4-6.)

Uudenheräyksen julistuksen sävy on vähitellen muuttunut alkuaikojen julistusta evankelisemmaksi (Virkkala 1945, 218). Päinvastoin kuin monet muut lestadiolaisryhmät uusiheräys on ollut

avoin ulkopuolisille yhteyksille, mikä on osaltaan heikentänyt liikkeen sisäistä seurakuntayhteyttä ja opillista kiinteyttä. Myös sisäisten uskonkokemusten korostaminen on heikentänyt seurakuntayhteyden kiinteyttä. Kirkollistuessaankin uusiheräys on silti säilyttänyt julistuksessaan sille alkuajoista ominaisen herätystä tähdentävän luonteen. Läheinen yhteistyö kirkon, eri herätysliikkeitten ja Suomen Lähetysseuran kanssa on saanut aikaan sen, että uusiheräys on osittain sulautunut yleiseen kirkollisuuteen ja menettänyt samalla omaleimaisuuttaan. (Raittila 1977, 143.)

2 UUDENHERÄYKSEN LAULUPERINNE

2.1 Lestadiolaisten käyttämät laulut 1800-luvulla

Lestadiolaisten seuroissa ja kodeissa kaikuivat 1800-luvulla vuoden 1701 “Wanhan Wirsikirjan” virret sekä rukoilevaisten vuonna 1790 julkaisemat “Siionin Wirret” ja “Halullisten Sielujen Hengelliset Laulut”. Näiden laulukokoelmien käytöstä on todisteena mm. se, että niistä otettiin lestadiolaisten piirissä uusia painoksia vielä vuosina 1883 - 84 ja 1899. Näiden kokoelmien lisäksi kodeissa ja seuroissa käytettiin myös muita laulukirjoja, mm. kokoelmaa “Matkalaulut tiellä taivaalliseen Siioniin”. (Raittila 1953, 10.)

Lestadiolaisten omia laulujulkaisuja alkoi ilmestyä 1870-luvulta lähtien. Nämä laulujulkaisut olivat aluksi muutaman laulun käsittäviä lehtisiä. Ensimmäinen tunnettu lestadiolainen virsilehtinen on vuonna 1871 ilmestynyt Maria Kreta Määtän kokoama “Kaksi laulua”. 1880-luvulta lähtien lestadiolaisuuden piirissä alkoi ilmestyä mm. J. E. Pietiläisen ja Leonard Typön toimesta laajoja laulukokoelmia, jotka syrjäyttivät pienet virsilehtiset ja aiemmin käytetyt rukoilevaisten laulukokoelmat. Nämä uudet laulukokoelmat sisälsivät runsaasti virsiä ja lauluja aiemmin käytetyistä laulukokoelmista. Mukana oli myös uutta lestadiolaisuuden sisällä syntyneitä lauluaineistoa. Kaikkiaan 1900-luvun alkuun mennessä ilmestyi noin 50 erilaajuista lestadiolaisista laulujulkaisua. “Wanha Wirsikirja” säilytti asemansa uusien laulukokoelmien rinnalla. (Raittila 1952, 311-319; 1953, 10-12.)

Lestadiolaislaulujen tyypillisiä piirteitä olivat Jeesuksen kärsimysten kuvaileminen (= kärsimysmystiikka), ylösnousemuksen voittovoiman julistaminen sekä harras kotimaan ikävä. Lauluaines oli ratkaisevasti keskittynyt raamatullisen pelastushistorian tapahtumiin. Lauluissa esiintyi runsaasti Lars Levi Laestadiuksen saarnoissaan käyttämiä kielikuvia. (Häkli 2/1961, 21.) Lisäksi monissa lestadiolaislauluissa korostettiin seurakunnan ja Jumalan lapseuden merkitystä (Niemi- nen 5/1965, 145-146). Lestadiolaislauluissa oli havaittavissa myös morsiusmystiikkaan liittyviä kielikuvia (esim. taivaallinen ylkä, morsian, häähame). Niemisen mukaan (5/1965, 145) lestadiolaislaulujen kärsimys- ja morsiusmystiikkaan viittaavat kielikuvat olivat osittain rukoilevaislaulujen vaikutusta. Nämä samat piirteet ovat nähtävillä myös 1900-luvun lestadiolaisissa laulukirjoissa.

1800-luku oli lestadiolaisuudessa vielä yhtenäisyyden aikaa. 1800- ja 1900-lukujen vaihteeseen ajoittuu lestadiolaisuuden hajaannus. Hajaannuksen seurauksena eri lestadiolaisryhmien lauluperinne alkoi myös erkaantua. 1900-luvun alkupuolella sekä vanhoilliset että uusheräneet alkoivat koota omaa laulukirjaansa. Tällä vuosisadalla jokaiselle lestadiolaisryhmälle on muodostunut oma laulukirjahistoriansa. Käsittelen tässä tutkimuksessa vain uudenheräyksen piirissä syntyneitä laulukokoelmia.

2.2 Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille - Walituita Wirsiä

Uudenheräyksen ensimmäinen oma laulukirja “Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille” ilmestyi vuonna 1903 joensuulaisen kauppiaan P. Bergin toimesta. Bergin kirjoittama esipuhe kuvastaa laulukirjan käyttötarkoitusta:

“Tämän wirsikirjakokoelman tarkoituksena on ollut saada kaikki parhaat ja rakastetut wirret yhteen kirjaan liitetyksi, joita me kristityt olemme oppineet niin surun ja murheen kuin myös ilon ja riemun tunteitten hetkinä kodeissamme ja kokouspaikoissamme weisamaan.”

Kokoelman tarkoituksena on siis ollut koota yhteen entuudestaan tunnettuja lauluja, ei niinkään tuoda esille uusia lestadiolaisuuden sisällä syntyneitä lauluja. Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille -kokoelmassa on yhteensä 305 laulua. Kokoelman laulut ovat peräisin pääasiassa Wanhasta Wirsikirjasta (Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille -kokoelmaan yli 100 virttä). Kokoelman muita lähteitä ovat olleet vuoden 1886 Virsikirja (yli 50 virttä) sekä rukoilevaisten laulukirjat “Siionin Wirret” (yli 50 virttä) ja “Halullisten Sielujen Hengelliset Laulut” (yli 40 laulua). Lisäksi Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille -kokoelman lähdekirjana on toiminut J. E. Pietiläisen ja Aatu Laitisen 1890-luvulla toimittama “Walituita Hengellisiä Lauluja” (yli 20 laulua). Ainoastaan viimeksimainittu on lestadiolaisuuden piirissä syntynyt laulukokoelma. Kokoelman loppuun Berg on liittänyt “Vähän Katekismuksen” ja 31 rukousta sisältävän “Rukouskirjan”. (Wirsikirja Apostolisille Seurakunnille 1903, III-IV, VII.)

Laulukirjan toinen painos ilmestyi vuonna 1908 P. Wuorisalon (entinen Berg) toimesta nimellä “Walituita Wirsiä”. Tämän toisen painoksen alkuosa ei eroa kirjan ensimmäisestä painoksesta. Toisen painoksen loppuun Wuorisalo on lisännyt liiteosan, joka sisältää *“ne wirret kokonaisuudessaan, joita enin lauletaan, joista edellisestä painoksesta jäi wärssyjä pois”* (Walituita Wirsiä 1908, III). Wuorisalo viittaa tällä lausumallaan niihin Wanhan Wirsikirjan virsiin, jotka hän oli

ottanut laulukirjan ensimmäiseen painokseen säkeistöiltään vajavaisina. Toisen painoksen liiteosassa nämä virret ovat kokonaisuudessaan mukana. Liiteosa sisältää myös muutaman virren vuoden 1886 Virsikirjan mukaisena, vaikka sama virsi saattaa olla kirjan alkuosassa Wanhan Virsikirjan mukaisena. Liiteosassa on mukana myös joitakin uusia lauluja, jotka ovat peräisin mm. Walituita Hengellisiä Lauluja -kokoelmasta. Lestadiolaista alkuperää olevien laulujen määrä on näin ollen hiukan kasvanut Walituita Wirsiä -kirjan ensimmäiseen painokseen verrattuna. (Walituita Wirsiä 1908.)

Juvonen (1963, 14) arvelee Walituita Wirsiä -kirjan heijastavan paremminkin paikallista lauluperinnettä kuin laajemmin uudenheräyksen lauluperinnettä. Tätä väitettä hän perustelee mm. sillä, että Wuorisalo lienee ollut kotiseutunsa ulkopuolella melko tuntematon henkilö. Myös Wanhan Virsikirjan merkittävä osuus Walituita Wirsiä -kirjan kokoonpanosta voi johtua paikallisesta laulukäytännöstä: Wanha Virsikirja oli Pohjois-Karjalassa laajasti käytössä vielä vuoden 1886 Virsikirjan ilmestyttyä. "Walituita Wirsiä" oli yksityisen henkilön toimittama kirja, eikä siten saavuttanut ns. virallisen laulukirjan asemaa uudessa heräyksessä. (Juvonen 1963, 14.)

2.3 Valituista Virsiä ja Lauluja

1920-lukua lähestyttäessä uudenheräyksen seuraveisuu vaihteli paikkakunnalta toiselle. Toisilla paikkakunnilla veisattiin Wuorisalon Walituista Virsiä -kirjaa, toisilla paikkakunnilla taas vuoden 1790 Siionin Wirret -kirjaa. Myös virsikirjan käyttö vaihteli paikkakunnalta toiselle. Toisilla paikkakunnilla käytettiin Wanhaa Virsikirjaa, toisilla paikkakunnilla taas vuoden 1886 Virsikirjaa. Joillakin paikkakunnilla käytettiin näitä kaikkia laulu- ja virsikirjoja rinnan. Yhteisen laulukirjan puute koettiin ongelmana erityisesti suurissa, eri puolilta Suomea väkeä kokoavissa seuroissa. (Raunio 1/1921, 5.) Jotta ongelma saataisiin ratkaistua, Suomen Lähetysseuran Lestadiolaisen Haaraosaston ylimääräisessä kokouksessa Jalasjärvellä 3 - 4.10.1919 päätettiin koota laulukirja, joka sisältäisi tutuimpia lauluja kokoelmista "Siionin Wirret" ja "Halullisten Sielujen Hengelliset Laulut" sekä lestadiolaisuuden sisällä syntyneitä lauluja. Laulukirjaa kokoamaan valittiin kuusihenkinen toimikunta. (Auno 11/1919, 206-207.) Toimikunta teki lauluista tiedustelun saadakseen selville, mitkä laulut olivat uudenheräyksen piirissä yleisesti käytössä (Raunio 1/1921, 5). Huhtikuussa 1920 Huutavan Ääni -lehdessä perusteltiin uuden laulukirjan tarvetta seuraavasti:

"On tarpeen vaatima saada virsikirjan ohella yhteiseen käytäntöön tervehenkinen laulukirja, että tulevakin polvi saisi perintönä meille rakkaat, tutut laulut, jotka vievät ihmisen hengen seurustelemaan Jumalan kanssa rukouksessa, kiitoksessa, ylistyksessä."
(Auno 4/1920, 71.)

Uudenheräyksen ensimmäinen virallinen laulukirja "Valituista Virsiä ja Lauluja" oli valmis elokuussa 1920. Kirjan lopullisena järjestelijänä toimi Antti Raunio. (Raunio 1/1921, 5.) Valituista Virsiä ja lauluja -kirjan käyttötarkoitusta ja merkitystä kuvastaa Antti Raunion kirjoittama esipuhe:

"Kaikkialla, missä Herra on saanut sanansa kautta ihmisiä uudestisyntyttää ja koota heitä yhteen oman laitumensa laumaksi, on hengellisellä laululla aina ollut ja on oma tärkeä sijansa seurakunnan rakentamistyössä. Se on lohduttanut murheellista mieltä, virkistänyt nääntynyttä henkeä, herättänyt uuteen walppauteen ja voimallisena Herran kutsuna murtanut kovia tunteja. Ihanimmat kiitoswirret on Herran kansa weisannut waivojen walkeassa, murheen ja ristin alla sen sydämen harppu on kirkkaimmin soinnut." (Valituista Virsiä ja Lauluja 1920, 3.)

Laulujen odotettiin rakentavan seurakuntaa, lohduttavan, tuovan iloa, virkistävän, antavan hengen ravintoa, herättävän ja murtavan kovia tunteja.

Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan ensimmäisessä painoksessa on yhteensä 260 eri lähteistä peräisin olevaa laulua. Lauluista suurin osa on vailla lähdemerkintää. Osa näistä lauluista on lestadiolaisrunoilijoiden - mm. Gustaf Skinnari, Leonard Typpö, Aatu Laitinen, Paavali Ervasti - käsialaa. Todennäköisesti nämä laulut ovat peräisin lestadiolaisesta laulukokoelmasta "Valituista Hengellisiä Lauluja". Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan lauluista melko huomattava osa on peräisin rukoilevaisten laulukokoelmista "Siionin Wirret" (noin 50 virttä) ja "Halullisten Sielujen Hengelliset Laulut" (noin 30 laulua). Lisäksi Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjaan on otettu lauluja mm. Suomen Lähetysseuran vuosina 1900 - 1905 julkaisemasta kokoelmasta "Hengelliset Laulut ja Virret" (noin 40 laulua) sekä O.H. Jussilan vuonna 1916 toimittamasta vanhoillislestadiolaisten laulukokoelmasta "Siionin Laulut ja Wirret" (muutama laulu). (Valituista Virsiä ja Lauluja 1920.)

Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan toinen painos ilmestyi vuonna 1939. Tässä painoksessa lauluja on yhteensä 267. Painokseen on tehty pieniä kielellisiä korjauksia. Joitakin vähiten käytössä olleita lauluja on poistettu, ja tilalle on otettu uudenheräyksen piirissä laajalti käytössä olevia lauluja. Vuoden 1920 painokseen verrattuna toisessa painoksessa on 36 uutta laulua. Näistä uusista lauluista suurin osa on otettu Suomen Lähetysseuran laulukokoelmasta "Hengelliset Laulut ja Virret". Myös monet vuoden 1920 painoksessa lähdemainintaa vailla olevat laulut ovat Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan toisen painoksen perusteella peräisin Suomen Lähetysseuran laulukokoelmasta. Kyseisen laulukokoelman vaikutus Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan kokoonpanoon on huomattava: yhteensä 129 Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan laulua on peräisin Hengelliset Laulut ja Virret -kokoelmasta. Rukoilevaisten laulukokoelmien osuus Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan kokoonpanosta on säilynyt ennallaan. Lestadiolaislaulujen osuus sen sijaan on hieman kasvanut Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan ensimmäiseen painokseen verrattuna. Lestadiolainen lauluaineisto on peräisin pääasiassa kokoelmista "Valituista Hengellisiä Lauluja" (noin 20 laulua) ja "Siionin Laulut ja Wirret" (muutama laulu). Lisäksi monet lähdemerkintää vailla olevat laulut ovat lestadiolaisten runoilijoiden käsialaa. (Valituista Virsiä ja Lauluja 1961.)

Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjasta julkaistiin kolmas ja samalla viimeinen painos vuonna 1961. Tämä kolmas painos on täysin samanlainen kuin toinen painos. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan esipuheen mukaan kolmas painos on "pieteettisyydestä" säilytetty täysin edellisen kaltaisena. (Valituista Virsiä ja Lauluja 1961, 4.)

Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan sisältö jakaantuu aihepiireittäin 18 osastoon. Osastojakauma on kaikissa painoksissa samanlainen. Ensimmäisen painoksen ja uusintapainosten välillä on hienoista eroa ainoastaan osastojen laulumäärissä. Seuraava taulukko perustuu vuosien 1939 ja 1961 painosten osastojen sisältöön:

TAULUKKO 1 Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan osastot vuosien 1939 ja 1961 painoksissa

OSASTO	LAULUJEN MÄÄRÄ	PROSENTUAALINEN OSUUS
Adventtina	2	0,7 %
Jouluna	2	0,7 %
Vuoden alkaessa	3	1,1 %
Kristuksen kärsimisestä	25	9,4 %
Pääsiäisenä	1	0,4 %
Helluntaina	3	1,1 %
Jumalan armokutsu ja herätys	50	18,7 %
Usko ja armoitus	53	19,8 %
Kiitos ja ylistys	17	6,4 %
Vaellus elämän tiellä	49	18,4 %
a) taistelu ja kilvoitus	28	
b) koti-ikävä	21	
Lasten ja nuorison lauluja	17	6,4 %
Jumalan valtakunnan työ	5	1,9 %
Kokoontuessa ja erotessa	8	3,0 %
Aamu- ja ehtoolauluja	9	3,4 %
a) aamulla	4	
b) ehtoolla	5	
Valmistuksesta kuolemaan	3	1,1 %
Kristityn haudalla	2	0,7 %
Herran toinen tuleminen	5	1,9 %
Iankaikkinen elämä	13	4,9 %
Yhteensä	267	100 %

Taulukosta käy ilmi, että erityisesti aihepiirit "Usko ja armoitus" (19,8 %), "Jumalan armokutsu ja herätys" (18,7 %) sekä "Vaellus elämän tiellä" (18,4 %) painottuvat kirjan sisällössä. Myös osasto "Kristuksen kärsimisestä" (9,4 %) sisältää melko suuren määrän lauluja. Uudenheräyksen alkuaikojen saarnoissa korostettiin parannuksen teon ja pyhityselämän tarpeellisuutta ja kuvattiin Kristuksen kärsimyksiä ja ihmisen syyllisyyttä niihin. Julistuksessa varottiin korostamasta liikaa ylösnousemuksen ja pelastumisen riemua. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjassa tämä piirre ilmenee mm. pääsiäislaulujen vähytenä, sillä osasto "Pääsiäisenä" sisältää vain yhden laulun

(0,4 % sisällöstä). Samat aihepiirit näyttävät siis korostuvan sekä saarnoissa että lauluissa. Osastot jakautuvat kolmen eri teeman alle: kirkkovuoteen liittyvät laulut (osastot Adventtina - Helluntaina, 14 % kirjan sisällöstä), kristilliseen elämään liittyvät laulut (osastot Jumalan armokutsu ja herätys - Vaellus elämäntiellä, 63 %) sekä eri ryhmille ja eri tilanteisiin tarkoitettut laulut (osastot Lasten ja nuorison lauluja - Iankaikkinen elämä, 23 %).

Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjan laulut sisältävät monia lestadiolaislauluille tyypillisiä piirteitä. Esimerkiksi laulu numero 261 (vuoden 1961 painos) edustaa tavanomaista lestadiolaislaulua. Olen merkinnyt seuraavaan tekstinäytteeseen kursiivilla laulun sisältämät tyypilliset lestadiolaiset ilmaukset:

1. *Karitsan häät* ne alkaa *Siionin vuorella*.
Ylkämme tuopi palkan Ja tulee noutamaan.
Hällä on kallis puku Jolla me puetaan,
Kunnian kirkas kruunu, Jolla me kruunataan.

5. Tässä on kallein näkö *Jumalan lapsille*,
Katsella vanhintansa Syvissä haavoissa,
Niistähän vuosi meille Elämä kuolleille,
Niistähän priiskoitettiin Vaatteemme verellä.

4. Oi kuinka *kallis lauma* Täällä jo päällä
maan kyllä vain *veljet, siskot*, Iloiset olla
saa, Kuin Jeesus on keskellämme Kunnian
puvussa, *Verestä hyytyneenä, Tappurakruunussa*.

7. *Jeesuksen haavat on auki Epäileväsille*,
Niistähän aina vuotaa Elämä sydämeen,
Autuas on kuin uskoo, vaikk' ei hän näkisi,
Kuulosta usko tulee, Synnit on anteeksi.

Lestadiolaiseen tapaan runoilija korostaa laulussa Jeesuksen kärsimyksen merkitystä kärsimys- ja morsiusmystiikalle tyypillisin sanakääntein. Tällaisia sanontoja ovat mm. “verellä priiskoitettu”, “tappurakruunu”; “karitsan häät” ja “ylkä”. Seurakunnan merkitystä runoilija korostaa mm. sanoilla “kallis lauma” sekä “veljet ja siskot”. Lars Levi Laestadiuksen saarnoista on peräisin mm. sanonta “katsella vanhintansa”. Tämä laulu on peräisin lestadiolaisesta Valituita Hengellisiä Lauluja -kirjasta. Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjassa kyseinen laulu on sijoitettu osastoon “Iankaikkinen elämä”.

Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjassa on havaittavissa myös muutamia nimenomaan uudelleheräykselle ominaisia korostuksia. Varsinkin alkuajan uusiheräys korosti paljon pyhitystä ja kilvoittelua. Eräs tyypillinen pyhitystä korostava laulu on numero 165:

1. Käy taiten, sä kristitty, kaita on tie,
Ja portti on ahdas, mi elohon vie;
Ah harvat sen löytävät ainoastaan, -
Muut tiehen ne mieltävät laveampaan.

6. *Ken käyvänsä luulevi taivahaseen*
Kuin mäkeä myötäistä vain huvikseen,
Se pettyy - ja paulahan muitakin vie,
Mut *tuskainen, työläs on elämän tie*.

Laulun sävy on herättelevä ja varoittava: taivaaseen ei mennä kuin “mäkeä myötäistä” vaan tuskien kautta. Tämä laulu on otettu Hengelliset Laulut ja Virret -kirjasta. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjassa laulu on sijoitettu osastoon “Vaellus elämän tiellä”. Alkuajan uudelleheräykselle oli ominaista myös jonkinlainen epävarmuus omasta pelastumisesta. Tämä ajatus tulee esiin mm. laulussa nro 67:

3. Jeesuksen silmäin eessä
Mä rikoin käskyt Jumalan;
Mun tuomiotaan' odotan
Jeesuksen silmäin eessä.

4. *Jeesuksen silmiin helliin*
Mä katson; jos hän hylkäisi,
Mä katson, vaikka vaipuinkin,
Jeesuksen silmiin helliin.

Laulaja on Jeesuksen silmien edessä nöyrästi odottamassa omaa tuomiotaan. Hän ei ole varma omasta pelastuksestaan. Tämä laulu on otettu Hengelliset Laulut ja Virret -kirjasta. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjassa laulu on sijoitettu osastoon “Jumalan armokutsu ja herätys”.

Lestadiolaisia laulukirjoja tutkineen Juvosen (1963, 76) mielestä “Valituista Virsiä ja Lauluja” on ajatuksiltaan melko lestadiolainen laulukirja. Tämä on mielenkiintoinen seikka, sillä kirjan lauluaineisto on pääosin peräisin ei-lestadiolaisista lähteistä. Pelkkä laulukirjan sisällön tutkiminen ei kuitenkaan kerro koko totuutta uusheräyksen veisuuskäyttäytymisestä. Todellisuuden kuvan veisuuskäyttäytymisestä voisi saada tutkimalla, mitkä Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan laulut ovat olleet aktiivisimmassa käytössä uudenheräyksen piirissä. Näin jälkikäteen tuollainen tutkiminen on kuitenkin mahdotonta. Selvää on, että osa kirjan lauluista on jäänyt hyvin vähäiselle käytölle, kun taas osaa kirjan lauluista on laulettu hyvin paljon. Kuulopuheiden mukaan kaikkia kirjan lauluja ei hyväksytty yksimielisesti. Niitä saatettiin esimerkiksi pitää liian maailmallisina ja “jalan alle menevinä” rytmikkään sävelen vuoksi. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirja oli uudenheräyksen piirissä käytössä 1970-luvun loppupuolelle saakka. Pitkän käyttöikänsä vuoksi juuri tämä kirja on ollut merkittäväällä tavalla vaikuttamassa uudenheräyksen laulupeinteen muodostumiseen.

2.4 Siionin Matkalaulut

2.4.1 Siionin Matkalaulut -kirjan synty

1970-luvulla Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan käyttö väheni uudenheräyksen piirissä. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan sijaan uudenheräyksen seuroissa käytettiin hyvin paljon virsikirjaa ja

muita hengellisiä lauluja. Osittain tämä tilanne johtui käytännön pakosta, sillä vuonna 1961 painettu Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjan kolmas painos oli loppunut. Suurin syy Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjan syrjäytymiseen oli lienee kuitenkin se, että monet kokivat kirjan vanhentuneeksi. Aika oli ajanut Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjan ohi niin kielellisesti kuin sisällöllisestikin. Uuden laulukirjan tarve koettiin uudenheräyksen piirissä kipeänä ongelmana. (Siionin Matkalaulut 1979, 29.) Uuden laulukirjan tarve ilmeni samanaikaisesti myös Laestadius-seurassa ja Rauhan Sanan ryhmässä. Rauhan Sanan ja Laestadius-seuran käyttämä, SRK:n vuonna 1961 julkaisema ”Siionin Laulut ja Virret sekä Virsikirja” oli loppunut kustantajalta. Vuonna 1976 kyseisestä kirjasta oli ilmestynyt SRK:n toimesta uudistettu painos, joka ei miellyttänyt muita lestadiolaisryhmiä. Siionin Laulut -kirjan uudesta painoksesta oli jätetty pois monia yleisesti käytettyjä ja rakastettuja lauluja, ja laulujen sisältöä oli muutettu vastaamaan SRK:lle ominaisia korostuksia. (Laulukirjatoimikunnan perustelut 1977 ja 1978.)

Uusiheräys, Rauhan Sana ja Laestadius-seura päättivät yhdistää voimavaransa kootakseen yhteisen lestadiolaista lauluperinnettä edustavan laulukirjan. Veli Siljanderin mukaan (Henk. koht. tiedonanto 27.9.1997) aloite yhteisen laulukirjan kokoamiseen tuli uudenheräyksen piiristä. Laulukirjan kokoamista varten perustettiin kahdeksanhenkinen toimikunta. Toimikunnan tehtävänä oli koota lestadiolaista vanhempaa ja uudempaa lauluperintöä kokoelmaksi, jolla olisi mahdollisimman laaja käyttökelpoisuus eri lestadiolaisryhmien keskuudessa. Laulujen valinnan kriteerinä oli, että niiden täytyi olla Raamatun sanan mukaisia. Toimikuntaan kuului jäseniä kaikista laulukirjahankkeen takana olevista ryhmistä. Laulukirjahankkeen alkuvaiheessa toimikunnan työskentelyä seurasi myös kaksi esikoislestadiolaisten edustajaa. Esikoislestadiolaiset kuitenkin vetäytyivät yhteisestä laulukirjahankkeesta päätettyään koota oman laulukirjan. (Laulukirjatoimikunnan perustelut 1978.)

Laulukirjatoimikunta kokoontui ensimmäisen kerran 23.4.1976 Oulussa. (Pöytäkirja Nro 1.) Noin vuoden työskentelyn tuloksena syntyi ensimmäinen ehdotus laulukirjan aineistoksi. Lauluehdotusta laatiessaan toimikunta käsitteli yli 800 laulua ja vanhaa virttä. Laulukirjan nimeksi toimikunta esitti tässä vaiheessa ”Virsikirja sekä Siionin Laulut ja Virret”. Laulukirjatoimikunta pyysi lauluehdotuksesta lausuntoja paikallisyhdistyksiltä, keskusyhdistyksiltä ja yksityisiltä henkilöiltä. Lausuntojen perusteella toimikunta teki muutamia muutoksia laululistaan. Helmikuussa 1978 toimikunta sai valmiiksi korjaillun ja täydennetyn ehdotuksen, missä laulut oli järjestetty osastottain. Ehdotukseen oli merkitty laulun sanoittaja, kirja, jonka sana-

muotoa oli tarkoitus käyttää sekä säkeistö- ja korjaushuomautukset. Tässä vaiheessa toimikunta esitti kirjan nimeksi “Virsi- ja Siionin Laulut.” (Laulukirjatoimikunnan perustelut 1977 ja 1978.)

Laulukirjatyön seuraavassa vaiheessa tarkistettiin kirjan sanallinen asu ja tehtiin tarvittavat korjaukset. 23.10.1978 pidetyssä laulukirjatoimikunnan kokouksessa uuden laulukirjan nimeksi päätettiin “Virsi- ja Siionin Matkalaulut” (Pöytäkirja Nro 10). Vanhat nimiehdotukset hylättiin siitä syystä, että ne muistuttivat liiaksi jo käytössä olevien laulukokoelmien nimiä. (Pöytäkirja Nro 11.) Kaikkiaan laulukirjatoimikunta kokoontui 11 kertaa. Tämän lisäksi laulukirjan tiimoilta pidettiin erilaisten työryhmien kokouksia useita kertoja.

Vuoden 1979 keväällä laulukirjatoimikunta oli vihdoinkin monien vaiheiden jälkeen saanut työnsä päätökseen. Kolmen vuoden työrupeaman jälkeen ilmestyi 286 laulua sisältävä Siionin Matkalaulut -kirjan tekstipainos. Kirjan laulut ovat peräisin pääasiassa kokoelmista “Siionin Laulut ja Virret” vuodelta 1961, “Valituista Virsistä ja Lauluja” vuodelta 1939, “Hengellisiä Lauluja ja Virsiä” vuodelta 1964 sekä “Hengelliset Matkalaulut” vuodelta 1944. Hengellisiä Lauluja ja Virsiä -kokoelmaa lukuun ottamatta kyseiset laulukokoelmat ovat lestadiolaisryhmien piirissä syntyneitä. Lasten ja nuorten osastoihin lauluja on otettu mm. kokoelmista “Nuoren seurakunnan veisukirja” ja “Pyhäkoululauluja”. Lisäksi yksittäisiä lauluja on otettu mm. kokoelmasta “Uudet Siionin Laulut ja Virret” vuodelta 1975. (Lestadiolaisen laulukirjan yhteistoimikunnan ehdotus.) Kunkin lähdekirjan osuus selviää tarkemmin seuraavasta taulukosta:

TAULUKKO 2 Siionin Matkalaulut -kirjan lähdekirjat

LÄHDEKIRJA	LAULUJEN MÄÄRÄ
Siionin Laulut ja Virret 1961	183
Valituista Virsistä ja Lauluja 1939	34
Hengellisiä Lauluja ja Virsiä 1964	32
Hengelliset Matkalaulut 1944	13
Pyhäkoululauluja	6
Uudet Siionin Laulut ja Virret 1975	5
Nuoren seurakunnan veisukirja	4
Uudet Siionin Virret	1
Muita	8
Yhteensä	286

Taulukko perustuu laulukirjatoimikunnan ehdotukseen, jossa kunkin laulun kohdalla on mainittu vain se lähdekirja, jonka sanamuotoa uudessa laulukirjassa oli määrä käyttää. Samat laulut saattoivat esiintyä useassa eri kirjassa. Näin ollen taulukko ei kerro koko totuutta Siionin Matkalaulut -kirjan lähdekirjoista. Esimerkiksi Valituita Virsiä ja Lauluja -kirjasta otettiin taulukon mukaan Siionin Matkalaulut -kirjaan vain 34 laulua. Todellisuudessa Valituita Virsiä ja Lauluja - ja Siionin Matkalaulut -kirjoissa on yhteensä 141 samaa laulua.

Siionin Matkalaulut -kirjan tekstipainoksen ilmestyttyä laulukirjatyö jatkui vielä nuottipainoksen osalta. Neliäänisen nuottipainoksen toimittaminen jäi kokonaan Lähetisyhdistys Rauhan Sanan hoidettavaksi. Rauhan Sanassa asetettiin nuottipainosta valmistelemaan keväällä 1979 nelihenkinen toimikunta. Toimikunnan tehtävänä oli tarkistaa SML:n sävelmistö ja laatia säestyskirja, joka täyttäisi mahdollisimman pitkälle myös kuorolaulukäytännön vaatimukset. SML:n säestyskirja valmistui vuoden 1980 lopulla. Säestyskirjan koraalisovitukset ovat pääasiassa Risto ja Veli Ainalin sekä Tuomo Nikkolan käsialaa. (Sävelmäkyselyn saatekirje 17.1.1980; Siionin Matkalaulut 1980.)

Kesällä 1989 ilmestyi Siionin Matkalaulut -kirjan yksiääninen nuottipainos Lestadiolaisten Lähetisyhdistysten Keskusliiton (LLK = uudenheräyksen virallinen organisaatio) toimesta. Tämän yksiäänisen nuottipainoksen hyväksi työskentelivät monet uudenheräyksen työntekijät ja jäsenet sekä muutama Lähetisyhdistys Rauhan Sanan jäsen. (Toimintakertomus 1989, 5). LLK:n puheenjohtaja Leevi Merikallio korosti nuottipainoksen ja samalla Siionin Matkalaulut -kirjan merkitystä LLK:n liittokokouksessa 1.7.1989 Enossa seuraavasti:

“Siionin Matkalaulut on uusheräneiden tuntomerkki, yhdistävä tekijä, yhteinen nimittäjä, tuttu hengellisen kodin leiväntuoksu! - - Ottakaa, ystävät, uusi laulukirja oikein tärkeäksi asiaksi. Siinä kaikuu yhteinen “kielimurteemme”. Siinä soi uudenheräyksen sisin ääni. Niin kuin heränneillä on Siionin Virret ja evankelisilla Siionin Kannel, meillä olkoon Siionin Matkalaulut!” (LLK:n liittokokouksen avaus sanat.)

2.4.2 Siionin Matkalaulut -kirjan luonne

Edellä on käynyt ilmi, että laulukirjatoimikunnan tehtävänä oli koota nimenomaan lestadiolainen laulukirja. Siionin Matkalaulut -kirjan pääasiallisena lähdekirjana oli vanhoillislestadiolaisten julkaisema “Siionin Laulut ja Virret” (1961). Miltei kaikki muutkin lähdekirjat ovat lestadiolaisuuden piirissä syntyneitä laulukirjoja. Ainakin lähdekirjojen perusteella voisi siis olettaa, että

Siionin Matkalaulut on luonteeltaan lestadiolainen laulukirja. Tämän osion tarkoituksena on tarkastella sitä, miten lestadiolaisuus näkyy Siionin Matkalaulut -kirjan sisällössä sekä mitä muita korostuksia kyseisessä kirjassa on.

Siionin Matkalaulut -kirjan sisältö jakaantuu aihepiireittäin 18 osastoon. Osaston sisällä laulut on ryhmitelty aakkosjärjestykseen.

TAULUKKO 3 Siionin Matkalaulut -kirjan osastojakauma

OSASTO	LAULUJEN MÄÄRÄ	PROSENTUAALINEN OSUUS
Joulu	15	5,2 %
Uusi Vuosi	6	2,1 %
Getsemanesta Golgatalle	32	11,2 %
Pääsiäinen	5	1,7 %
Helluntai	2	0,7 %
Herran toinen tuleminen	5	1,7 %
Jumalan sana	5	1,7 %
Seurakunta	13	4,5 %
Armokutsu	15	5,2 %
Jumalan armo Kristuksessa	38	13,3 %
Kristillinen vaellus	36	12,7 %
Kiitos ja ylistys	10	3,5 %
Kotimaan ikävä	47	16,4 %
Iankaikkinen elämä	12	4,3 %
Koti ja isänmaa	3	1,1 %
Lapset	19	6,6 %
Nuoret	17	6,0 %
Aamu ja ehtoo	6	2,1 %
Yhteensä	286	100 %

Taulukosta käy ilmi, että erityisesti taivasaiheisia lauluja sisältävä osasto "Kotimaan ikävä" (16,4 % sisällöstä) painottuu Siionin Matkalaulut -kirjan sisällössä. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjassa taivasaiheisia lauluja on noin 8 % kirjan sisällöstä, ja ne on sijoitettu osastoon "Vaellus elämän tiellä". Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjaan verrattuna taivasaiheisten laulujen määrä on noussut siis selvästi. SML:n sisällössä korostuvat myös aihepiirit "Jumalan armo Kristuksessa" (13,3 % sisällöstä) ja "Kristillinen vaellus" (12,7 % sisällöstä). Myös osasto "Getsemanesta Golgatalle" (11,2 %) sisältää suuren määrän lauluja. SML:n osasto "Seurakunta" (4,5 %)

sisältää seurakunnan merkitystä korostavia lauluja. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjassa ei ollut lainkaan vastaavaa osastoa. Seurakunnan merkitystä korostavat laulut ovat tulleet Siionin Matkalaulut -kirjaan luultavasti Rauhan Sanan ja Laestadius-seuran myötä. Kokonaisuutena SML:n aihepiirien painottumissuunta näyttää olevan hyvin samankaltainen kuin Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjassa. Osastot jakautuvat Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan tapaan kolmen eri teeman alle: kirkkovuoteen liittyvät laulut (osastot Joulu - Herran toinen tuleminen, 23 % kirjan sisällöstä), kristilliseen elämään liittyvät laulut (osastot Jumalan sana - Kotimaan ikävä, 57 %) sekä eri ryhmille suunnatut ja eri tilanteisiin liittyvät laulut (osastot Iankaikkinen elämä - Aamu ja ehto, 20 %). Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan tavoin kristilliseen elämään liittyvät laulut hallitsevat SML:n sisältöä. Päivikki Suojasen (1984, 166) mielestä ihmiselämää empiirisesti käsittelevät matkalaulut ovat sisällöltään konkreettisempia kuin vanhoillislestadiolaisten Siionin laulut, joissa korostuvat kärsimysmystiikka, pelastus ja eskatologiset tapahtumat.

Siionin Matkalaulut -kirjan teksteistä reilu kolmannes on lestadiolaisrunoilijoiden käsialaa. Edeltäjiinsä verrattuna lestadiolaislaulujen osuus SML:ssa on selvästi kasvanut (Ks. s. 9-10, 12). Lestadiolaisia runoilijoita SML:ssa edustavat mm. Leonard Typpö (19 laulua), O.H. Jussila (12 laulua) ja Aatu Laitinen (10 laulua). Uudenheräyksen piiristä on kaksi runoilijaa: Yrjö Nummi (2 laulua) ja Mikko Saarenpää (1 laulu). Lestadiolaisrunoilijoiden tekemiä lauluja on eniten osastoissa "Pääsiäinen" (100 % osaston sisällöstä) sekä "Koti ja isänmaa" (100 % osaston sisällöstä) ja vähiten osastoissa "Helluntai" (0 % osaston sisällöstä) sekä "Aamu ja ehto" (0 % osaston sisällöstä). Myös osastossa "Lapset" (5 % osaston sisällöstä) on hyvin vähän alkuperältään lestadiolaisia lauluja. SML:n teksteistä n. 19 % on tuntemattomien runoilijoiden käsialaa. Osa näistä teksteistä on pääteltävissä kielikuvien perusteella lestadiolaista alkuperää oleviksi.

Lestadiolaisten tekstien lisäksi myös ruotsalaisten tekstien osuus Siionin Matkalaulut -kirjassa on melko suuri: n. 16 % teksteistä on ruotsalaisten runoilijoiden käsialaa. Ruotsalaisia runoilijoita SML:ssa edustavat mm. Ruotsin vapaakirkolliseen liikkeeseen lukeutuneet Lina Sandell (9 laulua) ja Joel Blomqvist (5 laulua). Teksteistä n. 14 % on suomalaisten, ei lestadiolaisiin lukeutuvien runoilijoiden käsialaa. Näistä teksteistä monet ovat ns. yleiskirkollisia laulutekstejä ja esiintyvät useiden eri herätysliikkeiden laulukirjoissa. Hieman yllättävä piirre SML:ssa on anglosaksiseen herätyskristilliseen perinteeseen lukeutuvien tekstien runsaus: noin 9 % SML:n teksteistä on anglosaksista alkuperää. Eniten anglosaksiseen perinteeseen lukeutuvia tekstejä on SML:n osastoissa "Lapset" (n. 21 % osaston sisällöstä) sekä "Jumalan armo Kristuksessa" (n.

16 % osaston sisällöstä). Anglosaksisia tekstejä sävyttää taivaskaipuu:

“Täältä puolehen ylhäisen maan nyt vain uskossa katsellahan, sinne Jeesus jo valmistamaan mennyt on kodin kaunehimman. Kohta vaan, joudutaan taivaan kuorissa veisailemaan. Kohta vaan joudutaan taivaan kuorissa veisailemaan.” (SML 228, 1.)

Toisaalta anglosaksisissa teksteissä korostuu iloinen uskonvarmuus siitä, että Jumala auttaa ja armahtaa ihmistä jo tässä ajassa:

“Koko tien hän kanssain’ käypi, ahdingoissa auttelee. Elonleiväll’ armiaasti vahvistaa ja ravitsee; ja jos vaivais jano rintaa, jalka alkais uupumaan, riemulähteet kalliosta uhkuis niin kuin muinen vaan.” (SML 139, 2.)

Uskonvarmuutta korostavat anglosaksiset tekstit antavat Siionin Matkalaulut -kirjalle edeltäjiään valoisamman ilmeen.

Päivikki Suojanen on tehnyt Suomen herätysliikkeiden laulukirjoista tekstuaalista analyysiä. Hän on tutkinut, miten laulukirjat ilmaisevat iloa ja kiitollisuutta musiikkiin viittaavilla sanoilla, ja tehnyt sanojen esiintymisen perusteella johtopäätöksiä liikkeiden yleisilmeestä. Musiikkiin viittaavat sanat hän on jakanut kolmeen osaan: 1. Laulamiseen ja soittamiseen liittyvät sanat, 2. Instrumenttien nimet, 3. Muut musiikkia kuvaavat sanat. Tutkimuksensa perusteella hän luonnehtii lestadiolaisia laulukokoelmia, “Siionin Laulut” ja “Siionin Matkalaulut”, ilmeiltään iloisiksi ja elämänmyönteisiksi. SML:n lauluista 137 (48 % sisällöstä) ilmaisee iloa ja ylistystä erilaisten musiikkiin liittyvien sanojen kautta. Lestadiolaislaulujen ilo on luonteeltaan ennen kaikkea morsiusmystistä sekä sisäryhmän iloa uskonystävistä. (Suojanen 1984, 184, 187, 207-210.) Siionin Matkalaulut -kirjassa iloa ilmaistaan mm. seuraavanlaisin sanakääntein:

SML 180: 1 “Nyt kiitosvirren mä riemuin *laulan* mun rakkaan Jeesukseni kiitokseks”

SML 160: 9 “En kielin täällä kertoella voi, kuink’ ihanasti *kanteleeni* soi! Ja kerubitkin yhtyy lauleloon, on kullasta jo kielet *kantelon*.”

SML 127: 15 “Pois täältä sielun’ halajaa ikuiseen rauhan majahan, joss iloisella mielellä saan *laulaa Kaanaan kielellä*.” (kursivoinnit Suojasen)

Siionin Matkalaulut -kirjassa on 286 laulua, mutta vain 276 eri sävelmää. Tämä selittyy sillä, että sama sävelmä saattaa esiintyä useassa eri laulussa. Toisaalta muutamissa lauluissa on kaksi eri sävelmävaihtoehtoa. Suojasen mukaan (1984, 166) sävelmistä n. 35 % on suomalaisia kansansävelmiä (tosin monien kansansävelmien alkumuoto on mahdollisesti peräisin Saksasta, Böömistä tai Hollannista), n. 16 % suomalaisten säveltäjien tekemiä, n. 16 % ruotsalaista alkuperää, n. 16 % saksalaisia (osa niistä virsikirjan koraalimelodioita) ja n. 9 % anglosaksisia. Suojasen mielestä

(1984, 166) anglosaksiset sävelmät antavat Siionin Matkalaulut -kirjalle paitsi perushumaaniutta, myös musiikillista vaihtelua ja rytmiä. Tässä suhteessa SML on lähellä evankelisten laulukokoelmaa "Siionin Kannelta". Loput sävelmät ovat peräisin mm. Unkarista, Ranskasta, Norjasta ja Itävallasta.

Matkalaulujen sävelmissä painottuu selvä mollivoittoisuus: sävelmistä n. 54 % on mollisävellajeissa ja 44 % duurisävellajeissa. Loput sävelmät ovat jossakin kirkkosävellajissa. Sävellajeista käytetyimmät ovat c-molli (36 sävelmää) ja F-duuri (30 sävelmää). Vähiten käytettyjä sävellajeja ovat g-molli (3 sävelmää) ja E-duuri (2 sävelmää). Mollivoittoisuus sävyttää erityisesti Siionin Matkalaulut -kirjan suomalaisia sävelmiä: SML:n suomalaisista sävelmistä yli 60 % on mollisävellajeissa, kun taas esimerkiksi anglosaksisista sävelmistä lähes 100 % on duurisävellajeissa.

Monille matkalauluille on ominaista tekstin ja sävelmän jonkinlainen vastakohtaisuus: esimerkiksi kiitosaiheisen tekstin rinnalla on melko usein melankolinen mollisävelmä. Tämä vastakohtaisuus tulee hyvin esille mm. laulussa nro 181:

NUOTTIESIMERKKI 1

Ruotsal. kansansäv.

181

1. On syn - ti - ni an - teek - si
 suu - ret, ko - ko vel - ka - ni mak - set -
 tu. O - le kii - tet - ty
 Her - ra - ni Jee - sus, o - le
 kii - tet - ty, kii - tet - ty! →

Laulun teksti on lestadiolaisen Toini Hyvärisen käsialaa. Melodia on ruotsalainen kansansävelmä, joka tunnetaan lestadiolaista tekstiyhteyttään paremmin maallisen tekstin "On laiva valmiina lähtöön" yhteydestä.

2.4.3 Siionin Matkalaulut -kirjan uudistustyö

Syksyllä 1994 perustettiin uudenheräyksen, Lähetisyhdistys Rauhan Sanan ja Laestadius-seuran yhteistoimikunta suunnittelemaan Siionin Matkalaulut -kirjan uutta painosta. Uudistustarve johtuu ensinnäkin siitä, että nykyisen laulukirjaversioiden painoarkit ovat loppuneet. Toiseksi nykyisen laulukirjaversioiden kieliasu koetaan paikoitellen kömpelöksi ja vanhahtavaksi. Uutta laulukirjaversiota suunnitellessaan laulukirjatoimikunta pitää lestadiolaisen perinteen vaalimista erittäin tärkeänä. Tavoitteena on siirtää lestadiolainen lauluaineisto uuden painoksen myötä nykyiselle ja tuleville sukupolville. Siionin Matkalaulut -kirjaa ei haluta muumioida johonkin tiettyyn muotoon. Teksti uudistusten lisäksi toimikunnan tavoitteena on uudistaa hieman myös laulujen sävelmiä. Nykyisessä virsikirjassa ja SML:ssa on 18 samaa laulua. Lisäksi 38 matkalaulussa on virsisävelmä. Toimikunnan tavoitteena on karsia virsisävelmien suurta määrää, jotta lauluista saataisiin laulunomaisempia. Lisäksi toimikunnan tavoitteena on koota Siionin Matkalaulut -kirjaan uusia lasten ja nuorten lauluja sekä lähetyslauluja. (Raportti Matkalaulutoimikunnan työn etenemisestä 3.10.1995.)

Laulukirjatoimikunnan työtä helpottaakseen uusiheräys, Laestadius-seura ja Lähetisyhdistys Rauhan Sana suorittivat jäseniensä keskuudessa vuoden 1994 lopulla kyselytutkimuksen, jossa selvitettiin yksittäisten matkalaulujen käytön yleisyyttä eri paikkakunnilla. Kyselyä lähetettiin paikallisyhdistyksille ja yksityisille henkilöille. (Tiedustelu Siionin Matkalaulujen käytöstä.) Vastauksia saatiin yhteensä 59, joista noin 30 tuli uudenheräyksen piiristä. Tutkimuksen perusteella erottui selkeästi noin 90 sellaista laulua, joita lauletaan kaikkien ryhmien keskuudessa paljon. Toisaalta kävi ilmi, että noin 50 matkalaulua on jäänyt lähes täysin vaille käyttöä. Useiden laulujen käytössä ilmeni sekä alueellisia että eri ryhmien välisiä eroja. Kyselyn yhteydessä monet olivat esittäneet toivomuksia uusista lauluista. Erityisesti Siionin Matkalaulut -kirjaan toivottiin uusia lasten ja nuorten lauluja sekä lähetyslauluja. Jotkut vastaajista vastustivat SML:n uudistamista. (Siionin Matkalaulujen käyttö, yhteenveto; Raportti Matkalaulutoimikunnan työn etenemisestä 3.10.1995.)

Kenttäkyselyn tulosten perusteella ja laulukirjan sisältöön perehtyen toimikunta on tehnyt ratkaisuja poistettavista ja lisättävistä lauluista. Uudistustyö on kuitenkin vielä kesken. SML:n uuden version on arvioitu olevan markkinoilla vuosina 1997 - 1998. (Raportti Matkalaulutoimikunnan työn etenemisestä 3.10.1995.)

3 TUTKIMUSASETELMA

3.1 Tutkimusongelmat

Tutkimukseni **pääongelma** on: Mitä merkitystä Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudelleheräykselle herätysliikkeenä? Pääongelma jakaantuu kahteen alaongelmaan, jotka käsittelevät matkalaulujen merkitystä yhteisöllisestä ja henkilökohtaisesta näkökulmasta. **Alaongelmat** ovat: 1. Mitä Siionin Matkalaulut -kirja merkitsee uudelleheräykselle yhteisönä? 2. Mitä Siionin Matkalaulut -kirja merkitsee uudenheräyksen yksityisille jäsenille?

Selvittäessäni Siionin Matkalaulut -kirjan yhteisöllistä merkitystä olen kiinnostunut mm. laulukirjan asemasta uudessa heräyksessä, eli kuinka tarpeelliseksi oma laulukirja koetaan, paljonko Siionin Matkalaulut -kirjaa käytetään suhteessa muihin laulukirjoihin, ja missä yhteyksissä kirjan lauluja käytetään. Minua kiinnostaa myös se, millä tavoin uudenheräyksen jäsenet arvelevat Siionin Matkalaulut -kirjan liittyvän uudenheräyksen tulevaisuuteen. Lisäksi pyrin selvittämään Siionin Matkalaulut -kirjan funktiot eli tehtävät uudessa heräyksessä.

Selvittäessäni Siionin Matkalaulut -kirjan henkilökohtaista merkitystä olen kiinnostunut mm. kirjan asemasta uudenheräyksen jäsenten yksityiselämässä, eli missä tilanteissa ja miksi ihmiset laulavat matkalauluja, opettavatko ihmiset matkalauluja lapsilleen, ja mitkä laulut ovat ihmisille rakkaita? Minua kiinnostaa myös onko Siionin Matkalaulut -kirjalla uudenheräyksen jäsenille hengellistä tai musiikillista merkitystä. Lisäksi pyrin selvittämään, mikä funktio Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudenheräyksen jäsenten elämässä ja millaisia tarpeita matkalaulujen laulaminen täyttää.

3.2 Teoreettinen tausta ja käsitteiden määrittely

3.2.1 Etnomusikologia

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys pohjautuu etnomusikologiaan. Etnomusikologia on akateemisena tieteenä noin sadan vuoden ikäinen. Termi etnomusikologia otettiin käyttöön kuitenkin vasta 1950-luvulla. Tieteenalan aiempi nimitys oli vertaileva musiikkitiede. Etnomusi-

kologian juuret ovat musiikkitieteessä ja musiikkiantropologiassa. Musiikkiantropologiaa soveltavan etnomusikologian perusoletuksena on, että musiikki on osa kulttuuria. Musiikki vaikuttaa kulttuuriin ja kulttuuri puolestaan musiikkiin. Tästä ajatuksesta juontuvat musiikkiantropologian tutkimusintressit: 1. Miten musiikki ilmenee kulttuurissa? 2. Miten kulttuuri ilmenee musiikissa? Etnomusikologian tutkimuskohteena on useimmiten kansanmusiikki, idän taidemusiikki tai nykypäivän suullisesti välittyvä musiikki. Etnomusikologiaa ei kuitenkaan enää nykyään rajata tutkimuskohteen mukaan, vaan etnomusikologia ymmärretään tutkimusnäkökulmaksi, jota voi soveltaa mihin tahansa musiikkiin. Etnomusikologia on kiinnostunut mm. sellaisista kysymyksistä kuten musiikin juuret, musiikin muutos, musiikki symbolina, musiikin universaalius sekä musiikin funktiot yhteisössä. (Myers 1992, 3-4, 8; Moisala 1991, 105, 112.)

Etnomusikologinen tiedonkeruu tapahtuu pääasiassa kenttätyönä, mikä tarkoittaa, että tutkija hankkiutuu tiiviiseen kosketukseen tutkimuskohteensa kanssa. Kenttä voi olla esimerkiksi maantieteellinen tai kielellinen alue, etninen ryhmä, kylä tai kaupunki. Kentäksi voidaan määrittää myös musiikin laji, yhteisö, soitin tai yksi muusikko. Kentällä tutkija kerää tietoa mm. havainnoimalla, tallentamalla musiikkiesityksiä äänittäen, valokuvaten ja videoiden sekä haastattelemalla yhteisön jäseniä. On suositeltavaa, että tutkija viettää tutkimuksensa kohteena olevan yhteisön parissa pitkiä aikoja. Tämä auttaa häntä ymmärtämään tutkittavaa kulttuuria paremmin. (Moisala 1991, 114; Myers 1992, 22-23.) Tutkija voi myös opetella yhteisön musiikkityyliä yhdessä yhteisön jäsenten kanssa. Opiskelemalla tutkittavaa musiikkia ja osallistumalla musiikkiesityksiin tutkija voi hankkia itselleen yhteisön “musiikillisen kielitaidon”. Mantle Hood (Nettl 1964, 10) kutsuu tätä musiikillista kielitaitoa nimellä bimusikaaliuus. (Nettl 1964, 10.)

Etnomusikologisessa tutkimuksessa erotetaan toisistaan emisistinen ja etisistinen näkökulma (käytetään myös nimityksiä eeminen ja eettinen tai emic- ja etic-näkökulma). **Emisistinen näkökulma** tarkoittaa sisäryhmäläisen näkemystä todellisuudesta. Valtaosassa etnomusikologisista tutkimuksista tämä emisistinen näkökulma on etusijalla. Emisistinen tutkimusote lähtee siitä, että jokainen kulttuuri muodostaa käsitteellisen kokonaisuuden, jota voidaan tutkia mielekkäästi vain sen omilla kognitiivisilla kategorioilla. **Etisistinen näkökulma** puolestaan tarkoittaa ulkopuolista, sosiaalitieteellistä näkökulmaa todellisuuteen. Etisistisen tutkimusotteen takana on ajatus, että ihmisessä on kulttuurista riippumattomia piirteitä, joista voidaan tehdä universaaleja yleistyksiä kulttuurienvälisen tutkimuksen avulla. (Sarmela 1993, 37-38; Fetter-

man 1989, 30, 32.) Emisistinen ja etisistinen tutkimusote eivät ole toisiaan poissulkevia. Monet tutkimukset soveltavat niitä samaan kohteeseen saaden näin monipuolisen tuloksen. (Moisala 1991, 127.)

Joskus etnomusikologin kenttänä voi olla hänen oma ympäristönsä. Uudenheräyksen nuorisokuoron johtajana minua voi pitää sisäryhmäläisenä tutkijana. Tutkijan roolissa pyrin olemaan objektiivinen ja kielellistämään tutkimuskohteeni tieteellisin käsittein. Tutkimuksessani sisä- ja ulkoryhmäläisen näkökulmat sekoittuvat. Omaan kulttuuriympäristöön kohdistuvalla tutkimuksella on sekä etuja että haittoja. Etu on se, että sisäryhmäläinen hallitsee ryhmänsä "kielen" jo valmiiksi. Afrikkalaisen etnomusikologin Nketian mielestä (Nettl 1964, 70) koulutetulla natiivilla, sisäryhmäläisellä, on paremmat mahdollisuudet saada esiin musiikkikulttuurin tärkeitä piirteitä kuin ulkopuolisella tutkijalla. Suojasen mukaan (1996, 39) sisäryhmäläisellä tutkijalla on hallussaan kulttuurin luku-, viestintä- ja tulkintavalmius, koska hän hallitsee kulttuurin koodiston ja symboliikan sekä mielikuvamaailman. Perinteen tuntemus auttaa ennakoimaan tapahtumia. Sisäryhmäläisen tutkijan haittana voivat olla mm. rooliristiriidat ja tutkimuskohteen läheisyys. Hän voi olla ikään kuin sokea joillekin kulttuurin piirteille. (Suojanen 1996, 38-39.) Tutkiessaan omaa kulttuuriaan tutkijan täytyy olla havainnossaan kriittinen, tehdä löydöistään täydelliset muistiinpanot sekä säilyttää ero tutkijaitsensä ja informanttinaapurinsa välillä (Nettl 1964, 70-71).

3.2.2 Etnografia

Etnomusikologisin metodein kerätty aineisto voidaan tulostaa etnografiana eli musiikkikulttuurin kuvauksena. Etnografia on yksi kulttuuriantropologian tutkimusaloista, mutta etnografia-sanaa käytetään myös viittaamaan kulttuurin ja kulttuurisen esityksen kuvailevaan tutkimusmetodiin (Moisala 1991, 115). Etnografiassa ei tyydytä kirjoittamaan muistiin pelkkiä ääniä, vaan pyritään selvittämään, miten äänet tehdään ja ilmaistaan, ja miten ne vaikuttavat toisiin yksilöihin, ryhmiin sekä sosiaalisiin ja musiikillisiin prosesseihin. Näin ollen etnografia on aineiston sosiokulttuurinen tulkinta. Etnografia on tapahtumien analyttinen transkriptio, joka sisältää tutkijan henkilökohtaiseen kokemukseen ja kenttätööhön perustuvia yksityiskohtaisia kuvauksia ja yleisiä lausuntoja musiikista. (Seeger 1992, 88-89; Merriam 1988, 23-24.)

Etnografian laatimisen viitekehystenä voi käyttää mm. Alan Merriamin musiikkikulttuurin tutkimusmallia (1964, 14-15; 32-33). Merriam jakaa musiikin tuottamisen ehdot kolmeen tasoon: käsityksiin musiikista, musiikkiin liittyvään käyttäytymiseen ja sen tuloksena syntyvään soivaan musiikilliseen ääneen. Tutkimusmallin perusajatuksena on, että musiikkia ei ilmene ihmisestä irrallisena, vaan ihmisen musiikiksi organisoima ääni täytyy ymmärtää ihmisen käyttäytymisen tuotteeksi. Merriam erittelee kolmenlaista käyttäytymisen laatua: 1. Fyysinen käyttäytyminen tarkoittaa fyysistä äänen tuottamista (esim. laulajan palleatuen käyttö, jousikäden liike tai soittoasento), havaitsemista ja vastaanottamista. 2. Sosiaalinen käyttäytyminen tarkoittaa musiikin tekijöiden ja kuluttajien toimintaa, järjestäytymistä, asemaa ja statusta sosiaalisessa ympäristössä. 3. Verbaalinen käyttäytyminen viittaa sanallisesti ilmaistuihin lausumiin musiikista. Musiikin tuottamisen tasot muodostavat kehän: ilman käsityksiä musiikista ei ole musiikillista käyttäytymistä ja ilman käyttäytymistä taas ei ole musiikkia. Itse musiikki taas puolestaan vaikuttaa käsityksiin musiikista. (Merriam 1964, 14-15; 32-33.)

Myös Slobin ja Titon (1992) esittävät musiikkikulttuurin mallin, jota voi käyttää pohjana etnografian laatimisessa. Perusoletuksena on, että musiikki saa merkityksensä kulttuurista. Kulttuuri antaa merkityksen myös sanalle musiikki. Musiikkikulttuurin malli koostuu musiikin vaikutuksesta, esityksestä, yhteisöstä ja muistista/historiasta. (Slobin - Titon 1992, 1; 4.) Slobin ja Titon jakavat musiikkikulttuurin neljään osatekijään, jotka liittyvät kiinteästi toisiinsa (Slobin - Titon 1992, 6):

I Käsitykset musiikista

- A Musiikki ja uskomusten järjestelmä,
- B Musiikin estetiikka
- C Musiikin kontekstit
- D Musiikin historia

II Musiikin sosiaalinen organisointi

III Musiikin ohjelmistot

- A Tyyli
- B Lajit
- C Tekstit
- D Sävellyks
- E Musiikin välittyminen
- F Liikkuminen

IV Materiaalinen musiikkikulttuuri (esim. soittimet, nuotit)

Laadin Merriamin sekä Slobinin ja Titonin mallien pohjalta etnografian uudenheräyksen musiikkikäsitteistä. Kumpikaan malli ei kuitenkaan toimi etnografiaa kahlitsevana kehyksenä, vaan pikemminkin jonkinlaisena havaintoja järjestävänä ajatuspohjana. Keskityn tutkimuksessani vain muutamaasi musiikkikulttuurin osa-alueisiin, musiikkikäsitteisiin, musiikin sosiaaliseen organisointiin ja materiaaliseen kulttuuriin (laulukirjat), joten tarkoitukseni ei ole laatia kokonaiskuvausta uudenheräyksen musiikkikulttuurista. Tarkoitukseni ei ole myöskään tyytyä pelkästään kuvailemaan uudenheräyksen musiikkikulttuurin osa-alueita, vaan pyrkimykseni on ymmärtää ja tulkita musiikkikulttuuria, ja yhdistää siten emistinen ja etisistinen näkökulma.

3.2.3 Musiikin merkitys

Käsite “musiikin merkitys” sisältää laajasti ymmärrettynä sekä informantin että tutkijan käsityksen musiikin merkityksestä yhteisössä. Olen kiinnostunut tutkimuksessani ennen kaikkea siitä, miten informantit itse määrittelevät Siionin Matkalaulut -kirjan yhteisöllisen ja henkilökohtaisen merkityksen. En tyydy kuitenkaan pelkästään etsimään merkityksiä, vaan pyrin myös selvittämään, miten jokin merkitys käytännössä ilmenee, esim. millaisessa tilanteessa vaikkapa musiikin tunne merkitys korostuu. Tarkastellessani musiikin merkitystä tutkijan näkökulmasta huomioni kiinnittyi ennen kaikkea Siionin Matkalaulut -kirjan tehtäviin eli funktioihin yhteisössä. Käsite “musiikin merkitys” pitää näin ollen tässä tutkimuksessa sisällään myös käsitteen “musiikin funktio” (Ks. tarkemmin luku 3.2.4).

Suojasen tutkimuksen mukaan (1984, 239) suomalaisten herätysliikkeiden seuraveisuuseen liittyy merkityksiä, jotka ovat kaikkien herätysliikkeiden jäsenille yhteisiä: Veisuu ilmentää liikkeen kokonaisarvoa. Veisuu merkitsee kaikkien herätysliikkeiden jäsenille rukousta, uskon tunnustamista ja julistamista. Veisuun avulla voi ilmaista myös kiitollisuutta Jumalaa kohtaan. Musikaalisille ihmisille veisuulla on usein musiikillista merkitystä. Herätysliikkeen kannalta veisuulla on rituaalinen merkitys, koska veisuu koetaan ryhmän omana kielenä. Se on sisäryhmän kommunikointia. Veisuu voi toimia monille myös tunneilmaisun keinona. Erityisesti vanhoillislestadiolaisuudessa ja uudessa heräyksessä korostuu veisuun merkitys tunteiden ilmaisijana. Monilla ihmisillä veisuu liittyy myös lapsuusmuistoihin. (Suojanen 1984, 239-241; 244.)

3.2.4 Musiikin käyttöyhteys ja funktio

Etnomusikologian keskeisimpiä tarkastelukohteita ovat musiikin käyttöyhteys ja funktio. Merriamin (1964, 209-210) mukaan musiikkiantropologisessa tutkimuksessa täytyy tehdä ero näiden käsitteiden välille. Musiikin käyttöyhteys -käsite tarkoittaa yhteisön erilaisia tapoja käyttää musiikkia joko sellaisenaan tai liittyneenä muihin aktiviteetteihin. Musiikki kuuluu olennaisesti johonkin tilanteeseen, esimerkiksi konserttia ei voi olla ilman musiikkia. Sana käyttöyhteys viittaa tilanteeseen, jossa musiikkia esitetään. Käyttöyhteys on yhteisön itsensä määrittämä. (Merriam 1964, 209-210.)

Nyky-suomen käsikirjan (1986, 251) mukaan sana funktio tarkoittaa toimintaa tai tehtävää. Musiikin funktiota tarkasteltaessa kiinnostuksen kohteena on musiikin tehtävä yhteisössä, eli mitä tarkoitusta musiikki palvelee, mitä musiikki tekee ja miksi sitä esitetään. Kaikesta musiikista voi analysoida funktioita. Funktion määrittelee tutkija analyysin perusteella. (Merriam 1964, 209-210.) Merriam (1964, 218) määrittelee S.F. Nadelia mukailleen funktiot jonkin tekijän erityisvaikutukseksi, joka täyttää tilanteen sille asettamat vaatimukset ja siten vastaa sille määrättyyn tarkoitukseen. Musiikin funktiot voivat olla vain yhdelle kulttuurille ominaisia tai universaaleja. Merriam määrittelee kymmenen universaalia musiikin funktiota, jotka kuvaavat musiikin tehtäviä ja tarkoituksia yhteisössä. Nämä funktiot ovat emootioiden ilmaiseminen, esteettinen nautinto, viihdyttäminen, kommunikointi, symbolinen esittäminen, fyysinen funktio, yhteisön sosiaalisten normien vahvistaminen, sosiaalisten instituutioiden ja uskonnollisten rituaalien validointi, kulttuurin jatkuvuuden ja säilymisen sekä yhteisön integraation tukeminen. (Merriam 1964, 219-227.)

Hengellisen liikkeen musiikkiin liittyy aivan erityislaatuisia funktioita. Suojasen mukaan (1984, 36) herätysliikkeet itsessään jo sisältävät monipuolisen funktion Suomen kirkossa. Ne toimivat uskonnollisten ihmisten viiteryhminä tarjoten heille uskon sisällön, sosiaalisen käyttäytymisen mallin ja elämäntavan. Herätysliike muodostaa merkitysyhteisön, jossa kommunikaatio ja kasvoista kasvoihin vuorovaikutus on mahdollista. Esimerkiksi kirkon jumalanpalvelus ei ole tällainen merkitysyhteisö, koska jumalanpalvelukseen osallistuvat ihmiset ovat usein toisilleen vieraita ja jumalanpalveluksen kaava on kiinteä. (Suojanen 1984, 36; 300; 305.) Analysoidessaan hengellisen musiikin funktioita tutkijan on Suojasen mielestä huomioitava, että musiikilla on aina syy ja vaikutte musiikin ulkopuolella. Suojanen jakaa suomalaisen seuraveisuun funktiot

kollektiivisiin ja henkilökohtaisiin funktioihin. (Suojanen 1984, 295-297.)

Seuraveisuun kollektiiviset funktiot ovat Suojasen mielestä sidoksissa kommunikaatioon ja laulaessa välittyviin signaaleihin. Nämä kollektiiviset funktiot ovat:

1. Informatiivinen eli tiedollinen funktio: Veisattavilla lauluilla halutaan opettaa jotakin. Laulut sisältävät mm. kehotuksia katumukseen. Informatiivisuus voi kohdistua esimerkiksi nuoriin osallistujiin.
2. Ekspressiivinen funktio: Ehdotettu laulu voi ilmaista ehdottajansa senhetkisiä tunteita, ajatuksia edellisestä puhetilanteesta tai mielentilaa yleensä.
3. Influoiva funktio: Laulu voidaan valita ohjaamaan osallistujien mielenliikkeitä halutulla tavalla. Erityisesti tämä funktio voi toteutua lauluseuroissa, joissa lauletaan laulu toisensa perään.
4. Sosiaalinen funktio: Tämä funktio voi olla joko faattinen, jolloin veisuun tarkoituksena on me-hengen luominen ja sisäryhmäkanavan aukipitäminen, tai rituaalinen, jolloin veisuun tarkoituksena on ylläpitää säännönmukaisuutta (esim. samana toistuvat seurakaavat). (Suojanen 1984, 297-298.)

Musiikin kollektiivisiä funktioita käsittelee myös Stig-Magnus Thorsén ruotsalaista Götene helluntaiseurakuntaa koskevassa väitöskirjassaan "Ande skön kom till mej, en musiksociologisk analys av musiken i Götene Filadelfiaförsamling" (1980). Thorsén määrittelee tutkimuksensa perusteella kuusi osittain päällekkäistä musiikin sosiaalista funktiota. Nämä funktiot ovat:

1. Musiikki voi luoda tunteen sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta.
2. Musiikki voi vakuuttaa sekä liikkeen jäseniä että ulkopuolisia liikkeen opetusten oikeellisuudesta.
3. Musiikki edesauttaa symbolisen maailman muodostumista ja pysyvyyttä.
4. Musiikki antaa virkistystä päivittäiseen työhön.
5. Musiikin avulla voi paeta arkipäivän ongelmia.
6. Musiikki voi olla hyödyke, jonka avulla luodaan työmahdollisuuksia ja tuotetaan pääomaa. (Thorsén 1980, 111-129.)

Suojasen mukaan (1984, 296) musiikin henkilökohtaiset funktiot liittyvät ihmisen henkilökohtaisiin tarpeisiin. Henkilökohtaisia funktioita tarkasteltaessa tutkija on kiinnostunut mm. siitä, miksi jokin melodia on informantin mielestä kaunis, ja minkä tarpeen melodia hänessä täyttää.

(Suojanen 1984, 295-296.) Henkilökohtaisia tarpeita voidaan tarkastella A. H. Maslowin tarveteorian (1987, 15-25) avulla. Tarveteorian mukaan tarpeita on kuudenlaisia:

TAULUKKO 4 Ihmisen perustarpeet A.H. Maslowin mukaan (1987, 15-25)

6. Tarve tietää ja ymmärtää
5. Itsensä toteuttamisen tarve
4. Sosiaalisen arvostuksen tarve
3. Rakkauden ja yhteenkuuluvuuden tarve
2. Turvallisuuden tarve
1. Fysiologiset perustarpeet

Suojasen mukaan (1984, 296-297) suomalaisten herätysliikkeiden seuraveisuu voi vastata kaikkiin muihin ihmisen perustarpeisiin paitsi fysiologisiin tarpeisiin.

Merriamin, Suojasen ja Thorsénin määritelmät musiikin funktioista ovat pohjana selvittäessäni Siionin Matkalaulut -kirjan funktioita uudessa heräyksessä. Määritelmät eivät kuitenkaan sido analyysiani musiikin funktioista. Koska musiikin funktiot ovat joko universaaleja tai vain yhdelle kulttuurille ominaisia, on selvää, että kaikkia mainittuja musiikin funktioita ei uudessa heräyksessä esiinny. Pyrin selvittämään musiikin funktiot haastattelumateriaalin analyysin kautta.

3.3 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Tutkimukseni pääasiallinen tiedonkeruumenetelmä on teemahaastattelu. Teemahaastattelu sopii parhaiten tutkimusmenetelmäksi siitä syystä, että tutkimusjoukkoni on pieni, ja haluan saada informanteilta syvällistä tietoa. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, jossa haastattelun aihepiirit, teema-alueet, ovat tiedossa, mutta kysymyksiä ei ole tarkkaan muotoiltu ja järjestetty kuten strukturoidussa haastattelussa. Teemahaastattelu on keskustelunomainen tietojenkeruumenetelmä, joka sallii haastateltavien mahdollisimman luontevan ja vapaan reagoinnin, ja näin ollen mahdollistaa vapaamuotoiset ja syvälliset keskustelut. (Hirsjärvi - Hurme 1988, 36, 8.) Teemahaastattelua käyttäessään tutkija on kiinnostunut pikemminkin

tutkittavan ilmiön perusluonteesta ja -ominaisuuksista sekä hypoteesien löytämisestä kuin ennalta asetettujen hypoteesien todentamisesta. Haastattelurungoksi ei laadita yksityiskohtaista kysymysluetteloa vaan teema-alueuuttelo, joka toimii haastattelijan muistilistana ja keskustelua ohjaavana kiintopisteenä. Teema-alueet operationaalistetaan haastattelutilanteessa kysymyksillä. Myös haastateltava toimii operationaalistajana. Teemahaastattelua tehdessään tutkijan on oltava joustava kysymysten muotoilussa ja esittämisjärjestyksessä ja edettävä osittain haastateltavan ehdoilla. (Hirsjärvi - Hurme 1988, 40-41.)

Haastatteluteemoja pohtiessani olen käyttänyt hyväksi Merriamin tutkimusmallia sekä Slobinin ja Titonin mallia (Ks. s 27) musiikkikulttuurin osatekijöistä. Sivuan haastattelukysymyksissä kaikkia musiikkikulttuurin osatekijöitä, mutta erityisesti olen kiinnostunut tutkimusongelmieni mukaisesti musiikkiin liittyvistä käsityksistä sekä verbaalisesta ja sosiaalisesta musiikkikäyttämisestä. Haastattelukysymysten aihepiirit olen laatinut seuraavien teemojen ympärille: Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudenheräyksen seuraveisuissa, SML:n tarpeellisuus, SML:n liittyminen uudenheräyksen tulevaisuuteen, SML:n luonne käyttäjän näkökulmasta, SML:n asema uudenheräyksen jäsenten yksityiselämässä sekä SML:n hengellinen ja musiikillinen merkitys (Ks. Liite 1).

3.3.1 Tutkimusjoukko

Haastattelin tutkimustani varten yhteensä kuutta eri henkilöä eli informanttia. Alkuperäisenä tarkoitukseni oli haastatella kymmentä henkilöä, mutta 3.1.1997 suorittamani koehaastattelu osoitti, että pienempikin tutkimusjoukko riittäisi. Informanttien valinnassa noudatin seuraavia kriteerejä: Ensinnäkin heidän tulisi olla uudenheräyksen jäseniä. Osan informanteista tulisi olla uudenheräyksen työntekijöitä, ns. virallisen kannan edustajia, osan taas uudenheräyksen rivijäseniä. Toiseksi heidän täytyisi tuntea uudenheräyksen lauluperinnettä ja Siionin matkalauluja jossain määrin, jotta he voisivat vastata kysymyksiini. Lisäksi informanttien tulisi poiketa toisistaan mahdollisimman paljon iältään, koulutukseltaan ja harrastuksiltaan, jotta heidän edustamansa näkökulmat poikkeaisivat toisistaan. Nämä kriteerit eväänäni löysin suurimman osan informanteista itse. Informanttien valintaa helpotti se, että tunnen paljon ihmisiä uudenheräyksen piiristä. Muutaman informantin valintaan sain vihjeitä eri henkilöiden kanssa käymistäni keskusteluista.

3.3.1.1 Veli Siljander

Kalajoen kristillisen Opiston rehtori Veli Siljander toimii työnsä vuoksi näkyvällä paikalla uudessaheräyksessä. Opisto on merkittävä uudenheräyksen toiminnan keskus, jossa järjestetään vuosittain monia valtakunnallisia tapahtumia. Opiston lisäksi Veli toimii monissa uudenheräyksen luottamustehtävissä. Hän on mm. mukana Siionin Matkalaulut -kirjan uudistustyöryhmässä. Veli on ollut laulukirjatyöryhmässä myös 1970-luvulla kokoamassa SML:n ensimmäistä versiota, joten hän on nyt toistamiseen mukana laulukirjatyöryhmässä. (Henk.koht. tiedonanto 15.2.1997.) Katson Veli Siljanderin edustavan tutkimuksessani niin sanottua virallista uudenheräyksen kantaa, vaikka uudenheräyksen piirissä ei yleensä määritellä asioista virallisia kantoja, joita herätysliikkeen jäsenten olisi sitten noudatettava.

Veli Siljander on syntynyt vuonna 1946 Sulkavalla Savossa. Lapsuutensa hän on viettänyt Oulun läänin Pyhäjärvellä ja Oulaisten Matkanivassa. Uusiheräys on Velille tuttu jo lapsuudesta saakka, sillä hänen vanhempansa ovat olleet aktiivisesti mukana uudenheräyksen toiminnassa. Velin isä Tapio Siljander on toiminut jo vuosikymmeniä uudenheräyksen maallikkosaarnaajana, ja toimii tässä tehtävässä edelleen. Koulutukseltaan Veli on teologian kandidaatti. Pappisvihkimyksensä jälkeen hän on toiminut pappina neljässä eri seurakunnassa: Vihannissa, Saloisissa, Taivalkoskella ja Oulun Tuirassa. Nykyisessä tehtävässään Kalajoen kristillisen Opiston rehtorina hän on toiminut vuodesta 1974. Velin perheeseen kuuluu vaimo ja viisi lasta, joista kaksi on jo perustanut oman perheen. Myös Velin lapset osallistuvat aktiivisesti uudenheräyksen toimintaan. (Henk. koht. tiedonanto 15.2.1997.)

Veli harrastaa liikuntaa ja lukemista. Musiikki ei ole varsinaisesti hänen harrastuksensa, vaikkakin hän mielellään kuuntelee ja laulaa hengellisiä lauluja. Veli sanoo pitävänsä klassisesta ja hengellisestä musiikista laidasta laitaan, mutta rock-musiikin tyyppisestä musiikista hän ei pidä. Sekä maallisessa että hengellisessä musiikissa Veli sanoo kiinnittävänsä huomiota ennen kaikkea sanalliseen sisältöön. Laulukirjoista Veli pitää itselleen läheisimpänä Siionin Matkalaulut -kirjaa, koska monet kirjan lauluista ovat hänelle tuttuja ja rakkaita jo lapsuudesta saakka. Muita merkittäviä laulukirjoja Velille ovat virsikirja ja kansakoulun laulukirja. Virsikirja on tullut Velille tutuksi ja läheiseksi viran puolesta. Kansakoulun laulukirjaa Veli on laulanut kansakoulun alaluokilla, ja jostain syystä monet tuon kirjan lauluista ovat jääneet hyvin hänen mieleensä. (Henk.koht. tiedonanto 15.2.1997.)

3.3.1.2 Tapani Schöning

Uudenheräyksen entinen musiikkisihteeri Tapani Schöning on syntynyt Hampurissa, Saksan liittotasavallassa vuonna 1970. Varhaislapsuutensa hän on viettänyt Saksassa. Peruskoulun kaksi ensimmäistä luokkaa Tapani on käynyt Suomessa Haapavedellä ja luokat kolmannesta kahdeksanteen Sveitsissä kaksikielisessä peruskoulussa. Tämän jälkeen hän on muuttanut jälleen Suomeen Haapavedelle, jossa hän on käynyt peruskoulun yhdeksännen luokan ja lukion. Nykyään Tapani asuu Oulussa, jossa hän opiskelee lääketiedettä. Hän valmistuu lääketieteen lisensiaatiksi keväällä 1997. Tapanin perheeseen kuuluu vaimo ja yksi lapsi. (Henk. koht. tiedonanto 25.1.1997.)

Tapani harrastaa monia asioita, mm. liikuntaa, kyläilyä, matkailua, mökkeilyä ja ruoanlaittoa. Tärkein harrastus hänelle on kuitenkin musiikki, jota hän on harrastanut intensiivisesti viimeiset kymmenen vuotta. Hän on opiskellut klassista kitaransoittoa Jokilaaksojen musiikkiopistossa noin kuusi vuotta. Klassisen musiikin ohessa hän on soittanut kansanmusiikkia kitaralla ja mandoliinilla. Suoritettuaan I-tutkinnon klassisessa kitarassa vuonna 1991 Tapani on siirtynyt entistä enemmän kansanmusiikin ja hengellisen musiikin pariin. Tapanin musisointi on keskittynyt pääasiassa seurakunnallisiin ympyröihin. Hänellä olisi kuitenkin halu soittaa nykyistä enemmän myös *“vähä maallisempaa musiikkia.”* Tapanin musiikkimaku on kirjava. Sanoman vuoksi hän kuuntelee paljon hengellistä musiikkia. Rytmisesti ja melodisesti häntä miellyttävät erityisesti irlantilainen kansanmusiikki sekä melodinen rock-pohjainen jazz. Myös a cappella -kuorolaulu miellyttää Tapania jossain määrin. Soittamisen ja kuuntelemisen lisäksi Tapani säveltää ja sovittaa hengellistä musiikkia ja kansanmusiikkia. Musiikki merkitsee Tapanille hyvin paljon. Siitä todistaa mm. seuraava toteamus: [Mitä musiikki merkitsee sinulle?]

“Aika huikeita tämmösiä, öö, niinku ideoiden, ideoiden tavallaan niinku kukkaan puhkeamista, ja semmosta niinku suurta tyydytystä, kun joutuu, miet, miettiin miettiin päässä sovituksen vaikka sitte, ja sitte kuulee, miltä se tavallaan kuulostaa, aika pitkälti siltä, miten sitä on miettiny tai jopa paremmaltaki joskus. Ja myöskin sitte musiikin kautta tavannu mahtavia ihmisiä. Ja koen sen myöskin hengellisesti erittäin rakentavana, että minua puhuttellee niinku sen tekemäni musiikin sanoma hyvin pitkälle.” (Henk.koht. tiedonanto 25.1.1997.)

Tapanin suhde uuteenheräykseen on melko nuorta perua. Kotitautaltaan hänellä ei ole liitoksia uuteenheräykseen. Tapanin isovanhemmat ovat heränneitä, joten tämä herätysliike on ollut aiemmin Tapanille uuttaheräystä tutumpi. Uuteenheräykseen Tapani on tutustunut Heinäkallion

leiritoiminnan ja Haapavedellä pidettyjen kotiseurojen kautta. Uudessaheräyksessä Tapania on puhutellut ihmisten lämpimyys ja ystävällisyys. Myös Tapanin vaimolla on ollut vaikutuksensa siihen, että Tapani on liittynyt uudenheräyksen ystäväpiiriin. Tapani sanoo, että hänet *“rakastettiin uuteenheräykseen”*. (Henk. koht. tiedonanto 25.1.1997.)

Melko pian uuteenheräykseen liittymisensä jälkeen Tapani ryhtyi uudenheräyksen sivutoimiseksi musiikkisihteeriksi, jossa tehtävässä hän toimi vuodesta 1991 vuoteen 1994. Musiikkisihteerin toimessaan Tapani vastasi uudenheräyksen musiikkityöstä ja osittain myös nuorisotyöstä. Uudenheräyksen johtokunta antoi Tapanille musiikkityön osalta melko vapaat kädet, joten hän sai itse muotoilla työn kuvaansa. Tapani vakiinnutti silloin vielä vakiintumattoman Kalajoen opiston nuortenkuoron, joka rupesi Tapanin johdolla harjoittelemaan säännöllisesti. Kuoron nimeksi kehkeytyi Sola Fide. Tapani sovitti kuoron käyttöön monia Siionin matkalauluja. Uudenheräyksen perinteiseen laulutapaan verrattuna näissä sovituksissa oli uutta varsinkin soittimien runsas käyttö (mm. kitara, mandoliini, viulu, kontrabasso ja lyömäsoittimet). Tapanin mieltymykset jazziin ja kansanmusiikkiin ovat selvästi kuultavissa hänen sovituksissaan. (Liitteessä nro 2 on Tapanin käsinkirjoitettu sovitus matkalaulusta nro 111). Matkalaulusovitus-ten lisäksi Tapani sävelsi itse kuoron käyttöön lauluja. Lisäksi hän otti Sola Fide -kuoron ohjelmistoon uusia uudenheräyksen sisällä syntyneitä, aiemmin julkaisemattomia lauluja. Tapani piti työssään erityisen tärkeänä juuri uudenheräyksen oman lauluperinteen esilläpitoa ja tunnetuksi tekemistä.

“Arvostan pitkälti perintöä ja, öö, ja pidän ja koen, että musiikin konstein se on aika helppoa tämmöstä perintöä jakaa eteenpäin sikäli, kun on musiikin, ottaa musiikkina, eikä esitystapaa, laulunopeutta, muuta kaikkea pidä orjallisesti samana kuin sata vuotta sitten.”
(Henk. koht. tiedonanto 25.1.1997.)

Musiikkisihteerin työnsä lisäksi Tapani on toiminut ja toimii edelleen monissa vastuutehtävissä uudenheräyksen piirissä. Hän on ollut mukana mm. erilaisten tapahtumien suunnittelussa ja erilaisissa johtokunnissa. Lisäksi hän on toiminut jonkin verran myös uudenheräyksen seurapuhujana Oulun lähikunnissa. (Henk.koht. tiedonanto 25.1.1997.)

3.3.1.3 Ilpo Nurmenniemi

Ilpo Nurmenniemi on syntynyt vuonna 1951 Haapajärvellä, jossa hän on viettänyt myös lapsuutensa. Aikuisiällä Ilpo on asunut Kauniaisissa, Suoniemellä, Tampereella ja Espoossa. Nykyään hän asuu Ylivieskassa. Ilpon perheeseen kuuluu vaimo ja kaksi aikuista lasta. Koulutukseltaan Ilpo on kirkon nuorisonohjaaja ja kanttori. Hän on toiminut molemmissa ammateissa. Nykyään hän työskentelee kanttorina Ylivieskan seurakunnassa. (Henk. koht. tiedonanto 26.1.1997.)

Ilpo on tutustunut uuteenheräykseen kotikylässään Haapajärvellä, jossa lähes kaikki kyläläiset olivat jäsenenä paikallisessa rukoushuoneyhdistyksessä. Muiden kyläläisten tavoin myös Ilpon vanhemmat olivat rukoushuoneyhdistyksen jäseniä, vaikkakaan eivät osallistuneet aktiivisesti yhdistyksen toimintaan. Ilpo on suhtautunut uuteenheräykseen välillä hyvin kriittisesti ja pitänyt uuteenheräykseen jonkinlaista välimatkaa. Iän myötä lapsuuden muistot ovat alkaneet elää ja uusiheräys on tullut hänelle läheiseksi. Nykyään Ilpo toimii uudenheräyksen piirissä melko aktiivisesti: hän on mukana mm. Siionin Matkalaulut -kirjan uudistustoimikunnassa, johtaa Lapset sylissä -kuoroa ja toimii seurapuhujana. Uusiheräys merkitsee Ilpolle *“jonkinlaista kotipaikkaa, jossa on hyvä olla”*. Edelleenkin hän ei kuitenkaan ole mielestään kovin sidoksissa uuteenheräykseen. (Henk. koht. tiedonanto 18.8.1997.)

Ilpo harrastaa lenkkeilyä ja runojen kirjoittamista. Musiikki merkitsee Ilpolle työtä ja elämän rikastuttajaa. Hän pitää monenlaisesta musiikista. Hänen mielestään on mahdotonta vetää tarkkaa rajaa maallisen ja hengellisen musiikin välille, koska musiikissa toimivat hänen mukaansa aina samat lainalaisuudet. Rock-musiikkiin hän suhtautuu kuitenkin hieman varauksellisesti eikä kuuntele sitä mielellään. Myös gospel-musiikki saa Ilpolta kritiikkiä osakseen. Hänen mielestään gospel on nykyään liian viihteellistä ja sitä soitetään liian suurilla desibeleillä. Hänen mielestään tämä riitelee gospelin sanoman kanssa:

“Hyvässä gospelissa minun mielestäni on tiettyä herkkyyttä, ja ja tiettyä kauneutta, ja ja siinä on niinku sävel ja sanat sopuoinnussa, mutta sillon ku kovin suurella viholliselta varastetulta metelillä sitä yritetään kaupata, niin mi, minulle ainaki siinä sisältö ja sävel, se ulkonen asu riitelee.” (Henk. koht. tiedonanto 18.8.1997.)

Laulukirjoista Ilpo pitää itselleen läheisimpinä Suomen Lähetysseuran Hengelliset Laulut ja Virret -kirjaa sekä Siionin Matkalaulut -kirjaa. Siionin Matkalaulut -kirja on tullut hänelle

tutuksi hänen asuessaan Helsingin seudulla. Ilpo kokee, että matkalaulujen uudistustoimikunnassa mukanaolon myötä SML on tullut hänelle aikaisempaa läheisemmäksi. (Henk. koht. tiedonanto 18.8.1997.)

3.3.1.4 Tiia Översti

Tiia Översti on syntynyt vuonna 1974 Pyhäjoella, jossa hän on viettänyt myös lapsuutensa ja nuoruutensa. Tiia on kirjoittanut ylioppilaaksi Pyhäjoen lukiosta. Nykyään hän opiskelee Ylivieskan sosiaalialan oppilaitoksessa ja valmistuu sieltä sosiaaliohjaajaksi keväällä 1997. (Henk. koht. tiedonanto 24.1.1997.)

Tiia harrastaa liikuntaa, lukemista ja laulamista. Hän laulaa uudenheräyksen nuortenkuoro Sola Fide:ssä ja Kalajoen opiston kvartetissa. Hän sanoo laulavansa aika paljon myös yksinään. Musiikin kautta Tiia kokee voivansa ilmaista ennen kaikkea omia mielialojaan. Mielialat vaikuttavat hyvin paljon siihen, millaista musiikkia hän milloinkin kuuntelee ja laulaa. Musiikki-tyyliin suhteen Tiia on melko kaikkiruokainen: hän kuuntelee radiosta sitä, mitä sieltä milloinkin sattuu tulemaan. Erityisesti häntä miellyttää kuitenkin Stingin, Eric Claptonin ja Joe Cockerin tekemä musiikki. Tiian laulama musiikki on pääasiassa hengellistä, mikä johtuu osittain siitä, että hän laulaa kahdessa hengellistä musiikkia esittävässä ryhmässä. Erityisesti Siionin matkalaulut puhuttelevat häntä kauneudellaan ja henkilökohtaisuudellaan. Tiia vertaa Siionin Matkalaulut -kirjaa muihin laulukirjoihin seuraavasti:

“Sävel ja sanatki puhuttellee, ne vaan tulee, että ne ei menetä sitä hohtoaan niin, vaikka niitä laulaa enemmänki. Että esimerkiksi joku nuorten veisukirja, joka nuorempana oli tärkeä, niin ne on aivan tylsiä ne laulut nyt ku niitä rupiaa laulamaan, se tavallinen punanen kirja.” (Henk. koht. tiedonanto 24.1.1997.)

Tiialla ei ole kotitaustansa puolesta liitoksia uuteenheräykseen eikä mihinkään muuhunkaan herätysliikkeeseen. Tapanin tavoin hän on tutustunut uuteenheräykseen Heinäkallion leiritoiminnan kautta. Tiia osallistui ensimmäistä kertaa uudenheräyksen nuortenleirille rippikouluikäisenä uskonnonopettajansa ja parin luokkatoverinsa innostamana. Nuortenleirin jälkeen hän rupesi osallistumaan aktiivisesti uudenheräyksen nuortentoimintaan. Tiian sitoutumista uuteenheräykseen edesauttoi myös liittyminen Sola Fide -kuoroon. Nykyään Tiia kokee, että uusiheräys on hänen kotiseurakuntansa. Tiia osallistuu uudenheräyksen tilaisuuksiin kotipaikkakunnallaan

Pyhäjoella ja Kalajoen opistolla kerran tai kaksi kertaa kuukaudessa. Hän ei kuitenkaan koe olevansa uudenheräyksen aktiivijäsen. (Henk. koht. tiedonanto 24.1.1997.)

3.3.1.5 Taimi Nevalainen

Taimi Nevalainen on syntynyt vuonna 1945 Kärsämäellä, jossa hän on viettänyt myös lapsuutensa. Aikuisiällä hän on asunut Viekijärvellä ja Tervolassa. Vuodesta 1971 hän on asunut Haapavedellä. Taimin perheeseen kuuluu aviomies ja kolme aikuista lasta. Koulutukseltaan Taimi on lastenohjaaja. Viimeiset 20 vuotta hän on työskennellyt perhepäivähoitajana. Sivutyönään Taimi on toiminut myös Haapaveden seurakunnan lähetyssihteerinä, mutta hän on jättänyt tämän tehtävän vuoden 1997 alusta. (Henk. koht. tiedonanto 3.1.1997.)

Taimi harrastaa lukemista, käsitöitä sekä leipomista ja ruoanlaittoa. Myös musiikki on hänelle tärkeä asia, josta todistaa mm. hänen toteamuksensa:

“No oikeestaan ilman sitä [musiikkia] ei voi ellää, että se on niinku aina jossaki muodossa mukana. Jos ei ite laulele ja hyräile, niin sitte kuuntelee.”

Nuorempana Taimi on soittanut kitaraa Kärsämäen seurakunnan kitarakuorossa, mutta nykyään kitaransoitto on jäänyt. Laulamista Taimi on harrastanut lapsesta asti ja harrastaa edelleen. Työssään perhepäivähoitajana hän laulaa päivittäin lastenlauluja. Seurakunnan pienpiireissä ja uudenheräyksen tilaisuuksissa hän toimii usein esilaulajana. Valituista Virsiä ja Lauluja -kirjan laulut olivat Taimille lapsena hyvin rakkaita. Nuoruudessa myös “Sininen laulukirja” ja kitarakuorolaulut tulivat hänelle tutuiksi ja rakkaiksi. Siionin Matkalaulut -kirjan ilmestyttyä Taimi on laulanut paljon matkalauluja. Sittenkin matkalaulujen rinnalle ovat tulleet Suomen Lähetysseuran laulukokoelmat “Hengelliset Laulut ja Virret” ja “Laula kaikki maa” sekä Pekka Simojoen tekemät laulut. Taimi kuuntelee radiosta hyvin monenlaista musiikkia. Eniten häntä kuitenkin miellyttävät hengellinen ja klassinen musiikki. Taimi sanoo olevansa rauhallinen ihminen ja pitävänsä siksi rauhallisesta elämästä ja musiikista. (Henk. koht. tiedonanto 3.1.1997.)

Taimi on imenyt uudenheräyksen jo äidinmaidosta, sillä uusiheräys on ollut hänen sukunsa hengellinen koti monen sukupolven ajan. Taimin isä Matti Lehtola oli uudenheräyksen maallikkosaarnaaja. Taimi kokee uudenheräyksen hengelliseksi kodikseen, jonka parissa hän haluaa

toimia aktiivisesti. Taimin aviomies Juhani Nevalainen toimii uudenheräyksen lähetyssihteerinä ja kiertää saarnamatkoilla ympäri Suomea. Myös Taimi on ollut jonkin verran mukana näillä matkoilla ja siten nähnyt uudenheräyksen toimintaa paikallistasoa laajemmin. (Henk. koht. tiedonanto 3.1.1997.)

3.3.1.6 Alli Rönkkömäki

Informanteistani vanhin on vuonna 1910 Temmeksellä syntynyt Alli Rönkkömäki. Koulutukseltaan Alli on diakonissa. Hän on toiminut seurakuntasisarena mm. Virroilla ja Tyrnävällä. Alli on toiminut myös Suomen Lähetysseuran lähettinä Kiinassa 1940-luvulla. Allin työjakso Kiinassa jäi aiottua lyhyemmäksi, kun Mao Tse Tung ajoi lähetystyöntekijät maasta pois Allin oltua maassa noin kolme vuotta. Kiinasta paluun jälkeen Alli on työskennellyt Oulun seurakuntien palveluksessa kuulo- ja näkövammaisten seurakuntasisarena. Nykyään Alli on eläkkeellä. Hän asuu edelleen Oulussa omassa asunnossaan. (Henk. koht. tiedonanto 25.1.1997.)

Lähetystyö on lähellä Allin sydäntä, ja hän osallistuu säännöllisesti kahden eri lähetyspiirin toimintaan. Alli ei kuitenkaan laske lähetystyötä varsinaisesti harrastukseksi.

“Lähetys on semmosta, että sitä ei voi harrastaa. Se on, se on niiku tuota elämä ja voima, niin voi sanua.”

Lähetyspiirien lisäksi Alli osallistuu myös kolmen eri raamattupiirin toimintaan. Muille harrastuksille hänellä ei juurikaan ole aikaa. Lukeminen on ollut aiemmin Allille rakas harrastus, mutta nyt hänen näkönsä on huonontunut sen verran, että lukeminen on vaikeaa. Myös puutarhanhoito on aiemmin ollut Allin harrastuksena, mutta nyt sekin harrastus on jäänyt. Musiikilla ei ole koskaan ollut Allin elämässä mitään erityisen suurta merkitystä. Alli muistelee lapsuutensa musiikkiharrastuksia seuraavasti:

“Isä teki sikarilaatikosta mulle kanteleen, ku minä olin pikkunen, joo, ja siinä oli semmoiset langat oikein, ja sitä minäki soitin, siinä minun musiikit, niin ja tuota, kammallahan sitä soitettiin kans niinku huuliharppua vähäsen. Ku meillä oli pitkä koulumatka, kuuetta kilometriä, sitähän kerettiin värkätä mitä vain, en minä nyt muista soitettiinko sitä, kyllä sitä sillä lailla leikittiin ja kammalla soitettiin.”

Yhteislaulu on Allille tärkein musiikin muoto. Allille rakkaita laulukirjoja ovat “Valituista Virsiä ja Lauluja”, “Siionin Matkalaulut” sekä Suomen Lähetysseuran “Hengelliset Laulut ja Virret”. Kaksi ensin mainittua laulukirjaa ovat tulleet Allille tutuiksi ja rakkaiksi uudenheräyksen kautta.

“Hengelliset Laulut ja Virret” taas on Allille rakas laulukirja nimenomaan lähetyslaulujen vuoksi. (Henk. koht. tiedonanto 25.1.1997.)

Allin vanhemmat eivät kuuluneet uuteenheräykseen eivätkä olleet muutenkaan kiinnostuneita hengellisistä asioista. Alli tutustui uuteenheräykseen osallistuessaan 19-vuotiaana Ruukissa pidettyihin uudenheräyksen seuroihin. Noissa seuroissa hän sai synninpäästön uudenheräyksen saarnaajalta, ja siitä hetkestä lähtien uusiheräys on ollut hänen hengellinen kotinsa, jonka toimintaan hän edelleen osallistuu aktiivisesti. Hän kokee, että uusiheräys on tarjonnut hänelle ennen kaikkea ystäväpiirin, jota hän rakastaa, ja joka rakastaa häntä. Myös kirkko on Allille rakas, josta todistaa mm. seuraava toteamus:

“Mutta minulle on kirkko - miten sitä nyt sanotaan - niinku uskontunnustuksessaki sanotaan Pyhään yhteisen seurakunnan pyhä yhteys. - - ko minähän oon pyhässä kasteessa otettu kirkon jäseneksi ja minä olet sitten suurimman osan elämästäni ollut kirkon palveluksessa ja saan eläkkeenki kirkolta. Että minähän oon vähän niinku kirkon kans naimisissa - ollu koko elämän.” (Henk. koht. tiedonanto 25.1.1997.)

3.3.2 Haastattelun toteutus

Sovin kaikista haastatteluista puhelimitse. Esittelin puhelimessa tutkimusaiheeni ja tiedustelin asianomaisen henkilön halukkuutta osallistua tutkimukseeni. Kaikki henkilöt osoittivat kiinnostusta tutkimusaiheeni kohtaan ja suhtautuivat haastatteluajatukseseen erittäin positiivisesti. Monet heistä tuntuivat pitävän ihan kunnia-asiana sitä, että kelpuutan heidät mukaan tutkimukseeni.

Tein kaikki haastattelut Veli Siljanderin haastattelua lukuun ottamatta informanttien kotona. Veli Siljanderia haastattelin hänen työhuoneessaan Kalajoen opistolla. Ensimmäisen haastattelun suoritin 3.1.1997 Taimi Nevalaisen kotona. Suoritin suurimman osan haastatteluista tiiviissä tahdissa 24.-26.1.1997 välisenä aikana. Haastattelin Tiia Överstiä 24.1.1997, Alli Rönkkömäkeä ja Tapani Schöningiä 25.1.1997 ja Ilpo Nurmenniemeä 26.1.1997. Ilpo Nurmenniemeä jouduin haastattelemaan uudelleen vielä 18.8.1997, koska haastattelunauhassa esiintyneen vian takia ensimmäisen haastattelun litteroiminen osoittautui liian työlääksi. Veli Siljanderia haastattelin 15.2.1997. Taimi Nevalaisen haastattelu oli itse asiassa koehaastattelu, mutta koska haastattelu onnistui hyvin, päätin ottaa sen osaksi varsinaista tutkimusmateriaaliani. Koehaastattelutilanteessa testasin haastatteluteemoja ja -kysymyksiä. Koehaastattelun perusteella jätin seuraavista

haastatteluista joitakin kysymyksiä pois ja tein muutamia uusia kysymyksiä. Teemat säilytin ennallaan. Koehaastattelun kesto - 70 minuuttia - antoi suuntaa haastattelun kestosta. Muut haastattelut kestivät 60 - 90 minuuttia. Haastattelu tuntui yhdestä informantista hiukan liian pitkältä, joten haastattelu täytyi välissä keskeyttää hetkeksi. Tämän ongelman välttämiseksi olisi ollut hyvä suorittaa haastattelu kahdessa erässä, mikä ei kuitenkaan ollut aikatauluni vuoksi mahdollista.

Haastattelutilanteen kannalta oli hyvä valinta suorittaa haastattelut informanttien kotona. Tutussa ympäristössä kaikki informantit käyttäytyivät varsin luontevasti, ja haastattelut sujuivat ilman suurempia hankaluuksia. Myös se, että olin useimmille informanteille ainakin jossain määrin tuttu (Sola Fide -kuoron johtaja), edesauttoi haastattelutilanteen luontevuutta. Tuttuudestani oli myös hieman haittaa: joitakin informantteja kummastutti se, että kysyin heidän taustastaan asioita, joista he tiesivät minun olevan selvillä. Muutama informantti tarjosi minulle kahvit ennen haastattelun alkua, mikä oli haastattelutilannetta ajatellen hyvä asia: kahvihetkessä saatoimme tutustua toisiimme haastattelua epävirallisemmassa yhteydessä. Kahvipöytäkeskustelussa informantit saattoivat ottaa itse puheeksi haastattelun teemoja. Tästä oli se haitta, että kysyessäni samoja asioita varsinaisessa haastattelussa informantit saattoivat kummastella, enkö muista, että juuri kahvipöydässä keskustelimme asiasta. Tästä syystä olisi ollut hyvä nauhoittaa myös kahvipöytäkeskustelut. Toisaalta nauhoittaminen olisi voinut häiritä tutustumishetkeä, ja salaa nauhoittaminen taas olisi ollut eettisesti väärin informantteja kohtaan.

Nauhoitin kaikki haastattelut C-kaseteille ja litteroin ne sanatarkasti tietokoneella. Yhden haastattelun litterointia hankaloitti nauhan ajoittainen taustakohina. Alleviivasin litterointitekstistä epäselvät kohdat ja tarkistin asianomaiselta informantilta pitikö teksti paikkansa. Tämän tarkistuksen perusteella tein tekstiin tarvittavat muutokset.

3.4 Aineiston järjestäminen ja tulkinta

Hirsjärven ja Hurmeen mukaan (1988, 116) kvalitatiivinen aineisto voidaan analysoida usealla eri tavalla. Analyysitavan valinta riippuu tutkittavasta ilmiöstä, ongelmanasettelusta ja aineiston laajuudesta. Etnomusikologinen tutkimus on lähinnä intrakultuurialista, mieluummin induktiivista kuin deduktiivista tutkimusstrategiaa käyttävää tutkimusta, jossa kvaliteetin merkitys on

keskeinen. Havaintoyksiköistä sisäryhmäläisten todellisuuden paljastamisella on tärkeä merkitys. (Koiranen 1982, 310.) Järjestäessäni ja analysoidessani tutkimusaineistoa olen pyrkinyt saamaan esille ennen kaikkea sisäryhmäläisten käsityksen Siionin Matkalaulut -kirjan merkityksestä. Toisaalta pyrkimykseni on kuitenkin ollut myös ymmärtää ja tulkita tutkimaani kulttuuria. Tulkitseva tutkimusote ei pyri toistamaan kulttuurin sisä näkemystä musiikista, vaan se on tutkijan järjestämä tulkinta todellisuuden monimuotoisesta verkostosta. Musiikkikulttuurin tulkinta pyrkii tavoittamaan sitä, mitä musiikki merkitsee kulttuurissa, mitä musiikki ilmaisee ja mitä sillä halutaan ilmaista. Kulttuurin tulkinnan tulisi perustua syvätarkastelun metodilla saavutettuun etnografiseen tietoon. Tutkijan tehtävänä on kerätyn aineiston perusteella tehdä tulkintoja siitä, mihin musiikintekijät pyrkivät musiikillaan: miksi musiikkia on kulttuurissa ja miksi se on sellaista kuin se on. Musiikkikulttuurin tulkinta pyrkii ymmärtämään tutkittavaa kulttuuria ja selittämään musiikille asetettuja merkityksiä. (Moisala 1991, 125-126.)

Purin haastattelunauhat yksi haastattelu kerrallaan. Tämän jälkeen koostin haastattelut teema-alueittain kokoamalla yhteen samaa teema-aluetta sivuavat vastaukset. Teema-alueittaista koostamista helpottaakseni numeroin teemat ja etsin litteroidusta tekstistä kutakin teema-aluetta koskevat vastaukset. Teemojen käsittelyjärjestys vaihteli eri haastatteluissa, ja yhdenkin haastattelun sisällä jotakin teema-aluetta saatettiin sivuta monta kertaa. Numeroin teemaa vastaavalla numerolla kaikki kyseistä teemaa sivuavat vastaukset. Teema-alueittaisen koostamisen jälkeen luin vastauksia useaan otteeseen läpi. Vastauksista alkoi nousta esiin merkityksiä ja sanoja, joista muodostin ns. alateemoja. Kunkin teema-alueen sisällä suoritin vertailevaa analyysia eri informanttien vastausten kesken. Pyrin saamaan tutkimuksessani esille paitsi vastausten yhtäläisyyksiä myös niiden eroja.

Haastatteluaineiston analysoinnissa olen käyttänyt sisällönanalyysin menetelmää. Sisällönanalyysi voi olla kvalitatiivista tai kvantitatiivista. Sisällönanalyysiä ohjaavat jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa keskeisiksi havaitut käsitteet ja alustavasti asetetut hypoteesit sekä teemahaastattelun aikana syntyneet hypoteesit. Tältä pohjalta tutkija valitsee tarkastelun muuttujat. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa muuttujan luokat eivät ole kovin tarkkarajaisia. Sisällönanalyysin tarkasteluyksikkö voi vaihdella. Teemahaastattelun tarkasteluyksikköjä voivat olla esimerkiksi yksittäiset sanat tai teemat. (Hirsjärvi - Hurme 1988, 115.) Tässä tutkimuksessa tarkasteluyksikköinä toimivat teemat.

3.5 Validiteetti ja reliabiliteetti

Tutkimuksen tavoitteena tulisi olla tulosten ja todellisuuden mahdollisimman hyvä vastaavuus. Keskeisin tieteelliselle tutkimukselle asetettava vaatimus on luotettavuus. Luotettavuustarkastelu koskee koko tutkimusprosessia, ei siis ainoastaan esimerkiksi tutkimuksen haastatteluosuutta. (Hirsjärvi - Hurme 1988, 128-129.) Tutkimuksen luotettavuudesta puhuttaessa käytetään termejä validiteetti ja reliabiliteetti, jotka on alunperin kehitetty määrittelemään kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta. Kvalitatiivisen tutkimuksen kohdalla voidaan puhua myös uskottavuuden osoittamisesta sekä tulosten soveltamisesta ja toistamismahdollisuuksista. (Syrjälä - Numminen 1988, 135.)

Termi validiteetti jaetaan usein sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. **Sisäinen validiteetti** tarkoittaa sitä, missä määrin tutkimustulokset vastaavat todellisuutta ja osallistujien näkemyksiä tutkitusta tilanteesta. Pystyäkseen arvioimaan sisäistä validiteettia tutkijan ja myös tutkimusraportin lukijan on arvioitava havainnoiko ja mittasiko tutkija todella sitä, mitä hän ajatteli havainnoivansa ja mittaavansa. Sisäisen validiteetin pahimmat uhat ovat tutkijan läsnäolo, samaistuminen tutkimiinsa ihmisiin, omat ennakkokäsitykset, tietojen koonnissa tapahtuvat systemaattiset virheet ja väärät johtopäätökset. Sisäisen validiteetin varmistamiseksi tutkija voi käyttää tutkimuksessaan useita eri metodeja, tietolähteitä ja tutkijoita. Tällaista menettelyä kutsutaan triangulaatioksi. Tutkimuksen uskottavuutta voi lisätä myös miettimällä vaihtoehtoisia ilmiötä koskevia selityksiä sekä tarkastelemalla negatiivisia tapauksia. (Syrjälä - Numminen 1988, 136-140.)

Triangulaation eli monien menetelmien käyttö omassa tutkimuksessani olisi ollut teoriassa mahdollista, mutta ei tutkimuksen käytännön suorittamisen kannalta järkevää. Olen pitäytynyt vain yhteen tutkimusmenetelmään mm. välttääkseni tutkimusaineiston liiallisen paisumisen. Tutkimusongelmaani voisi tutkia myös osallistuvalla havainnoinnilla, mikä kuitenkin vaatisi hyvin pitkäaikaisen (usean vuoden mittaisen) systemaattisen havainnointityön. Tutkimukseni sisäistä validiteettia lisää kuitenkin mielestäni onnistunut tutkimusmenetelmän valinta. Teema-haastattelun tavoitteena on pyrkiä tavoittamaan tutkittavien ilmiöiden vivahteita ja kuvata vivahteet niin, että ne välittäisivät haastateltavien todellisia ajatuksia ja kokemuksia. Teemahaastattelun käyttö tutkimusmenetelmänä tekee oikeutta todellisuuden moni-ilmeisyydelle. (Hirsjärvi - Hurme 1988, 128.) Tutkimukseni sisäisen validiteetin lisäämiseksi olen luetuttanut patkiä

tekstistäni monilla eri ihmisillä: informanteillani, opiskelutovereillani sekä uuttaheräystä teologisesta näkökulmasta tutkineella Antti Vasarilla. Tällä menettelyllä olen pyrkinyt välttämään ennen kaikkea liiallista samaistumista tutkittaviini sekä asiavirheitten ja väärin johtopäätösten tekemistä. Vääriä ennakkokäsityksiä olen pyrkinyt välttämään tutustumalla uuteenheräykseen ja uudenheräyksen lauluperinteeseen huolellisesti ennen haastattelujen tekemistä. Toisaalta olen pyrkinyt olemaan avoin myös sille, että kirjallisen materiaalin ja epäsystemaattisen havainnoinnin kautta saamani ennakkokäsitykset eivät välttämättä ole koko totuus tutkimastani asiasta.

Ulkoinen validiteetti tarkoittaa sitä, miten tutkimustulokset ovat yleistettävissä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa erityisesti evaluaatiotutkimuksessa yleistettävyys nähdään käyttökelpoisuutena vastaanottajan kannalta eikä tilastollisena todennäköisyytenä. (Syrjälä - Numminen 1988, 142.) Goetzin ja Le Compten mukaan (Syrjälä - Numminen 1988, 142-143) ulkoisen validiteetin arviointi edellyttää sen tarkastelua, missä määrin tutkimuksen tulokset ovat verrattavissa ja siirrettävissä toiseen samankaltaiseen tilanteeseen tai toisia ryhmiä koskevaksi. Ulkoista validiteettia arvioitaessa tarkastellaan myös sitä, missä määrin tutkija käyttää saman tai läheisten alojen tutkijoiden ymmärtämiä käsitteitä, määritelmiä ja tutkimustekniikoita.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat monet tekijät. Jos tutkija ei tavoita tutkittavan ilmiön olennaisia piirteitä tai ei pysty johtamaan teoriasta keskeisiä käsitteitä, tutkimuksen **käsitevalidius** on huono. Tämä näkyy pääkategorioiden ja ongelmanasettelun heikkoutena sekä haastattelurungon huonona suunnitteluna. Taatakseen hyvän käsitevaliditeetin tutkijan on hyvä tutustua tutkimaansa ryhmään, sen käsitejärjestelmään ja kielenkäyttöön, sekä perehtyä huolellisesti aikaisempiin tutkimuksiin ja alueen käsitteistöön. Jos tutkija epäonnistuu teemaluetteloa ja haastattelukysymyksiä laatiessaan, on tutkimuksen **sisältövalidius** huono. Tällöin kysymykset eivät tavoita haluttuja merkityksiä. Taatakseen hyvän sisältövaliditeetin tutkijan on varauduttava tarpeeksi useaan kysymykseen ja riittäviin lisäkysymyksiin. (Hirsjärvi - Hurme 1988, 129.) Taatakseni tutkimukseni käsite- ja sisältövaliditeetin pyrin noudattamaan Hirsjärven ja Hurmeen antamia ohjeita käsite- ja sisältövaliditeetin varmistamisesta.

Syrjälän ja Nummisen (1988, 143) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen ongelmana on erityisesti **reliabiliteetti**, jolla tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuutta ja johdonmukaisuutta tai sisäistä yhtenäisyyttä. Etenkin tapaustutkimuksissa toistettavuutta on käytännössä mahdotonta testata,

sillä tilanteet toistuvat tuskin koskaan samanlaisina. Lisätäkseen laadullisen tutkimuksen reliabiliteettia tutkijan olisi raportoitava tutkimusprosessi mahdollisimman tarkasti siten, että lukija pystyy arvioimaan tutkimuksen johdonmukaisuutta, ja voi nähdä, etteivät tulokset perustu vain tutkijan henkilökohtaiseen intuitioon. Reliabiliteettia voi lisätä myös käyttämällä triangulaation eri muotoja. (Syrjälä - Numminen 1988, 143-145.) Olen pyrkinyt varmistamaan tämän tutkimuksen reliabiliteetin kuvaamalla tutkimusprosessia mahdollisimman tarkasti. Toisaalta haastattelutilannetta ei koskaan voi toistaa täysin samanlaisena, joten reliabiliteetti tässä suhteessa on mahdottomuus.

Haastattelututkimukseen sisältyy monia tutkimuksen luotettavuutta heikentäviä uhkia, jotka voivat johtua sekä haastattelijasta että haastateltavasta. Kahnin ja Cannellin mukaan (Suojanen 1982, 89-90) haastattelijasta johtuvia virhetekijöitä ovat kysymysten väärä muotoilu, epätäydellisen vastauksen täydentäminen, muistiinmerkitsemisvirheet sekä motivointivirheet. Omassa tutkimuksessani olen pyrkinyt tiedostamaan nämä virhetekijät ja välttämään ne. Muistiinmerkitsemisvirheitä olen pyrkinyt välttämään myös nauhoittamalla haastattelut ja litteroimalla ne sanatarkasti. Phillipsin mukaan (Jyrinki 1976, 129) haastateltavalla on usein pyrkimys antaa sellaisia vastauksia kuin hän olettaa haastattelijan haluavan tai jotka hän kokee sosiaalisesti hyväksyttäviksi. Galtung (Jyrinki 1976, 130) näkee ongelmana ilmausten ja ajatusten välisen eron eli sen, kuinka paljon henkilön sanoista voidaan päätellä hänen ajatuksiaan. Eräiden tutkimustulosten mukaan näyttää todennäköiseltä, että mitä deskriptiivisempi ja/tai spesifisempi ja/tai ajallisesti läheisempi mitattava asia on, sitä pätevämpää ja luotettavampaa verbaalista tietoa siitä saadaan (Jyrinki 1976, 131.)

4 SIIONIN MATKALAULUT -KIRJAN YHTEISÖLLINEN MERKITYS

4.1 Musiikin tehtävät seurakunnassa

Siionin Matkalaulut -kirjan tehtävät uudessa heräyksessä ovat sidoksissa musiikin tehtäviin seurakunnassa yleensä. Informanttien mielestä musiikilla on seurakunnassa hyvin monenlaisia tehtäviä. Korostetuimmin informantit tuovat esille musiikin tehtävän viestittää evankeliumia ja avata ihmisten sydämiä sanan vastaanottamiseen. Musiikki voi myös kuvastaa seurakunnan uskoa ja toimia rukouksen ja ylistämisen välineenä. Lisäksi musiikki luo osaltaan tunnelmaa seurakunnan kokoukseen sekä yhdistää seurakuntalaisia yhteisen toiminnan kautta. Joskus musiikin tehtävänä on toimia ”välipalana” puheiden välissä.

”Kyllä musiikki on semmonen asia, joka avaa niinkun sydämet sille sanomalle. Että olipa se sitten seurakunta tai herätysliike, niin, niin siinä on, on ne sanat ja, ja sävelen se sopusointu ja ne, se puhuttelu yhtenä.” (Taimi, 5-6*) (*Numerot viittaavat litteraatiopöytäkirjan sivuihin.)

”No minulle se musiikin tehtävä on, mää nyt ehkä en, puhua ensinnäki siitä, että pitäs olla minulle, niin niin on on, se on julistustehtävä siitä ku saarnaki. Ja se kuvaa, kuvaa niinku esittäjänsä ja sen koolla olevan seurakunnan uskoa tietyllä tavalla ja se on uskon tulkki. Mutta se myöskin hoitaa omilla keinoillaan ja julistaa sitä Jumalan sanaa sillä tavalla, kun sillä kertaa halutaan tehdä. Että se ei oikeestaan ole niinkun, tietysti monet sitte tulkitsee sitä niin, että että se on myöskin semmonen välipala, mutta semmosta minä en ymmärrä ollenkaan.” (Ilpo, 53-54.)

”Se on tavallaan tuoda semmosta tuttua rukousta, julistusta, hengellistä opetusta, puheiden väliin sitte, ja toisaalta tulee kans semmosta lyhytviestimistä niin herätyksestä, ihmisten valmistamista lähtöhetken tuloon.” (Tapani, 36.)

”Se on Kristuksen ja Jumalan ylistämistä etupäässä. Eikö se, mitenäs se sinä, sinä joka oot musiikki-ihminen? Että Jumalan ylistäminen, eikö se ois niinku tärkeämpää, yksin tärkeä.” (Alli, 26.)

”No ainaki luua semmosta tietynlaista tunnelmaa ja, ja tuoja sitä sanomaa - justiin semmosta, jonkulaista seurakunnan yhteistä toimintaa se, että lauletaan yhdessä.” (Tiia, 14.)

Muutaman informantin mielestä musiikin tehtävät kirkossa ja herätysliikkeessä eroavat toisistaan hieman. Tiian mielestä herätysliikkeissä korostuu kirkkoa enemmän laulamisen yhteisyys, koska herätysliike on tiiviimpi yhteisö kuin kirkko. Myös Tapani korostaa musiikin sosiaalisempaa aspektia herätysliikkeissä. Hänen mielestään herätysliikkeiden tilaisuuksissa on kirkollisia tilaisuuksia enemmän vapautta osallistua yhteiseen musisointiin. Tapanin mielestä myös herätysliikkeiden musiikki itsessään eroaa kirkollisesta musiikkiperinteestä. Kirkkomusiikki

pohjautuu lähinnä klassiseen musiikkiin, kun taas herätysliikkeiden musiikki pohjautuu lähinnä kansanmusiikkiin.

“Kyllä se varmaan herätysliikkeessä on tärkeämpää musiikki mitä seurakunnassa - että esimerkiksi jumalanpalveluksessa niin, en mää tiää, onko se niin tärkeää, se vir, tietenki se on tärkeää, että saa laulaa välillä ja sillai, mutta, että onko se niin semmosta yhteistoimintaa se laulaminen niinkö mitä noissa herätysliikkeen seuroissa.” [Miksi luulet sen olevan tärkeämpää herätysliikkeessä?] “Niillä ihmisillä, jotka siellä on, niin, niillä on niinkö tietynlainen semmonen yhteys, erilainen yhteys mitä seurakunnassa. Että ne on tie, ne on niinku saman asian takia siellä, tykkää olla siinä paikassa niin ja tykkää laulaa samoja lauluja, tuntevat toisensa paremmin jollaki tavalla ku mitä seurakunnassa.” (Tiia, 14.)

“Öö, sanomaltaan itse asiassa ei pitäisi erota, mutta kyllä se kuitenkin käytännössä eroaa siten, että seurakunnan käyttämä musiikki on hyvin pitkälle tuommosta niinku tämmöstä tasaista arkaaista jylhää jykevää ja tämmöstä hyvin vahvasti klas, klassiseen musiikkiin painottunutta pyrkien aikaan saamaan ihmisessä tämmösen niinku hartaan ja suureen, suuriin holvikirkkoihin liittyvän tunnelman. Sikäli kun katsoo herätysliikkeitten musiikki on kansanomaista, kansanmusiikkiin viittaavaa, sikäliki myös nämä tekstikömmähykset on paikoin vähä sallittavampia herätysliikkeen laulukirjoissa.” [Mikä se musiikin tehtävä on herätysliikkeessä?] “Se on semmonen yhdistävä tekijä, toivosin sitä niinku, että variskin raakkuu äänellään, sitä periaatetta, ja sitte sitä, että, kun kirkossa on paljolti se luterilainen ote niinku että pappi puhuu ja kanttori tekee musiikin, muut on hiljaa, niin herätysliikkeessä tämä on sikäli myöskin se sosiaalisempi aspekti, että kaikki saa tehdä, kantaa oman kortensa kekoon yhteisen kokouksen saamiseksi.” (Tapani, 36-37.)

4.2 Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudenheräyksen seuraveisuissa

4.2.1 Uudenheräyksen seuraveisuus

Uudenheräyksen seurat muodostuvat tavallisimmin seurapuheiden ja laulujen vuorottelusta. Seurakaava ei kuitenkaan ole mitenkään sidottu, joten kaavasta voi olla myös muunnelmia. Seuroissa lauletaan tavallisesti yksi tai kaksi laulua kerrallaan puheiden välissä, mutta joskus seurat saattavat rakentua lähes yksinomaan laulujen varaan.

“No, se on ihan se perinteinen, mikä on Suomen kirkon herätysliikkeissä yleensäki ja Suomen kirkossa eli kyllähän se on hengellinen laulu ja puhe ja laulu ja puhe eri muunneltuneeseen. Joskus saattaa olla, että ollaan lauletaan, niinku ens sunnuntaina lauletaan pelekästään matkalauluja lauluillassa, ehkä lopuksi on vaan lyhkänen hartauspuhe, niin koko ilta rakentuu matkalaulujen varaan, että siitä on eri muunnelmia, mutta sehän on se peruskaava.” (Veli, 51.)

”No, aluksi ja lopuksi ja kaikkien puhneiden jälkeä ja kolehin aikana ja, jos, jossaki välissä, esimerkiksi jonku rukouksen jälkeä niin voijaan laulaa pariki laulua, mutta yleensä lauletaan vain yksi.” (Tiia, 13.)

Varsinkin vanhat seuravieraat osaavat monia lauluja ulkoa. Tästä huolimatta tututkin laulut lauletaan useimmiten kirjasta. Osa seuravieraista laulaa omasta kirjastaan, osa taas seurapaikalle hankituista laulukirjoista. Tapanin mukaan uudenheräyksen jäsenet kuljettavat omia laulukirjoja mukanaan paljon vähemmän kuin monen muun herätysliikkeen jäsenet.

“Kyllä ne kirjat on ollu, missä mää oon, mutta tietenki pätkiä ossaa ulukua. Sehän on semmonen tavallinen, että aukastaan se, aukastaan se kirja ja se numero ja sitte lauletaan ulukua (naurua). Sitte se on semmonen tietty tapa, että se aukastaan ja katotaan, että miten se alakokaan se.” (Tiia 12.)

“No, aika paljo on, on omia kirjoja, ainaki vanahemmilla vissiin. Mutta kyllä mullaki on oma kirja, mutta en mää muista ikkään ottaa sitä mukkaan (naurua). Että nuoremmat varmaan laulaa talon kirja, talon kirjasta, että vanahemmilla ihmisillä on oma kirja.” (Tiia, 13.)

“Mutta siellä on kirjat siellä, kyllä ne talon kirjoja on, ei ne kuleta yleensä. Minä nyt en tiiä, kenenkään kasseja tiiä, mitä miki kulettaa, mutta minä aina otan siitä.” (Alli, 26.)

“Se on mua kans mua ihmetyttäneitä seikkoja, sitä esiintyy kumpaakin, kumpaakin tapaa, ja minä itse oon kulettanut yleensä mukana laulukirjaa niillä reissuilla, että sikäli oon oon nähny sekä että, mutta kuitenkin, jos vertaa johonki oikein, oikein niinku oikein omaa liikettään rakastaviin, esimerkiksi heränneisiin, vanhempiin vanhempiin näihin körtteihin, kyllä uudenheräyksen väellä on paljo vähemmän matkalaulukirjaa mukana mitä heillä on omaa laulukirjaansa.” (Tapani, 35.)

Seuroissa laulettavat laulut valitsee useimmiten puhuja. Joskus laulujen valitsijoina voivat toimia myös seurapaikan isäntä ja emäntä tai seuravieraat. Jos seuravieraille annetaan mahdollisuus ehdottaa lauluja, he ovat usein hyvin innokkaita ja esittävät laulun toisensa perään laulettavaksi.

“Aika monesti puhuja, mutta kyselläänpä sitte talon, talonväki, seurapaikan isäntä ja emäntä saattavat valita, ja sitte aika paljo on semmosia seuroja, joissa mennään yleisön toivomusten mukkaan.” (Veli, 44.)

“Öö, saarnaaja, mutta kyllä saarnaajat esittää, että seurakunta saa esittää. Niin ja sillon kyllä esitettään, kyllä yks ja toinen sitte, kyllä aina siellä on montaki esittäjää, niinku kerranki oli niin monta, että seuraavaksi kerraksi vähä jätettiin, ja sitte se saarnaaja muistiki, se sano, että nyt veisataan se viime pyhänen, joka jäi laulamatta.” (Alli, 25.)

Jos seurapaikalla ei ole käytettävissä säestyssoitinta tai seuroissa ei ole mukana ketään säestystaitoista henkilöä, laulut lauletaan ilman säestystä. Tällöin laulun aloittajana ja johtajana toimii joko puhuja tai joku nuotinlukutaitoinen seuravieras. Laulun ehdottaja ja johtaja ovat usein sama henkilö.

“No, yleisin käytäntö kait on se, että seuroissa puhuja alottaa laulun tai jos ei hän, niin joku, joku musiikillisesti lahjakas seuravieras alottaa ja johtaa sen.” (Veli, 44.)

“No kyllä meillä ussein on semmosia, joilla on, jotka ymmärtää nuotteja, niin ne on niinku eelläveisaajia, jos minä sanosin oikein vanhan ajan mukkaan, niin, että meillä on semmosia, jotka ymmärtää nuotteja.” (Alli, 26.)

“Että aika monesti se on se, joka sen ehottaa niinku, että sitte alottaa - tai semmonen, joka ossaa sen laulun.” (Tiia, 13.)

Säestyksetön seuraveisuu oli aiemmin hyvin tavallista uudenheräyksen piirissä. Nykyään seuraveisuu on usein säestettyä ja veisuun johtajana toimii säestäjä. Säestyssoittimena käytetään tavallisimmin pianoa, harmonia tai urkuja. Joskus säestyssoittimena voi olla myös kitara tai viulu.

“Sillon ku minä Ouluun tulin, niin ei sillon ollu pitkiin aikoihin täällä ollu mittään säestyssoitinta, ei pianoa, ei harmoniakaan. Sitte tuo Helmi Sakari lähti Kiinaan, lähtiköhän se Taiwanille, niin hän möi sen, niin se oli ensimmäinen soittokone mejän Koulukavun rukkoushuoneella, Helmiltä ostettiin harmooni, se oli alkuun. Ei täällä ollu, ku minä ku tulin 1930 oppilaaksi diakonissalaitokselle, ja sieltä lähtien kävin seuroissa sillon ku aina pääsi, niin siellä oli semmonen, öö, semmosia miehiä, siellä kävi mm. tämmönen, ins, öö, nimismies - mikä sen sukunimi nyt oli? - no niin niin, siellä oli semmonen vanha herra, pitkä parta, ja sillä oli niin mahtava ääni. - - Ja sen minä muistan, ku se alotti, siis johti laulua tuolla tavallisesti seuroissa, joka on jääny mieleen. Kyllä siellä oli monia tuommosia oppikoulun opettajia semmosia, jotta niillä oli hyvät äänet. Tämä oli niin tompera, ja se, se on jääny mieleen. Joo, ja sillon sa, Helmiltä ostettiin, ko se Taiwanille meni, se harmooni. Sen jälkeen on ollu.” (Alli, 25.)

“Säestykseen käytetään harmonia, pianoa, urkuja, joskus kitaraa, ja hyvin harvoin sitte viulua, ne on ne, mitkä minä äkkiä muistan olleen säestyspelinä.” (Veli, 44.)

Seuroihin saatetaan joskus vartavasten kutsua ulkopuolinen säestäjä. Useimmiten säestystehtävää ei kuitenkaan sovita etukäteen, vaan seuratilanteessa katsastetaan sattuko paikan päällä olemaan ketään säestystaitoista henkilöä. Usein tämä säestystaitoinen seuravieras on joku opettaja tai kanttori.

“Joku opettaja tai joku kanttori. Kyllä se on seuroissa muutenki, että ei oo, ei oo varta vasten kutsuttu säestäjää, mutta jos ei siellä seuroissa sitte oo kettään joka soittas, niin lauletaan ilman säestystä.” (Tiia, 13.)

“Kyllä sinne on kutsuttuja ulkopuoleltaki, mutta kyllä sitäki esiintyy usein, että että kysytään vaan paikan päällä, että onko täällä jotaki säestystaitosta sitte, ja se on ihan rikasta hommaa se, että paikoin tulee musiikin ammattilainen, ja paikoin tulee musiikin alottelija säestämään, mutta kuitenkin, kuitenkin se säestys tukee laulua - se on hieno, hieno asia.” (Tapani, 35-36.)

Uudenheräyksen piirissä puhutaan seuraveisuun yhteydessä yleisesti laulamisesta. Siionin matkalauluja lauletaan, ei veisata. Tyyllillisesti matkalaulujen laulaminen muistuttaa kuitenkin virsien veisaamista. Tosin laulutapa on pikkuhiljaa muuttumassa laululliseen suuntaan. Veisaamisesta tai laulamisesta puhuminen uudenheräyksen yhteydessä lienevät kumpikin oikein.

“Me sanotaan näin, että laulamme matkalaulun numero se ja se eli niin me puhutaan, että se, se lauletaan, mutta jos ajatellaan, ajatellaan näin, että laulu on jotaki keveämpää tai nopeatempoisempaa ku virsi, ja virsiä veisataan, niin, öö, tyyllillisesti sitten matkalaulut ovat enempi veisaamista ku laulamista.” (Veli, 46.)

“Kyllä se varmaan veisaamisen puolelle painottuu, mutta siinä ollaan jo niinku liikkumassa semmoseen laulullisempaan suuntaan. No sikäli, että se, semmonen aikaisemman virren ja hengellisen laulun esittämissä on vielä niin voimakkaassa muistissa ainaki aikuisemman, keski-ikäisellä ja vanhemmalla väestöllä, että, että mitä nuoret nyt siihen tuo uutta, niin, niin se on kyllä kaikki tervetullutta.” (Ilpo, 52.)

Uudenheräyksen veisuulle on aina ollut ominaista rauhallinen laulutempo. Hitaalla laulutempolla on aiemmin haluttu viestittää erottautumista maailmasta ja maallisesta musiikista. Nykyään laulutempo on nopeampi kuin vuosikymmeniä sitten. Tästä huolimatta useimmat informantit ovat sitä mieltä, että uudenheräyksen laulutempo on edelleenkin melko hidas. Tapani arvelee hitaahkon laulutempon johtuvan osittain siitä, että matkalauluissa on pitkiä säkeitä, jotka vaativat sitten vastapainoksi pitkiä hengitystaukoja. Ilpo kertoo taistelleensa mielestään epämusikaalista laahaavaa laulutapaa vastaan ja saaneensa tästä syystä kritiikkiä osakseen. Laulutempo vaihtelee kuitenkin jonkin verran paikkakunnittain. Tiian kokemuksen mukaan esimerkiksi Pyhäjoella laulutempo on melko reipas.

“Varsinkin vanhempi väki ja aikasemmin on ajateltu, että jos hyvin nopea tempo on lauluilla, silloin se mielletään, mielletään lähenevän tanssimusiikkia taikka kevyttä musiikkia, ja ehkä se tempo on juuri sen takia ollut hidas, on haluttu vetää semmonen tietynlainen raja maailmaan.” (Veli, 46.)

“Ja sitten rytmi, aika usein on kyllä kyllä aika pitkiä säkeitä, pitkiä fraaseja sitte, sitte pitkä hengähdystauko välissä,” (Tapani, 35.)

“Että se on hyvin epämusikaalista, mutta että se, se ollaan jotenkin pyhitetty hengellisen laulun tai virren ilmaisuksi, että sitä ei niinku. Kyllä minä oon saanu paljon satiskaa siitä, kun oon taistellu sitä vastaan.” (Ilpo, 52.)

“Aika reippaasti, että ei kyllä paljon laahusteta, että missä mää oon ollu, niin on laulettu reippaasti.” (Tiia, 14.)

Rauhallisen laulutempon lisäksi uudenheräyksen seuraveisuuta sävyttää glissandojen runsaus. Glissandoilla täytetään intervallihyppyjä, joita Siionin matkalauluissa Tapanin mukaan on paljon. Toisinaan seuraveisuuta saattaa sävyttää myös seuravieraiden erilaiset versiot laulettavasta laulusta. Tämä johtuu siitä, että lauluista esiintyy erilaisia toisintoja eri puolilla Suomea.

“Se laulutapa on aika semmonen liukuva, että on semmosia tavallaan niinku liukupisteitä, glissandoja ja niinku erittäin paljo välejä sitte, ja aika usein on kiekautuksia just niihin väleihin sitte” (Tapani, 35.)

“Jonku verran on sitten kansan keskuudessa näitä omia omia sovituksia ja niekkuja eli eri puolella Suomea saatetaan sammaa laulua laulaa vähä eri tavalla.” (Veli, 44.)

Ilpon mukaan uudenheräyksen piirissä lauletaan virsiä ja matkalauluja hieman eri tavalla. Uuden virsikirjan myötä virsiä on ruvettu laulamaan uudenheräyksen ja yleensäkin kirkon piirissä aikaisempaa reippaammalla tempolla. Matkalaulujen laulutapa taas muistuttaa Ilpon mielestä edelleen vanhaa veisuutyyliä. Tapanin mielestä virsiä lauletaan uudenheräyksen piirissä hieman “steriilimmin” kuin matkalauluja. Tämän hän arvelee johtuvan siitä, että matkalaulut ovat uudenheräyksen jäsenille rakkaampia kuin virret. Matkalauluihin liittyy varsinkin vanhoilla ihmisillä muistoja, joita he haluavat jakaa seuratilanteessa toisille seuravieraille.

“Minun ymmärtääkseni niinku matkalaulut, se on lähempänä sitä vanhaa veisuutyyliä kuin, kuin esimerkiksi nykiset virret, mitä ihmiset käyttää niitä. Mutta sitte ku tuon uudistuksen myötä, niin toivottavasti se, ne löytää niinku saman ilmaisumuodon.” (Ilpo, 53.)

“Ainaki usein huomaa sen, että kun lauletaan matkalaulu, niin jolleki, yleensä vanhoille ihmisille, tulee tarve sitte kertoa laulusta jotain pientä, että jos jossaki vaiheessa on tapahtunu jotain tai jonku vasta edesmenneen ystävän lempilaulu on ollu tämä tai jotain tämmöstä. Taas sitte laulutavassa ehkä virret on semmosia niinku vähä niinku steriilimpiä laulutavaltaan, että ku ne on kuitenkin tän kirkon palvelijana aika uusi, uusi virsikirja, niin ne ei oo niin rakkaita ne uuet virret.” (Tapani, 35.)

Tiian mielestä nuorten ja vanhojen laulutapa ei juurikaan eroa toisistaan. Tosin nuoret laulavat matkalauluja Tiian mielestä hieman reippaammin kuin vanhat ihmiset. Laulutempoa olennaisempi ero nuorten ja vanhojen laulutavassa on kuitenkin säestyssoittimien käyttäminen: nuoret kaipaavat vanhempia enemmän erilaisia säestyssoittimia laulamisen tueksi. Nuoret ovat tottuneet siihen, että soittimia on paljon, ja laulaminen ilman säestystä tuntuu heistä oudolta.

“Tietenki riippuu siitä, että miten niitä lauletaan, että lauletaanko niitä hittaasti, onko säestystä. Että aika usiasti tulee se, että, että niin, että olipa mukava laulaa ku laulettiin niin reippaasti. Että ehkä nuorilla on semmonen, ainaki semmoset, semmosilla nuorilla, jotka tulee liikkeen ulkopuolelta, että matkalauluja lauletaan sillain venyttävästi.” (Tiia, 14.)

“En mää, ei mun mielestä, kyllä mun mielestä aika lailla samanlaista - ainaki niissä, missä mää oon ollu. Ehkä nuoret kaipaa kuiteski enemmän sitä säästystä, on totuttu siihen, että on soittimia paljon. Että siitä tulee usiammasti, jos ei oo mitään säästystä, niin että, mi, miten tätä lauletaan ku ei oo soittimia. Vanhemmalle väelle se ei oo niin tärkeää.” (Tiia, 14.)

4.2.2 Matkalaulujen oppiminen

Uudenheräyksen jäsenet oppivat Siionin matkalauluja pääasiassa seuratilanteissa. Lauluja ei yleensä varsinaisesti opeteta, vaan ne tulevat ihmisille tutuiksi laulamalla. Jos seuroissa on säästysmahdollisuus, voidaan laulettavaksi valita myös outoja lauluja. Tiian mielestä matkalaulujen oppimista edesauttaa seuravieraiden positiivinen suhtautuminen matkalauluihin. Laulun ollessa outo, ihmiset osallistuvat seuraveisuuseen kuuntelemalla ja lukemalla laulun sanoja. Kun laulu on kuuntelun kautta tullut ihmisille tutuksi, he voivat osallistua myös itse laulamiseen.

“No seuroissa tietysti ja ompeluseuroissa, raamattupiirissä, niissä tietysti, että eihän sitä muualla.” [Onko seuroissa joku, joka opettaa?] “Ei meillä nyt oo - - Ei me sillä lailla oo opeteltu niitä. On siellä joku laulu, voi olla semmonen vieraampi justiinsa, että sitte ottavat sen äänen, onhan siellä opettajiaki.” (Alli, 25.)

“Laulamalla, niin, ei sitä oikeestaan muuten voi oppia, että, että se pitää vaan rohkeesti uskaltaa sitten ottaa uusikin laulu käsittelyyn ja pyytää, että joku opettaa, että kun säästys on, niin ouommanki laulun voi ottaa.” [Kuka niitä sitten yleensä opettaa.] “niin, niin, kuka se paikkakunnalla aina on se laulunjohtaja, joka opettaa.” (Taimi, 4.)

“Ja sitte se, että jos ei joku ossaa niin, se ei vaan heti lannistu, että no mää en nyt tätä ossaa, että mää en laula. Että kuunnellaan yks säkkeistö ja sitte yhytään siihen lauluun. Musta kaikilla on semmonen, semmonen asenne, että tykätään laulaa yhdessä ja tykätään laulaa matkalauluja. Sitte vaikka ei, on semmonen olo jollaki, että ei nyt ossaa laulaa niin kuiteski luetaan niitä sanoja ja on se kirja eessä.” (Tiia, 13.)

Toisinaan matkalauluja opetetaan seuravieraille ihan tietoisesti. Opettajana voi toimia esimerkiksi henkilö, joka on saanut paikkakunnalla laulunjohtajan aseman. Uusia lauluja opitaan ja opetellaan erityisesti lauluseuroissa. Varsinkin nuorten tilaisuuksissa laulujen tietoinen opettaminen on tavallista. Laulujen kautta nuorille halutaan välittää herätysliikkeen perinnettä.

“Aika paljon, että kyllähän mää yleensä täällä Haapaveellä ainaki on joutunu semmoseksi laulunjohtajaksi, että” [uudenheräyksen piirissä vai?] “ja yleensäkin seurakunnassa että - että kyllä mää sitte opetan ne, mitkä on toisille outoja.” (Taimi, 3.)

“Olin nuorten tilaisuudessa, muistan, siellä tehtiin niin, että kokoonnuttiin ja sitte laulettiin vähä niinku kevennetysti nuita nuorten nuorten, nuoren seurakunnan viisulauluja ristiin

rastiin sitten, ja sitte yhdessä välin joku sitte innossaan huusi, että lauletaan siikkareita sitte. Sitte ajan kans laulettiin oikein pitkä sessio jokunen tunti useita lauluja peräkkäin. Sitte myös näissä lauluseuroissa, mitä vanhempi väki harrastaa taas, seki on vanhoille oppimisesta.” (Tapani, 34.)

“En tiää, onko siinä jotenki huomattu se, että se matkalaulu, matkalaulut on kuiteski tärkeitä koko herätysliikkeelle, että se perinne siirtyy myös niille nuorille, että eihän ne voi oppia niitä lauluja, jos ei niitä lauleta, ja nuoret ei välttämättä halua tulla seuroihin, missä niitä tavallisimpia lauluja lauletaan, niin sitte ne pittää tuua ne sinne nuorten tilaisuuteen sitte.” (Tiia, 13-14.)

Matkalaulut voivat tulla uudenheräyksen jäsenille tutuiksi myös kotona. Velin mielestä vanhempien tulisi opettaa omille lapsilleen matkalauluja. Hänen mielestään uudenheräyksen jäsenet eivät laula lapsilleen tarpeeksi matkalauluja. Rauhan Sanan jäsenet osaavat Velin mukaan matkalauluja uudenheräyksen jäseniä paremmin, mikä on hänen mielestään osoitus siitä, että matkalauluja opetetaan Rauhan Sanan piirissä paremmin kuin uudenheräyksen piirissä.

“Matkalaulut opitaan laulamalla sillä tavalla, että isät ja äidit laulavat kotona ja seuroissa, eihän sitä muuta tietä siinä asiassa ole.” [Kuinka paljon luulisit ihmisten laulavan lapsille näitä?] “Sanosin näin, että aika lailla, mutta enempi sitä vois laulaa, enempi sitä vois laulaa. Esimerkiksi tämmönen havainto on, kun meidän lapset on kulukenu myös Rauhan Sanan nuorten mukana joskus, Rauhan Sanan seuroissa, ne sanovat, että rauhan-sanalaiset osaavat matkalaulut paljo paremmin ku uusheränneet, nuoret, nuoret ja aikuiset ja vanhat. Siis yleisilmiö on se, että Rauhan Sanan ystäväpiirissä lauletaan matkalauluja paremmin kuin meillä, ja minä en usko sitä, että että etteikö meidän piiristä eteviä laulajia löydy, mutta se kertoo siitä, että matkalauluja on opetettu huonommin kotona ja seuroissa, eli me ollaan enempi sitä vir, virsiä veisaavaa kansaa.” (Veli, 44.)

4.2.3 Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö uudessa heräyksessä

Uudenheräyksen piirissä virallisesti käytössä olevat laulukirjat ovat virsikirja ja Siionin Matkalaulut. Siionin Matkalaulut -kirjaa käytetään eri paikkakunnilla hyvin vaihtelevasti. Tämä seikka tulee esiin sekä matkalaulujen käytöstä tehdyn kyselyn (Ks. s. 23) että informanttien vastausten perusteella. Joillakin paikkakunnilla, esim. Pyhäjoella, Siionin Matkalaulut on seuroissa ensisijaisesti käytetty laulukirja. Toisilla paikkakunnilla taas virsikirja ajaa SML:n ohi. Oululaiset informantit Tapani ja Alli ovat eri mieltä SML:n asemasta Oulun seuratoiminnassa: Tapanin mielestä Siionin Matkalaulut -kirjaa käytetään virsikirjaa enemmän, Allin mielestä taas virsikirja on Oulussa Siionin Matkalaulut -kirjaa käytetympi laulukirja. Tämä on mielestäni osoitus siitä, että ihmisten arviot jonkin laulukirjan asemasta paikkakunnan seuratoiminnassa ovat hyvin subjektiivisia. Täysin varmaa tietoa eri laulukirjojen asemasta kunkin paikkakunnan seuratoi-

minnassa voisi saada ainoastaan tilastoimalla kulloinkin käytetyt laulukirjat. Velin mielestä SML:n käyttö seuraveisuissa on sidoksissa uudenheräyksen seuratoiminnan vireyteen paikkakunnalla. Jos uudenheräyksen seuratoimintaa on paikkakunnalla harvoin, matkalaulut jäävät ihmisille oudoiksi, jolloin uudenheräyksen seuroissa käytetään mieluummin tuttua virsikirjaa kuin oudompaa Siionin Matkalaulut -kirjaa.

“Sen käyttö vaihtelee hämmästyttävän paljon, että esimerkiksi mulla tässä on, on siitä tehty tutkimus, niin niin, se on on hurjan suuri se ero. - - Tässä käyttökyselyssä, minkä tämä toimikunta on uudistaessaan on tehnyt, näkyy se aika selvästi, että, että tuota, mitenkä on, on seutuja, joissa käytetään hyvin paljon, on seutuja, joissa käytetään hirvittävän vähän, ja sit, sitte on seutuja, joissa esimerkiksi suhtaudutaan uudistamiseenkin hyvin myönteisesti ja on seutuja, jotka jotka kieltäytyy täysin siitä. Että minusta se on, ne ääripäät on hyvin kaukana.” (Ilpo, 53.)

“Tää mun mielestä aika käytetty kirja on, että joka tilanteessa lauletaan. Sillainki, mitä Pyhäjoellaki on ollu niitä seuroja, niin, kyllä siellä, jos ei kellää oo matkalauluja, niin sitte lauletaan virsiä, mutta kyllä ensimmäisenä aina kysytään, että onko matkalau, että lauletaanko matkalauluja. Jos ei laajemmasti oo sitte kirjoja, sitte lauletaan virsiä.” (Tiia, 13.)

“Niitä käytetään mielestäni varsin paljon. Esimerkiksi täällä Oulussa, ku pietään uudenheräyksen seuroja, niin kyllä siellä joka ilta suunnilleen kuus-seittemän matkalaulua tulee laulettua.” [Lauletaanko matkalauluja enemmän kuin virsiä?] “Kyllä.” (Tapani, 35.)

“Se voi olla, että virret vei, vie enempi, seuroissa siis etupäässä virsiä veisataan, joo, ku seurat on joka pyhä tavallisesti.” (Alli, 26.)

“Se riippuu siitä, miten paljon on seuratoimintaa paikkakunnalla. Jos kerran kuukaudessa on uudenheräyksen seurat paikkakunnalla, sehän tarkoittaa sillon sitä, että kaikki muu, muut tilaisuudet, missä seurakunta kokoontuu, luterilainen seurakunta, siellä käytetään virsiä, ja niin sillon tottakai virsiä käytetään enempi mitä matkalauluja ellei sitten koti, kodin lauluperinteessä lauleta matkalauluja, mutta minun mielestä se, ee, se suuri taikka tämmönen laajamittainen yhteistyö paikallisseurakunnan kanssa, innokas osallistuminen paikallisseurakunnan toimintaan, se merkkää sitä, että virsikirja niinku ajjaa ittesä paremmin läpi ku matkalaulut. Siellä missä me ollaan kristittyjen yhteydessä niinkun eniten, sehän määrää, mitä me lauletaan myöskin.” (Veli, 45.)

Matkalaulujen asema on vuosikymmenien kuluessa vaihdellut eri paikkakunnilla. Allin mielestä matkalauluja laulettiin ennen enemmän kuin nykyään. Monen informantin mielestä Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö on viime aikoina lisääntynyt uudenheräyksen piirissä. Syitä tähän on monia. Vuonna 1979 uusittu laulukirja on Velin mukaan lisännyt oman lauluperinteen ja identiteetin arvostamista uudenheräyksen piirissä. Puhujat ovat alkaneet korostaa oman laulukirjan käyttöä. Toisaalta monilla paikkakunnilla on Velin mukaan alettu tietoisesti käyttää Siionin Matkalaulut -kirjaa uudenheräyksen seuroissa. Taimin mielestä myös vuoden 1986 virsikirjauudistus on omalta osaltaan lisännyt SML:n arvostusta uudenheräyksen piirissä ja laajemminkin.

Virsikirjauudistuksessa virsikirjaan otettiin uusia lauluja eri herätysliikkeiden laulukirjoista. Monilla paikkakunnilla erityisesti virsikirjan lestadiolaislaulut ovat tulleet hyvin suosituiksi, mikä on lisännyt uudenheräyksen jäsenten arvostusta omaa lauluperinnettään kohtaan. Myös se, että SML on usean lestadiolaisryhmän yhteinen laulukirja, on osaltaan vahvistanut kirjan asemaa ja tunnettavuutta niin uudenheräyksen sisällä kuin laajemminkin kirkon piirissä. Ilpon mielestä matkalaulujen käytön lisääntyminen on jonkinlainen osoitus uudenheräyksen profiloitumisesta.

”Minusta tuntuu, että tämä uusi virsikirja on enemmän käytössä, että enemmän, ehkä enemmän laulettiin matkalauluja vanhempaan aikaan.” (Alli, 26.)

”Mutta viime aikoina on kuitenkin matkalaulujen käyttö niinku lisääntyny, ja ja tämmönen oman identiteetin vaaliminen laulujen kautta se on lisääntyny, että parempaan suuntaan koko ajan ollaan menossa.” [Mistä lisääntyminen johtuu?] “Se, se johtuu siitä, että -79 saatiin tämmönen laulukirja, joka oli parempi ku entinen, sillä oli laajempi kannatus lestaadiolaisuuden eri suunnissa, ja sitten sen laulukirjan myötä myöski on ruvettu enempi tiedostamaan oman herätysliikkeen juuret ja identiteetti, sen vuoksi sitä on myöski sitte käytetty enempi, ja puhujat ovat enempi korostaneet sen käyttöä, ja tietosesti monilla seuduilla on niinku valittu se linja, että pyritään matkalauluja käyttämään sillon kun omia seuroja pidetään.” (Veli, 45.)

”Se tulee mieleen, että nyt kun virsikirja uudistettiin, ja siihenhän otettiin joitaki matkalauluista, näitä lauluja *Ei laulamasta lakkaa* ja sitte tämä 343, tämä *Voisinpa Jeesuksestani*, niin, että niistähän on tullu hirveen suosittuja, ja *Aurinkomme ylösnousi* ja tämmöset. Ja jotenki tuntuu siltä, että, että tuota, se on lyöny läpi ihan koko kirkkokansan justiin nämä laulut. Minusta tuntuu, että se on ihan, ihan, että tämä, tämä on niinku meidän laulu - tai meidän virsi, ja niitä ussein toivotaan justiin näitä lauluja.” (Taimi, 4.)

”Se, se merkkää sitä, että laulukirja on tunnetumpi, öö, tunnetumpi kautta Suomen siionin, ja sitä käytetään enemmän, se vahvistaa sen laulukirjan asemaa, ja sitten se lisää lestadiolaisen herätysliikkeen sisällä, sisällä tämmöstä yhteistyötä.” (Veli, 49.)

”Ehkä se on, siinä on vähän niinku profiloitumista tapahtunu, että, että aatellaan, että tämä herätysliike tai ryhmä tunnetaan esimerkiksi niistä lauluistansa, että sehän on jotakin omaa.” (Ilpo, 53.)

Paikkakuntaakohtaisten erojen lisäksi Siionin Matkalaulut -kirjan käytössä esiintyy eroja myös eri sukupolvien välillä. Nuoret käyttävät Siionin Matkalaulut -kirjaa vähemmän kuin vanhemmat uudenheräyksen jäsenet. Velin mukaan monet muut laulukirjat syrjäyttävät SML:n uudenheräyksen nuorten parissa. Syynä tähän on mm. se, että uudenheräyksen nuoret saavat paljon musiikillisia vaikutteita oman herätysliikkeensä ulkopuolelta. Viime vuosina SML:n käyttö näyttää kuitenkin lisääntyneen uudenheräyksen nuorten parissa. Ilpon mielestä tämä kehitys on yllättävä. Tiia arvelee, että erityisesti uudenheräyksen nuortenkuoro on innostanut nuoria laulamaan matkalauluja. SML:n käyttöä nuorten parissa voisi Tiian mielestä entisestään lisätä se, että

nuoria tutustutettaisiin kirjaan nykyistä paremmin.

“Tuota, ongelma on lienee se, kun tämä on kirkollinen herätysliike, niin uudenheräyksen nuoret saavat erittäin paljon vaikutteita myöski muualta, viidennen liikkeen piiristä, Kansan Raamattuseurasta, evankeelisilta, Suomen Lähetysseurasta, kirkosta yleensäki ja, ja aina on tulvimassa uusia ja uusia lauluja, ja sitte näitä makupaloja aina niinku napsitaan sieltä, ja sitten heleposti ne niinku syrjäyttää sen matkalauluperinteen monissa nuorten kuvioissa.” (Veli, 47-48.)

“No, minä oon saanu sen vaikutelman, että oikeestaan aika, melko paljo, että se ei oo, että se on, että sitä [Siionin Matkalaulut -kirjaa] ei niinku sillä tavalla hävetä niinku rippikouluu ennen virsikirjaa, että se ei ottanu sitä kätteensäkkään, se oli nolo juttu, vaan sitä uskalletaan ottaa kätteen ja se kuuluu varustukseen, kun sitä lähetään, että se on ihan hyvä.” (Ilpo, 54.)

“No minä oon, mulla oli välillä semmonen kuva, että se on, se on niinku aikansa eläny koko uusheräys ja koko matkalaulutki, että se menee niinku mummojen mukana hautaan, mutta, mutta ihime kyllä niin, se ei, näin ei oo tapahtunu, vaan vaan, että on, on on niinku jotenki se, se on niinkun, miten mää sanosin, että musta on ollu aika yllättävää, että, että että nuoretki on, on vielä ruvennu käyttämään sitä, vaikka, vaikka tietystikään kansanopistonuorille se voi olla kauhistus joilleki, mutta, mutta kuitenkin nämä yhdistyksen aktiivinuoret ne ovat kyllä, käyttävät sitä.” (Ilpo, 54.)

“No, mun mielestä tuo niinku meiän kuoro on ollu aika, aika isona osana niinku tutustuttamaan nuorille matkalauluja, että semmosetki ihmiset, jotka ei oo aikasemmin kuullu matkalauluja ja sitte me ollaan laulettu niitä, niin ne on sitte ruennu katteleen sitä kirjaa, että onko siellä minkälaisia lauluja, että tuo kuulosti ihan hyvältä. Tietenki justiinsa nuorten tilaisuuksissa pitäs niinkö ruveta enemmän laulaan matkalauluja, että ei välttämättä aina niitä meneviä nuorten lauluja sitte. Että ihan semmosia lauluja, missä se on se sanoma ihan sillain suoraan esillä, ei mitenkään piilotettuna semmosten ilmausten taakse, mitä saa miettiä, että mitähän tuolla tarkotettiin.” (Tiia, 16.)

Siionin Matkalaulut -kirjan käyttöiheydestä paikkakunnalla kertoo osaltaan myös se, miten hyvin matkalaulut paikkakunnalla osataan. Joillakin paikkakunnilla käytössä oleva matkalauluvalikoima on hyvin suppea, ja seuroissa lauletaan aina samoja matkalauluja. Tällaisilla paikkakunnilla virret osataan usein paremmin kuin matkalaulut. Toisilla paikkakunnilla taas seuraväki osaa laajan valikoiman matkalauluja. Lauluvalikoiman laajuus on riippuvainen paitsi paikkakunnan seuratoiminnan vireydestä ja SML:n käyttöiheydestä, myös musiikkielämän vireydestä paikkakunnan seuratoiminnassa. Musiikista kiinnostuneet ihmiset ovat innokkaita laulamaan ja opettelemaan uusia lauluja.

”Kyllä se on niin paikkakuntakohtanen, että miten. Joillaki paikkakunnilla lauletaan aina niitä samoja, samoja tuttuja lauluja, ja tuota, mutta on sitte semmosia, semmosia, joissa on vilkasta tämä musiikkielämä muutenki niin, ja on lauluihmiä, niin tuota niissä kyllä, esimerkiksi Enossa on, on tämmönen vireä.” (Taimi, 4.)

“Siis mulla on tällöinen käsitys, että tavallinen seuraväki, öö, osaa useampia virsiä hyvin kuin matkalauluja, eli se hyvin laulettujen matkalaulujen kokoelma on suppeampi kuin hyvin laulettujen virsien kokoelma.” (Veli, 45.)

Velin mielestä uudenheräyksen jäsenet eivät osaa oman laulukirjansa lauluja yhtä hyvin kuin muiden herätysliikkeiden jäsenet. Tämä on hänen mielestään seurausta uudenheräyksen kirkollistumisesta ja oman perinteen vaalimisen heikkoudesta.

“No, aika lailla, aika lailla hyvin, mutta olen sitä mieltä, että uudenheräyksen ihmiset ei, eivät osaa omaa laulukirjaa niin hyvin kuin muitten herätysliikkeitten ihmiset. Jos lähdetään, määhän nyt äsken vertailin jo Rauhan Sanan lauluperinteeseen, mutta mulla on sama käsitys, jos lähdetään vertaamaan, mitenkä evankeeliset laulaa Kannelta tai heränneet Siionin virsiä, meillä uudessa heräyksessä taidetaan kaikkein huonoiten osata oma laulukirja.” [Mistä se johtuu?] “Se johtuu siitä, että uusheräys on liikaa kirkollistunut eli me ollaan niin loppuun saakka seurakuntakristittyjä, että oman perinteen vaaliminen on jäänyt vähemmälle mitä muissa herätysliikkeissä. Tämä on minun käsitys, en tiedä, onko se muilla sitte sama, mutta mulla on tällöinen ajatus.” (Veli, 44-45.)

Useimmat informantit ovat tyytyväisiä Siionin Matkalaulut -kirjan asemaan uudessa heräyksessä. Heidän mielestään kirjaa käytetään uudessa heräyksessä tarpeeksi. Monien mielestä SML:n nykyistä laajempaa käyttöä estää vanhahtava kieliasu. Varsinkin nuorille kirja saattaa jäädä kielen vuoksi vieraaksi. Kirjan kieliasun uudistamisen myötä informantit toivovat SML:n käytön lisääntyvän. Alli toivoisi Siionin Matkalaulut -kirjaa käytettävän uudenheräyksen piirissä nykyistä enemmän. Hänen mielestään SML ei kuitenkaan yksinään riitä täyttämään musiikin tehtävää seurakunnassa. Tästä syystä SML:n rinnalle tarvitaan hänen mielestään myös muita laulukirjoja. Velin mielestä SML:n käyttö on liian vähäistä uudessa heräyksessä, mikä kertoo hänen mielestään jotakin uudenheräyksen profiilittomuudesta ja oman linjan puuttumisesta.

“Niitä lauletaan tarpeeksi, mutta just niinku sanon, tämän mielestäni turhan vanhahtavan toimitustyön takia ne jää nuorisolle aika vieraaksi, että ne nuoret ei välttämättä pääse sisälle matkalaulujen maailmaan” (Tapani, 35-36.)

“Ehkä enemmänki vois käyttää, mutta nyky muodossa nämä matkalaulut niin - minun ihteni on ainaki vaikee käyttää niitä laajemmasti justiin sen sana-asun vuoksi.” (Taimi, 4.)

“Uudelleen muokattuina ne saattaa hyvinkin hienolla tavalla tulla todellaki myös nuoren sukupolven tietoon.” (Tapani, 38.)

“Tietysti siihen musiikkiin kuuluu muutaki, eikö se oo niin paljon laajempi, että se on liian suppeassa, jos se on pelkästään se matkalaulut.” (Alli, 26.)

“Sen käyttö on liian vähäistä, se on, se on niin monessa yhteydessä havaittu.” (Veli, 45.)

“Se kertoo sitä, että jos oman oman herätysliikkeen laulukirja on hyvin paljon käytössä, se kertoo tietyn, tietynlaisesta oman herätysliikkeen identiteetistä ja arvostamisesta, jos taas oman liikkeen laulukirja on vähän käytössä, se kertoo siitä, että tämmöstä selvää omaa linjaa tai profiilia liikkeellä ei oikein ole. Tai sitten, ee, sitten jos oman laulukirjan käyttö onkin onkin vähäistä, liikkeellä täytyy olla joku muu semmonen tunnusmerkki, joka antaa sille tietyn leiman.” (Veli, 45-46.)

Herätysliikkeen oman laulukirjan käyttö on uudessaheräyksessä perinteisesti liittynyt varsinaisia seuroja epävirallisempiin yhteyksiin. Muutama vuosikymmen sitten oli tapana, että seuroissa laulettiin virsiä ja seurojen virallisen osuuden (= puheosuuden) päätyttyä omaa laulukirjaa. Herätysliikkeen omat laulut toimivat Taimin mukaan seurojen lopussa tunteen nostattajina. Niillä myös saatettiin hoitaa parannuksen tekijöitä ja muita seuravieraita. Nämä “jälkiseurajat” saattoivat joskus kestää hyvinkin pitkään. Nykyään tällaiset jälkiseurajat ovat Taimin mukaan melko harvinaisia.

“Että se oma laulukirja oli sitte, niinku laulettiin tilaisuuksien lopuksi jäätiin laulamaan. Se oli niinku sen, sen tunteen nostattaja sitte oikeestaan ku ruvettiin näitä, näitä matkalauluja laulamaan - ja seuratilanteessa usein oli sillä lailla, että sitten, sitten ku niitä parannuksen-tekijöitä oli, oli siinä puhujien kanssa juttelemassa ja siunausta pyytämässä, niin silloin matkalauluja laulettiin oikein, tai näitä Valittuja virsiä ja lauluja. - - [Siis sun mielestä niitä ei laulettu silloin enempää ku nykyäänkää?] “Ei, mutta se, se tilanne ehkä oli toisenlainen ja, ja ne, ne tupaseurat ja mitä niitä nyt oli, niin tuota, niissä oli semmonen, semmonen ilmapiiri, että ihmiset hoitivat toisiaan ja, ja laululla hoiettiin näitä. - - Ei ehkä oo nykyisin syntyny semmosta, että ehkä jossaki voi olla, mutta harvemmin. Eikä sitten nykyään enää jäähä sillä tavalla, että ku seurajat loppuu, niin ihmiset lähtee, lähtee pois, niillä on kiire - johonki. Että sitä ei jäähä sillä tavalla lauleskelemaan, niitä jälkiseuroja pitämään.” (Taimi, 5.)

Edelleenkin Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö näyttää monella paikkakunnalla painottuvan seurojen loppupuolelle. Esimerkiksi Haapavedellä seurojen alkupuoli rakentuu pääasiassa virsien varaan, kun taas seurojen loppupuolella on oman laulukirjan vuoro. Taimi arvelee tämän johtuvan siitä, että virsien avulla halutaan tavallaan toivottaa seuroihin tervetulleiksi myös uudenheräyksen ulkopuoliset kuulijat. Virsien käyttöä seurojen alkupuolella puoltaa hänen mukaansa lisäksi myös virsikirjojen saatavuus. Myös Oulussa seurojen alkupuoli kuluu Allin ja Tapanin mukaan pääasiassa virsien merkeissä. Alli arvelee puhujien tavoittelevan virsien laulamisella tekstiyhteyttä. Seurojen loppupuolella on taas matkalaulujen vuoro. Tapanin mukaan matkalaulujen tehtävänä on edistää “perheyhteyden” tiivistymistä seurojen loppupuolella. Allin mukaan seuroja epävirallisemmissä kokoontumisissa, kuten ompeluseuroissa ja kotikokoontumisissa lauletaan pääasiassa matkalauluja.

“No tuota, lauluseuroissa yleensä kun käytetään ihan matkalauluja, mutta täällä ainaki Haapaveellä on, on semmonen perinne kuulemma, että se aina, aina virsiä siinä seurojen aikana lauletaan, mutta sitte lopuks lauletaan matkalauluja. En tiää, miten muualla on, mutta täällä meille annettiin kyllä ymmärtää se, että tuota kyllä se virsi pittää olla alakuun ensimmäisenä. Ja ehkä se on siinäki, että virsikirja on kaikkien saatavilla ja, ja sitten tämmösillä, jos tulee, tulee semmosia ihmisiä, jotka eivät oo niinkun sisällä siinä herätysliikkeessä, ne kokevat ittesä ulkopuolisiksi, jos on, jos eivät voi yhtyä siihen, etes siihen alakuvirteen.” (Taimi, 4-5.)

“Kyllä siellä monet, jotka tykkäis, että ompeluseuroissa laulettas sitte nuita lauluja, matkalauluja, mutta että seuroissa virsiä etupäässä. Se kai vähä riippuu saarnaajasta, haluaaki ehkä virsiä. Voi olla, että liekkö tekstiyhteyttä hakevat sillä lailla, mutta en nyt tiää. Niinku vappaassa käytössä nämä matkalaulut, kodeissa ku kokkoonnuttaan niin lauletaan matkalauluja etupäässä, minusta tuntuu.” (Alli, 26.)

“Yleensä mulla on semmonen kuva, että seuroissa alku aika pitkälti menee virsien merkeissä, sitte loppu, loppuvaiheessa tulee, tulee niinku matkalauluja, vähä niinku sekin myös, että loppuvaiheessa sitte ku on vähä vapaam, vapaampaa seuroissa, ihmiset haluaa sitte ehottaa lauluja sitte, ja justiinsa sitte itsensä rakastamia lauluja matkalauluja. Ehkä virret ei niinkään oo semmosia niinku rikkaita käytettäväksi ihan lopuksi, vaan se on vähä niinku semmosta perheyhteyden tiivistymistä matkalaulujen käyttö loppupuolella tilaisuutta.” (Tapani, 36.)

Velin mielestä Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö eri yhteyksissä on melko sattumanvaraista. Hänen mukaansa seurat kuitenkin päätetään hyvin usein johonkin tuttuun iltavirteen. Tämä näkemys poikkeaa täysin edellä esitetyistä. Informanttien näkemysten poikkeaminen SML:n käyttöyhteyksistä on mielestäni osoitus siitä, että tavat ja käytännöt ovat paikkakuntaakohtaisia.

“Se on kyllä aika sattumanvarasta. Monesti olen kuitenkin huomannu tämmösen seikan, että vaikka yleensä lauletaanki matkalauluja, sitten saatetaan iltaseuroissa valita päätökseksi vaikka jokin tuttu iltavirsi, tavallaan niinku sitten virsi ajaa niinkun sen matkalaulun ohi siellä loppu, ihan loppu, päätöstilanteessa. Se joko kertoo siitä, että, taikka ilmeisesti se kertoo siitä, että tietyt virret on niin, niin Suomen kansan sieluun laulettu lapsesta pitäen, että yhtä hyvää matkalaulua sitte ei siihen tilanteeseen löydy.” (Veli, 45.)

4.2.4 Virsikirjan ja eri herätysliikkeiden laulukirjojen käyttö uudessaheräyksessä

Jo edellä on käynyt ilmi, että virsikirjaa on uudenheräyksen piirissä pidetty aina tärkeänä - jopa niin, että sen käyttö on paikoin ajanut uudenheräyksen oman laulukirjan ohi. Kaikki informantit ovat vahvasti sitä mieltä, että uusiheräys tarvitsee oman laulukirjansa rinnalle kirkon virallisen virsikirjan, koska uusiheräys on kirkollinen herätysliike. Virsikirjan tarpeellisuutta perustellaan myös sillä, että kirkkovuoden mukaan järjestetty virsikirja on paljon kattavampi kuin mikään

muu hengellinen laulukirja. Lisäksi virsikirja toimii sidoksena tilanteissa, joissa on mukana eri herätysliikkeisiin lukeutuvia ihmisiä.

“Kyllä virsikirja ilman muuta, ilman muuta virsikirja tarvitaan. Kyllä, molempia, molempia tarvitaan. Virsikirja on taas kirkon kirja, niin sen ison kirkon, jonka palveluksessa me ollaan.” (Alli, 24.)

“No virsikirja on tietysti hyvä sidos, missä on, missä on hyvinki paljo erilaisia herätysliikkeitten ystäviä, virsiä, ja sitte toisaalta myös tuommosia niinku evankelisluterilaisen kirkon toimintaa läpikäyviä virsiä, ja ehkä virsien tämä tarkka jaottelu erilaisten elämäntilanteiden mukaan sitte, kirkollisten tapahtumien mukaan ja, on kaikkia hengellisiä laulukirjoja paljo kattavampi.” (Tapani, 32-33.)

Virsi- ja Siionin Matkalaulut -kirjan ohella uudessaheräyksessä saatetaan satunnaisesti käyttää myös muita hengellisiä laulukirjoja. Veli on nähnyt uudenheräyksen piirissä käytettävän mm. “Nuoren seurakunnan veisukirjaa”, Suomen Lähetysseuran laulukirjaa “Hengelliset Laulut ja Virret” sekä “Sinistä laulukirjaa”. Taimin mukaan varsinaisissa seuratilanteissa ei juuri käytetä muita kuin virsikirjaa ja Siionin Matkalaulut -kirjaa. Muita laulukirjoja käyttävät lähinnä tilaisuuksissa esiintyvät lauluryhmät. Sen sijaan nuorten tilaisuuksissa muiden laulukirjojen käyttö on hyvin tavallista.

“Aika paljo käytetään muitakin, tosin laajemmassa käytössä ei varmastikkaan ole muita kuin sitten virsikirjan ja matkalaulujen ohella, mutta ainaki seuraavia laulukirjoja oon nähny käytettävän: Nuoren seurakunnan veisukirjaa, öö, sitten Hengellisiä lauluja ja virsiä, Sinistä laulukirjaa. (Veli, 45.)

“Musta tuntuu, että niinku seuratilanteissa ei käytetä juuri muita, että sitten tämmösiä lauluryhmiä, kun, niin ne tietysti.” (Taimi, 5.)

“No, ehkä nuor, nuorten puolella käytetään muitaki laulukirjoja.” [Mitä?] Just Nuorten veisukirjaa käytetään, ennen aika paljo, mutta nyt en tiiä sitte, että nykyäänki, nykyään lauletaan nuortenki tilaisuuksissa aika paljo niitä matkalauluja tai sitte vaan ihan jotaki, jostaki nuorten kirjasta otettuja lauluja.” (Tiia, 13-14.)

4.3 Siionin Matkalaulut -kirja uudenheräyksen identiteetin luojana

4.3.1 Uudenheräyksen oma musiikkiperinne

Yhteinen seuraveisuu on tärkein musiikillisen ilmaisun muoto uudenheräyksen seuraperinteessä. Nykyään seuraveisuu rinnalle on tullut myös muita musiikillisen ilmaisun muotoja, kuten kuorolaulua ja soitinmusiikkia.

“Tuota niin, kyllä uusiheräys on niinku laajempi musii, musiikilliseltaki ilmaisultaan ja kovalta ku tää laulukirja.” [Mitä muuta musiikillista ilmaisua uudessaeräyksessä on?] “No tietysti kaikki se, mitä on, mitä nyt te ootta Soola Fide -porukalla esittäny esimerkiksi, niin sehän edus, sehän ei sovi näihin raameihin. Tai sitte, no ei nyt välttämättä virret ja soitinmusiikkikaan, mitä mitä kuulee tuolla, niin suoralta kädeltä ihan näihin raameihin mahdu. Että ne on, kyllä se joka tapauksessa on niinku laajempi ku mitä tää kokoelma.” (Ilpo, 55.)

Musiikillisen ilmaisun moninaisuudesta huolimatta kaikki informantit ovat sitä mieltä, että Siionin Matkalaulut -kirja edustaa uudenheräyksen omaa musiikkiperinnettä “puhtaimmillaan”. Allin mielestä erityisesti Jeesuksen kärsimystä korostavat matkalaulut ovat uudenheräyksen omaa musiikkiperinnettä, koska opillisesti juuri nämä laulut ovat sidoksissa uudenheräyksen perinteeseen. Tapanin mukaan uudenheräyksen seurapuheet ja matkalaulut ovat sävyllään samankaltaisia, mikä on osoitus siitä, että SML edustaa uudenheräyksen omaa perinnettä. Velin mielestä SML on uudenheräyksen jäsenille yhteinen hengellinen ja musiikillinen nimittäjä.

“Kyllä ne laulujen sisältö, mitä uusheränneissä vielä on tärkeitä ne, kyllähän ne laulut juuri ovat, joissa Jeesuksen kärsimysmuotoa julistetaan, se on meidän lunastus, niin minusta tuntuu, että tämä puoli juuri on uusheränneille tärkeä, korostaa Kristuksen kärsimysmuotoa - ne laulut erikoisen rakkaita.” (Alli, 26.)

“Kyllä sen huomaa aika, aika tavalla, että että puhe, puheiden ja valittujen matkalaulujen linjat menee, niillä on yksi, yksi yhteen. Ja huomaa, että tämä tosiaanki on, että tämä on rakkauden täyttämää ja rakastava yhteisö tämä uusiheräys, ja myös laulujen kautta välittyä hyvin vahva rakkaus Jeesus Vapahtajaan, että tekis työtään sitte ja tajuais, että Hän on saapunut.” (Tapani, 36.)

“Kyllä se matkalaulut ilman muuta meidän ominta musiikkia on, koska se on ainoa semmonen musiikki, joka on uudelleheräykselle yleensä niinku ominaista, ja joka yhdistää uuttaeräystä, totta kai sitte on, uudenheräyksen jäsenkunnassa on on klassisen musiikin ystäviä, on gospelrockin ystäviä, on on monen muunkilaisen, kansanmusiikin ystäviä ja niin eespäin tietyt kristityt, mutta se, se ainoa yhteinen nimittäjä kuitenkin tässä musiikissa on, että meillä on yhteinen hengellinen laulukirja.” (Veli, 46.)

Ilpon mielestä matkalaulut edustavat uudenheräyksen “ominta” musiikkia erityisesti historiallista taustaa vasten. Hän olettaa kuitenkin, että erityisesti nuoret kokevat monet muutkin laulut omaksi musiikikseen.

“Kyllä se siinä mielessä edustaa, että se niinku jos aatellaan lestaadiolaista lauluperinnettä, niin, niin kyllä se siinä on, mutta sitte en tiedä, että edustaako se ominta niinkun tällä hetkellä esimerkiksi nuorison keskuudessa. Siellä voi, siellä voi olla jo jo jo niinku uusiaki piirteitä sitte. Mutta kyllä se sitä vanhaa historiallista taustaa vasten edustaa kyllä aivan.” (Ilpo, 55.)

Enemmistö informanteista mainitsee matkalaulujen lisäksi myös muuta musiikkia, jota he pitävät uudenheräyksen omana musiikkina. Taimin mielestä esimerkiksi Pekka Simojoen laulut ovat uudenheräyksen musiikkia, koska hänen juurensa ovat uudessaheräyksessä. Tapanin mielestä uudenheräyksen omaa musiikkia ovat myös uudenheräyksen nykyisten jäsenien ja saarnaajien tekemät laulut.

“Minä kyllä nyt nykysellään, niin pitäisin uudenheräyksen musiikkina tätä, näitä Pekka Simojoen lauluja, että hän on kuitenkin ihan, ihan juuriltaan uusheränny.” (Taimi, 5.)

“Tietenki, ku mainitsin aikasemmin nuita, tämän uudenheräyksen sisällä syntynyt vähä uudempi musiikki, tiettyjen runoilijoitten ja saar, saarnaajien tekemät tekstit ja sitten niihin tekemät ilmeisesti jonkunlaiset melodiat.” (Tapani, 36.)

Myös uudenheräyksen nuorten keskuudessa on syntynyt lauluja. Nämä laulut edustavat musiikillisesti lähinnä gospelia. Informanteista nuorin, Tiia, uskoo nuorten tekemien laulujen eroavan niin paljon perinteisistä uudenheräyksen lauluista, että vanhemmat ihmiset eivät voi omaksua niitä uudenheräyksen omiksi lauluiksi. Tosin uudenheräyksen ajatusmaailma näkyy Tiian mielestä jollakin tavalla myös nuorten tekemissä lauluissa. Informanteista vanhin, Alli, puolestaan näkee nuorten tekemät laulut nimenomaan uudelleheräykselle omistetuiksi ja pitää niitä siten uudenheräyksen omina lauluina. Laulut itsessään ovat hänestä kauniita, vaikkakaan niiden esittämistapa ei häntä aina miellytä.

“Kyllä jotenki ne on niin erilaisia kuiteski, että en mä ossaa niitä yhistää sitte. Mutta kyllähän niissä kuiteski näkyy se uudenheräyksen semmonen tietty, semmonen ajatusmaailma, mun mielestä - ainaki, mitä mä aattelen, niin semmosta tavallista, sitä tavallisen ihmisen vaeltamista täällä ajassa. Että se, se on sama, mutta en mä tiiä, tunteeko niinkö semmoset vanhemmat herätysliikkeen ihmiset, että, että vois omaksua ne meiän laulut omaksi.” (Tiia, 14.)

“Kyllä tämä teijän nuortenkuoro ja muut, jotka nyt on tulleet, mutta niitähän ei ennen oo ollu vanhaan aikaan, nehän on kauniita, nehän on niin ylevää.” [Ovat myöskin uudenheräyksen omaa?] “No on, on varmasti, omistettu oikein, että nuorten, voi kyllä ne on ihania, kyllä minä vielä tohin, mutta en tuota, siitä minun täytyy rehellisesti sanua, että siitä, että, että että jotenki niinku niitä, että ei sitä liikehdintää, sitä minä en oikein hyväksy, joka on niinku vähän, ei kuulu suomalaiseen lauluun, näin, että en minä mitenkään taho loukata, ja joskus oon itelleni sanonu, että jos se Jeesukselle soppii, niin kyllä se pitää sopia myös minulle.” (Alli, 26.)

4.3.2 Uudenheräyksen lippulaulut

Herätysliikkeen lippulaulut ovat lauluja, joissa herätysliikkeen opilliset korostukset kiteytyvät selkeimmin, ja joita lauletaan herätysliikkeen piirissä paljon. Pohtiessaan uudenheräyksen lippulauluja informanttien mielipiteet jakaantuvat hieman. Selvästi eniten uudenheräyksen lippulauluksi mainitaan matkalaulu nro 104, "Herra Jeesus verellänsä" (Ks. Liite 3). Myös matkalaulu nro 47, "On lepopaikka suloinen", mainitaan useita kertoja. Monen informantin mielestä uudenheräyksen alkuperäiset korostukset ja äänenpainot - Jeesuksen kärsimyksen ja omakohtaisen uskon merkitys - tulevat juuri näissä lauluissa selkeästi ilmi. Lisäksi informantit mainitsevat uudenheräyksen lippulauluiksi useita muita Jeesuksen kärsimyksen merkitystä korostavia matkalauluja. Monet informantit pitävät uudelleheräykselle ominaisina myös lähetystyötä korostavia lauluja. Tällainen laulu on mm. matkalaulu nro 167, "Surun laaksohon, Herra, sä peltosi teit".

"No tuota, kyllä kai se on esimerkiksi tämä *On lepopaikka suloinen laitettu Golgatall'* ja *Herra Jeesus verellänsä maksoi syntivelkani*, kyl mää luulen, että niissä, niissä esimerkiksi ne uudenheräyksen alkuperäiset korostukset ja äänenpainot erittäin hyvin tulevat ilmi, tai *Jos voisin Jeesuksestani laulaa sydämestäni*, tai myöski opistolla paljo laulettu *Sun Henkesi sateen alle* sekä monet, monet muut, tässä äkkiä tulee mieleen." [mitä niissä on samaa?] "No, esimerkiksi *On lepopaikka suloinen laitettu Golgatall'* ja *Herra Jeesus verellänsä*, siinä on, on ihan keskeistä se, se mitenkä Jeesus on kärsinyt ja vuodattanut verensä meidän tähtemme, tämä Lunastajan omakohtanen tunteminen, se ristin sovitus, siihen siihen uusiheräys keskittyä alunperin kyllä erittäin voimakkaasti. Sitte tietysti uudessaheräyksessä on ollu tämmönen valvomisen ajatus ja oman itsensä tutkiskelu ja, öö, sellasia lauluja saattas olla jotkut muut paremmin ku nämä, mutta mutta lestaadiolaisuudessa on hyvin monenlaisia korostuksia, että, mutta että kyllä nämä kaks laulua, sitä ristin sovitusta kyllä ne niin hyvin kuvaa ja syntien anteeksiantamusta, joka lestaadiolaisille on keskeinen ollu ja se syntien anteeksi saaminen ja se anteeksiantamuksen kokeminen ja siitä nouseva ilo ja sitte se taivasikävä, kaikki tämmöset." (Veli, 48.)

"Kyllä mielestäni yks yks löytyy tai itse asiassa kaksikin, se on ehkä tämä 167 *Surun laaksohon Herra*, ja miten se meni se laulu 104, *Herra Jeesus verellänsä*." [Millä perusteella?] "No, tää *Herra Jeesus verellänsä* on mielestäni todella niinku uudenheräyksen tavallaan niinku sitä ristin juurella anteeksiantoa, Jeesuksen rakkautta, hapuilemista ja iloa. Taas sitte tämä *Surun laaksohon* kuvaa mielestäni hyvin tämmösen niinku nöyrän, nöyrän ja Herraa kaipaavan lähetys, lähetysten ystävän." (Tapani, 37-38.)

"Yhteen aikaan oli tämä *Näin syntisenä Herra mun täytyy vaeltaa*, että se, se jotenki oli melekeen seurossa ku seurossa semmonen. Mutta toisaalta sitten tämä niinku *On lepopaikka suloinen*, että se on aina niin kauan ku minä muistan ollu semmonen - semmonen oikeen uusheränneen laulu, ja sitten tämä *Herra Jeesus verellänsä maksoi syntivelkani*, että nämä on semmoset." (Taimi, 7.)

“No ainaki se yksi Roseniuksen laulu, joita ei oookkaan ku yksi siinä. [SML 192, *Jumalan syömen armoon*] Minusta se on niin sisältörikas se Roseniuksen laulu, ja sitte kaikki nämä, nämä nämä, *Tuo hetki Getsemanessa*, se on puhutteleva justiin se laulu ja tämä justiin 192, *Jumalan syömmen armoon min’ Jeesus kuollessaan avasi meille kerran syvissä haavois- saan*. Niin, tässä on semmonen, kun se kokonaan, se pittää kokonaan lukia ja laulaa, niin sillon se tuopi, siinä on paljo justiin semmosta keskeistä asiaa - - ja sitte ne kärsimysvirret, ne on niinku uusheränneitä, se on uusheränneellä se Kristuksen lunastustyö on keskeisin asia. - - Ja on se tämäki yksi, että *Oi kuinka ihanata on kun saan katsella veristä voittajata ristillä voitossa*. (Alli, 28.)

Tiia ja Ipo mainitsevat uudenheräyksen lippulauluksi matkalaulun nro 181, “On syntini anteeksi suuret”. Taimi arvelee monien uudenheräyksen nykyisten jäsenten pitävän uudenheräyksen lippulauluna juuri tätä laulua. Kyseinen laulu ei Taimin mielestä kuitenkaan ole perinteinen uudenheräyksen laulu, koska se on tullut uudenheräyksen käyttöön vasta vuoden 1979 laulukir- jauudistuksen myötä.

“No tuota niin, onhan niitä useampiakin. *Herra Jeesus verellänsä* nyt esimerkiksi, tämä Lappalainen, Pekka Lappalaisen, kuvastanee aika hyvin tai joku *Ole kiitetty Herrani Jeesus* [SML 181], mutta seki on tuota ruotsalainen laina, mutta kuitenkin se on tunnettu näissä yhteyksissä tai *Nyt kodista laulun mä laulan*, Junt, Einari Junturan laulu. Nyt äkkiä näin erottuu, mutta niitä on kyllä aika paljo, ja sitte nää Nummen laulut kaikkikin edustaa kyllä sitä aika hyvin.”(Ipo, 55.)

“*On syntini anteeksi suuret*. [SML 181] - - ja tämä, tämmösiä lähetyksaiheisia lauluja, mää en vaan muista, missä ja mikä se on se laulu, mitä lauletaan aika paljo.” (Tiia, 16.)

“Vois olla, että ois ihan, ihan eri laulut. Vois olla vaikka, että *On syntini anteeksi suuret* tai tämmöset, vaikka tämä, tämä lauluhan ei oo ihan perinteinen uusheränny laulu tämä *On syntini anteeksi suuret*. Ja sitä ei ollu Valituissa virsissä, että se on tullu niinku muien, muitten lestadiolaissuuntien.” (Taimi, 7.)

4.3.3 Oman laulukirjan tarpeellisuus

Lähes kaikki informantit ovat sitä mieltä, että herätysliikkeelle on tarpeen oma laulukirja. Velin mielestä erityisesti uudenheräyksen kaltaiset herätysliikkeet, joiden profiili on heikko, tarvitsevat oman laulukirjan antamaan liikkeelle erityisleimaa. Oma laulukirja on informanttien mielestä herätysliikkeen uskon tulkki ja identiteetin luoja. Herätysliikkeen laulukirjassa kaikuu liikkeen “sydänääni” eli laulut puhuvat herätysliikkeen omaa kieltä. Lisäksi herätysliikkeen lauluissa itsessään on informanttien mielestä perinnearvoa, jota kannattaa siirtää eteenpäin seuraaville sukupolville.

“Jos on, on pieni herätysliike, hyvin avarakatseinen, yhteistyössä kaikkien liikkeitten kanssa, jossa on paljo samankaltasuutta muihin liikkeisiin, silloin pittää olla jotaki semmosta omaa, mistä se erityisleima löytyy, ja juuri tämmösille niinku uusiheräys mun mielestä Siionin Matkalaulut on erittäin tärkeä kirja.” (Veli, 42.)

“Siis kyllähän jokaisessa kodissa, jos aatellaan isää ja äitiä, on niillä oma tyyli puhua ja ilmasta uskoansa. Jos, jos meidän tyyli on prikulleen sama kun kirkon piirissä yleensä, ei me silloin matkalauluja tarvita, silloin meille riittää virsikirja, eli tuota, kyllä mää katson, että oma liike, äänenkannattaja ja oma laulukirja, ne ovat juuri sen liikkeen uskon tulkkeja ja ilmasevat sen miten asioista ajatellaan, ja sen takia se on niin tavattoman tärkeä millasia laulut on.” (Veli, 45-46.)

”Kyllä se määrätyssä mielessä semmonen identiteetti on se, että on omat laulut, ja ihan semmoset, jotka on ihan vanhasta ajasta periytynyt, että kyllä siellä kieltämättä on matkalauluissa semmosia, semmosia joita ei pois luovuta.” (Taimi, 2.)

“Onhan se tuommonen opastaa siksi, että ne on niinku omalla kielellä puhuttassiin.” (Alli, 27.)

“Se on sitä perinnettä. Musta se on aika tärkeä, että ne on, ne laulut on vanhoja ja niitä on laulettu jo monta vuosikymmentä sitten ja, ja että ne vanhempi väki, niin ossaa ulukua niitä lauluja ja, semmosia yhteisiä lauluja. Nii, niitä voi siirtää, niissä on tietynlainen semmonen arvo niissä lauluissa.” (Tiia, 14.)

Ilpon mielestä herätysliike voisi tulla toimeen pelkällä virsikirjallakin. Hän myöntää kuitenkin, että herätysliikkeen identiteetin kannalta oma laulukirja on tarpeellinen. Taimin mielestä herätysliikkeen identiteettiä ei pidä liikaa sitoa pelkästään omaan laulukirjaan. Hänen mielestään herätysliikkeen jäsenenä voi olla tuntematta yhtäkään liikkeen omaa laulua.

“Kyllä he, kyllä herätysliike pärjäis virsikirjallakin, mutta en tiedä, miksi aina sitten niin on, että että kun joku tuommonen yhdistys syntyy, niin sen pit, sen niinku löytää oma identiteettinsä vasta sitten, ku sillä on oma laulukirja - tietyllä tavalla. Että kyllä se ilmeisesti nuin käytännön toiminnassa ja sisällössä on on tarpeen.” (Ilpo, 54.)

“En mää oikein tiä, onko se niin sidottu siihen, niihin lauluihin uusiheräys kuitenkaan. Että kyllä sitä voi uusheränny olla, vaikkei osais yhtään Siionin matkalaulua. (Taimi, 5.)

Vaikka Tiian mielestä herätysliikkeelle onkin tarpeen oma laulukirja, hän ei näe asiaa kuitenkaan yksinomaan myönteisessä valossa. Hänen mielestään se, että kullakin herätysliikkeellä on oma laulukirjansa, voi olla erottava tekijä herätysliikkeiden välillä. Laulukirjojen erilaisuudesta syntyy myös käytännön ongelma silloin, kun osallistuu jonkin muun kuin oman herätysliikkeen tilaisuuteen. Tapanin mielestä herätysliikkeen laulukirja voi toimia myös yhdistävänä tekijänä eri herätysliikkeiden välillä, jos laulukirja sisältää monipuolista laulumateriaalia. Hänen mielestään Siionin Matkalaulut on juuri tässä suhteessa onnistunut laulukirja.

“En tiä sitte, että erottaako se jotenki liikaa herätysliikkeitä toisistaan, niillä on kaikilla omat kirjat.” [Että se ei yksistään oo hyvä asia?] Niin, ei se yksistään hyvä asia oo, että, että sitte, no siinä ihan on käytännön ongelma, että jos mennee jonku toisen herätysliikkeen seuroihin vaikka ja, sitte siellä sanotaan joku numero, ja sitte se ei oookkaan se sama, mikä itellä omassa kirjassa on.” (Tiia, 11.)

“Minulla onkin mielestäni, tai mielessä tavallaan niinku hyvin, voi olla tuommonen ekumeenikkona, ko sitä kutsutaan myöskin, niin paljon lämmittäny semmonen seikka, että oon huomannu just tässä matkalaulukirjassa sen, että on paljon rakkaita lauluja pyritty ottaan, periaatetta, Yhdysvaltojen 1700- ja 1800-lukujen herätysten, herätysten, silloin laulettuja ja syntyneitä lauluja, ja ne on periytynyt myös tänne Suomeen sitte kaukaseen, pienen, vähä eristäytyneenki herätysliikkeen pallukoille.” (Tapani, 32.)

4.3.4 Siionin Matkalaulut -kirja uudenheräyksen yhtenäisyyden lujittajana

Herätysliikkeen oman laulukirjan eräs tärkeimpiä tehtäviä informanttien mielestä on toimiminen herätysliikkeen yhtenäisyyden lujittajana. Informanttien mielestä Siionin Matkalaulut -kirja tarjoaa uudenheräyksen jäsenille monenlaisia yhteisyyden kokemuksia. Ilmaisemalla yhteistä uskon käsitystä SML tarjoaa uudenheräyksen jäsenille hengellisen yhteisyyden kokemuksen. Koska matkalauluja lauletaan eri puolilla Suomea, SML yhdistää uudenheräyksen jäseniä myös maantieteellisesti. Myös itse laulamistilanne tarjoaa seuravieraille yhteisyyden kokemuksen ja lähentää ihmisiä toisiinsa.

“Se yhdistää sillä tavalla, että joille ne on rakkaiksi tulleet, tullut, niin ne ihmiset kokevat, että siinä on semmonen kodin ääni, tuttu, öö, se uskon sisältö on ilmastu tietyllä tavalla, se kai siinä on se keskeinen juju.” (Veli, 47-48.)

“Kyllä määrättyssä mielessä, että onhan se kuitenkin eri puolilla Suomea asuville uusheränneille, niin se on nämä yhteiset laulut. Että se ois ihan hassua, jos tuota joka paikkakunnalla ois oma laulukirjansa tai laulukokoelmansa, että me lauletaan täällä tätä ja, että jos ei oo mitään semmosta yhtenäistä.” (Taimi, 6.)

“On on, tottahan se lähentää paljo, on se. [Lähentää ketä?] “Lähentää seurakuntalaisia keskenään, paljo yhdessä lauletaan seuroissa. Kyllä, kyllä minusta se on, se on hyvin oleellista.” (Alli, 23-24.)

Siionin Matkalaulut -kirja toimii jossain määrin myös eri sukupolvien välisenä yhdistäjänä uudenheräyksen sisällä. Tosin kaikki informantit myöntävät, että SML palvelee paremmin keski-ikäisiä ja vanhoja jäseniä kuin nuoria. Yksi syy tähän on se, että SML:n lasten ja nuorten osastot ovat lauluvalikoimaltaan liian suppeita. Nuoret saattavat myös kokea matkalaulut sanoituksiltaan ja musiikillisesti hieman vanhanaikaisiksi. Gospellaulut ovat monille uudenheräyksen nuorille

läheisempiä kuin matkalaulut. Nuorten suhtautuminen matkalauluihin on kuitenkin hyvin pitkälle kiinni siitä, miten matkalauluja lauletaan ja esitetään. Jos matkalauluja lauletaan reippaalla tempolla ja säestetään vaihtelevilla instrumenteilla, nuoret saattavat pitää matkalauluista kovastikin.

“Kyllä jos me ajatellaan esimerkiksi lapsi- ja nuorisotyötä, joka on, joka koko ajan niinku musiikin puolesta kasvaa ja laajenee, eli aina tulee uusia ja uusia lauluja ja biisejä, niin se lauluvalikoima on hyvin suppea. Paremminkin se minun mielestä palvelee keski-ikästä ja vanhaa väestöä. Nyt me yritetään uusiin matkalauluihin saada sitte vähän enempi nuorten lauluja, lasten lauluja, lähetyslauluja ja uusista aihepiireistä kokonaan.” (Veli, 47-48.)

“Kyllä voi, mikäli tavallaan matkalauluja ei laiteta sitte liian tiukkaan muottiin, tämä esitetään vain näin, vain koraalisovitukseksi tehtynä, vain tällä äänialalla, mitä kaikkia sitä on sitte, öö, sitä ei ei tapahdu enää kovin paljoa. Öö mitä, ainaki siis kaikki on yllättävän hienotunteisia niinku, että oon kuullu paikoin niinku, että jotkut tykkää sitä että, että matkalaulut kitaralla säestettyinä on vähä niinku rienaavia, ei kuitenkaan sitte mee sanomaan sitä ääneen tai piä sitä kuitenkaan uskonkysymyksenä. Mielestäni on hieno asia, että vanha, vanhempi väki pystyy ottamaan sillain niinku oikein, oikeassa mittakaavassa oikeana painoarvona, että laulusta ei tehä mitään pelastuskysymystä kenellekään.” (Tapani, 37.)

Nuorten suhtautuminen Siionin Matkalaulut -kirjaan on osittain tottumiskysymys. Esimerkiksi Tiia on oppinut pitämään matkalauluista laulettuaan niitä uudenheräyksen nuortenkuorossa. Velin mielestä nuorten suhtautuminen matkalauluihin on pohjimmiltaan kiinni siitä, miten ja milloin matkalauluja heille opetetaan. Jos matkalauluja opetetaan uudenheräyksen jäsenille jo lapsena, ne muodostuvat ihmisille rakkaiksi, ja toimivat yhdistävänä tekijänä eri sukupolvien välillä.

“Mää jotenki oon ottanu ne omakseni, ku on kuorossa laulettu, jotenki tykästyne niihin, mutta niin, voi olla, että nuorempi sukupolvi haluais vähä uudemman aikasta, semmmosta nykyaikaisempaa musiikkia ja nykyaikaisempaa sanotusta niihin, mutta kun, kyllä mun mielestä se tekis hyvää kaikille laulaa niitä - siinä mielessä palvelee kaikkia.” (Tiia, 15.)

“Minusta siinä koko ongelma liittyy tähän perinteeseen, miten me opetetaan ja minkälainen asema me itte liikkeessä niinku annetaan lauluille. Jos, jos ensimmäistä kertaa ruvetaan rippikouluikäisille opettamaan matkalauluja, se ei voi koskaan muodostua yhdistäväksi tekijäksi, mutta jos se on sieltä lapsuuden kodista saakka paljo laulettu, siitä taatusti muodostuu yhdistävä tekijä erittäin vahva, mutta se on, se on kiinni siitä opetusperinteestä, mitä me opetetaan, ja mitenkä me kasvatetaan.” (Veli 47-48.)

Siionin Matkalaulut -kirja on uudenheräyksen lisäksi käytössä myös Rauhan Sanan ryhmässä ja Laestadius-seurassa. Tapanin mielestä eri lestadiolaisryhmien yhteinen kirja yhdistää paitsi uudenheräyksen jäseniä, myös eri ryhmiä toisiinsa.

“Kyllä, ehdottomasti ja samalla myöskin uudenheräyksen ekumeenista asennetta näihin muihin lestadiolaisuunnan liikkeisiin Rauhan sanaan, Lestadiolaiseen pappisliikkeeseen.” (Tapani, 37.)

4.4 Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö julistuksessa

Kaikki informantit pitävät puhetta ja musiikkia yhtä tärkeinä osa-alueina uudenheräyksen seuratoiminnassa. Musiikki ja puhe täydentävät toisiaan: sama viesti on kuultavissa sekä lauluissa että puheissa. Taimin mielestä musiikin avulla voi syventää puheen viestiä. Tapanin mielestä musiikki on tärkeä elementti seuroissa erityisesti sellaisille ihmisille, joiden on vaikea keskittyä puheisiin. Näille ihmisille nimenomaan laulut toimivat julistajina.

“Jos, jos musiikilla tarkotetaan laajasti myöski tosiaan tämmöstä seurakuntaveisuuta ja hengellistä laulua, kyllä se niin tavattoman tärkeä on, että jos ei, ei sitä olis, niin mitähän virkaa niillä puhheillakaan on sitte. Tietysti alunperin kristillinen saarna, evankeliumin levitys, kyllähän se nimenommaan on ollu, ollu niinku puhetta, mutta en usko, että se missään kristikunnan vaiheissa on se puhe ollu ilman musiikkia, se on aina ollu jossaki muodossa, juutalaisessa synagoogassa, kun vietettiin jumalanpalvelusta, niin oli, oli musiikkia, Psalmien kirja on Raamatussa se, ne on, se on musiikkia, jota on laulettu seurakunnan kokouksessa, kyllä se niin kauan ku Jumalan seurakunta on ollu, siellä on aina ollu musiikkia mukana.” (Veli, 47.)

“Molempia tarvitaan. - - Eihän ne pois, pois toisiaan sulje. Sanahan se on pääasia, mutta sanahan se on siinä laulussaki, joka tekkee työtä.” (Alli, 27.)

“Ei niitä voi erottaa. Kyllä, kyllä se täytyy olla musiikkiaki mukana seuratilanteessa. Kyllä se on ihan, ihan että, jos on vaan pelkkä puhe - niin jotenki se tuntuu se tarvii syventämään sitte kuitenkin tämän musiikin. Ne niinku täydentää toisiaan.” (Taimi, 6.)

“Semmosia niinku, öö, ehkä ihmisille, joiden on vaikea puheisiin keskittyä, sikäli voidaan vähä pitempi laulu ehottamalla ja vähä kertomalla voidaan saada hyvin paljon opetusta aikaan.” (Tapani, 37.)

Siionin matkalaulut voivat toimia monella tapaa julistustyössä apuna. Seuroissa puhujat saattavat käyttää matkalauluja esimerkiksi puheen sisältönä tai rukouksena. Matkalaulusta saatetaan Velin mukaan lainata puheeseen pätkiä aivan samalla tavalla kuin muistakin lähteistä. Joskus puhuja saattaa jopa laulaa pätkän matkalaulusta kesken puheen. Matkalaulujen käyttö puheen osana ei ole uudessa heräyksessä kuitenkaan kovin tavallista.

“No, niitä voi käyttää esimerkiksi sillä tavalla, että puhuja voi käyttää esimerkiksi saarnan sisältönä, rukouksina, tai ne ovat yksityiselle kristitylle, nehan ovat rukousta, Jumalan sanna laulujen muodossa, jolla hän ilmasee oman uskonsa ja mielialansa ja tunteensa ja on yhteyssä Jumalaan. Että kyllä sitä käytetään sekä seuratilanteessa että yksityisen

kristityn kotihartaudessa, hyvin monella tappaa sitä voijaan käyttää. - - Kun puhetta rakennetaan, jos siihen puhheen teemaan liittyy hyvä Siionin matkalaulujen sana, tottakai sitä voijaan käyttää ja käytetään. Aivan samalla tavalla kun papit kirkkosaarinoissaan ne saattavat lainata jotaki teologia tai saarnamiestä tai hengellistä laulua tai virren säkeistöä, se on Jumalan sanaa sillä tavalla ilmastuna ja, ja virsistähän löytyy ja hengellisistä lauluista tavattoman paljon, koska se on, se on kristittyjen, se on sitä, miten, mitenkä kristityt ovat uskon ja elämän Jumalan yhteydessä kokeneet eli se on suoraan, ne ilmasevat niinku niitä tunteja, jotka kristityillä on. Ne ei oo tyhjistä syntyneitä.” (Veli, 46-47.)

“Joku on voinu vaikka laulaa yhen säkkeistön matkalaulusta kesken puheen. En mä muista yhtään, että mitä laulua ja missä tämä oli, mutta, kyllä varmaan se jotenki, monessa matkalaulussa on jotenki runolliset sanat, että niitä on hyvä sieltä ottaa puheeseen mukaan.” (Tiia, 15.)

Siionin matkalaulujen avulla voidaan informanttien mielestä myös opettaa monenlaisia asioita. Siionin matkalaulujen opetukselliset ainekset liittyvät lähinnä hengelliseen elämään, ihmisen pelastumiseen ja kilvoitukseen. Monien informanttien mielestä erityisesti SML:n lastenlaulut sisältävät niin lapsille kuin aikuisillekin soveltuvia opetuksellisia aineksia. Lastenlaulut ilmaisevat uskon perusasiat yksinkertaisten kielikuvien avulla.

“Matkalauluilla voi opettaa, opettaa esimerkiksi sen, että miten ihminen löytää armahtavan Jumalan ja saa synnit anteeksi, sitten niitten kautta voi opettaa, mitä, miten monenlaisien kohtaloitten ja vaiheitten läpi kristitty joutuu kilvotuksessaan käymään, erittäin hyvin niillä voi tämmösiä asioita opettaa, sitte eri ryhmille lapsille, nuorille siellä on omat laulunsa, kyllä monia monia asioita voi niinku niitten kautta opettaa, opettaa. Kuitenki näitten hengellisten laulujen keskeinen sisältöhän liittyy ihmisen pelastumiseen ja kilvotukseen, että se niinku keskeisesti liittyy siihen, eli se alue se liittyy tietenki silloin ihmisen hengelliseen elämään ja uskonelämään, että jos ajatellaan koko opetusta ja kasvatusta, mitä koululaitoksessa ja yhteiskunnassa annetaan, niin, niin se on tietenki aika suppea se alue.” (Veli, 47.)

”Mulla tulee nyt mieleen matkalauluista se, tämä *Visertäkää pikkulinnut*. Sehän, sitähan pietään semmosena, onko se nyt lasten osastossako se nykyisin on - on se laulu, mutta musta siinä on hyvin semmonen selkee opetus siitä, että mitä Jeesus on meidän puolesta tehny - semmosilla kielikuvilla ilimastu. Musta se ei pelkästään oo lapsille vaan ihan, no sen minkä lapset ymmärtää, heleposti aikuisetki ymmärtää, että - että meidän pitäs pyrkiäki puhumaan sillä lailla, että, että myös lapset ymmärtää. Silloin on myöski toiveita siihen, että aikuiset ymmärtää.” (Taimi, 7.)

Matkalaulut voivat myös itsessään olla julistusta niin uudenheräyksen jäsenille kuin seuroihin ulkopuolisena tulleeille henkilöille. Matkalauluja käytetään toisinaan tietoisesti julistusmielessä esimerkiksi lauluseuroissa, joissa seurojen vetäjä pyrkii laulujen avulla viestittämään osallistujille jotakin. Allin mielestä erityisesti SML:n sisältämät herätyslaulut ovat julistavia, koska ne sisältävät Jumalan sanan kaksi puolta, lain ja evankeliumin. Tiia arvelee, että uudenheräyksen

ulkopuolisia kuulijoita puhuttelevat eniten SML:n yleiskirkolliset laulut, koska nämä laulut ovat laajalti tunnettuja, ja luovat siten seuroihin kotoista tunnelmaa. Taimin mielestä laulut itsessään eivät välttämättä puhuttele uudenheräyksen ulkopuolista kuulijaa. Hänen mielestään ihmisiä puhuttelee enemmän se, millaisena he kokevat laulutilanteen. Jos seuraväki laulaa sydämestään, tilanne voi puhutella myös uudenheräyksen ulkopuolista seuravierasta.

“Tietysti näissä lauluseuroissa, niin se on eri asia että, että se on, siinä, siinähan jokainen seurojen pitäjä, vetäjä niin ajattelee omalla tavallansa, mutta minulla on kyllä taipumus ajatella, että se muodostas jonku kokonaisuuden.” (Ilpo, 54.)

“No, sillä on, niin julistustyössä tarvitaan, että siinä tarvitaan lakia ja evankeliumia, se, Jumalan sana on kaksteränen, niin se tarvittee, niinku saarnamies tarvittee semmosia herätyslauluja tietenki, jos niinku evankelioimassa ovat ja evankeliumin asialla kulkee ja evankelioimassa on, niin niinku herätyslauluja ja tämmösiä.” [Onko matkalauluissa tämmösiä?] “Niitä on, niin evankelioivia, on siellä varmaan, on siellä herätyslauluja, on jossaki, on siinä semmosia nuorten osastossa justiinsa.” (Alli, 27.)

“No, matkalauluissahan on aika paljon semmosia lauluja, jota niinku perinteisesti on laulettu, vaikka ei kuuluta herätysliikkeeseen. Semmosta jotenki lämmintä kotosta tunnelmaa tulee julistustyöhön, sitte toisaalta taas sitte semmosia oikein, tämmösiä vähä, niinku sanomaltaan semmosia julistavia lauluja.” [Tarkoitatko semmosia yleisesti tunnettuja lauluja matkalauluissa?] “Niin. Ainaki, mitä mää muistan, niin sillan alakuaikoina niin oli sillain niinku yllätyski kuunnella, että niin, ai täällä kirjassako on tämmönenki laulu, että meiän mummihan laulo tätä. Se oli sillain niinku, tuntu hyvältä, että sieltä löyty jotaki tuttua.” (Tiia, 15.)

“Minusta se on ihan siinä, että - miten nämä, nämä laulajat, läsnäolijat sen, sen ite kokevat sen tilanteen. Että jos ne sydämestään on mukana siinä laulussa niin, niin se heijastuu kans sitte siinä ihan ulkopuolisellekki.” (Taimi, 6.)

Useimpien informanttien mielestä Siionin Matkalaulut -kirja palvelee julistajana parhaiten omaa käyttäjäpiiriään, koska laulut puhuvat sisäpiirin kieltä. Ulkopuolisille tämä kieli voi olla täysin vierasta. Matkalaulut ovat sävyltään hieman vanhahtavia, eivätkä siten vastaa nykyajan haasteisiin. Ilpo arvelee, että erityisesti laulujen sisältämä morsiusmystiikka voi tuntua ulkopuolisesta oudolta ja herättää hilpeyttä. Morsiusmystiikan lisäksi ulkopuoliset saattavat vierastaa laulutekstien suorutta: esimerkiksi kuolemasta matkalaulut puhuvat Ilpon mukaan hyvin suoraan. Taimi arvelee, että ihmisen henkilökohtaisesta Jumala-suhteesta kertovat laulut voisivat puhutella nykyajan ihmistä paremmin kuin “kohtikäyvät” matkalaulut.

“Mää luulisin, että ne on jonkinlaiset ne mahdollisuudet, mutta ei ehkä ihan kaikkein parhaimmat, koska, koska kyllähän herätysliikkeitten laulut palvelevat sitä perhepiiriä, mikä on tämän herätysliikkeitten sisällä, ja näissä merkeissä kokoontuu, eli ne ovat Jumalan perhevään lauluja, eli, eli siinä usko ilmastaan niillä tutuilla termeillä, jotka siinä hengellisessä kodissa on, ja tuota, ne palvelevat niinku Jumalan seurakuntaa ja sitä

sisäpiiriä erittäin hyvin, mutta sitten ku lähdetään sen ulkopuolelle, mennään kadulle tai semmoselle alueelle, jossa on uskosta osattomia, ne, ne eivät parhaalla tavalla kyllä palvele sitä tarkotusta.” [Miksi?] “Koska silloin pittää kielen muuttua, jos me mennään, mennään niitten ihmisten luokse, joille koko matkalaulujen sanasto ja ne ilmasut on outoja, se pittää kääntää sen ihmisen kielelle. Mää voisin mainita vain, vaikka semmonen - mikähän matkalaulu se nyt on, onko se laulu 18 *Korjaa vielä syntinen verenpisaroita* - jos me mennään johonki Helsingin työläiskortteliin ja kadulla puhutaan Kristuksen verenpisaroitten korjaamisesta, se on, se on, vaikka tämmönen esimerkki, se pittää kääntää ihan sen ihmisen kielelle, jotta hän ymmärtäs, mitä siinä sanotaan.” (Veli, 47.)

“Sisältö, nämä on kielelliset ja muut seikat on on tippunu nyt ajankelekasta, niin että on aika, että se herättää kyllä hilpeyttä sisällöllään, jos jos ei niinku muuten oo sisällä niissä lauluissa - jotkut laulut.” [Mitä esimerkiksi?] “No se on, kyllä se on esimerkiksi morsiusmystiikka, mitä niissä lauluissa esiintyy, niin, kyllä se jää aika, aika aika lailla ihmeelliseksi, jos ei oo niinku niissä lauluissa sisällä. No, ja sitte tietysti toinen on se, että niissä lauluissa käsitellään niinku sisällöllisesti tuota niin aika karkeesti joitaki asioita, puhutaan, puhutaan niinkun aika suoraan sen kuolemasta mm. semmosilla termeillä, että, että ne voi olla, ne voi olla hyvinki luotaansa työntäviä joilleki. Mut se morsiusmystiikka, niin, mää en nyt ulkoa muista yks kaks, että mitä kaikkia siellä nyt oli, mutta niitä, siellä on paljo semmosia, joita, jotka jää minulleki aika ouvoksi, aika oudoksi. - - Siis niinku aatellaan tämmöstäki, että *'Oi Ylkä Jeesus rakkahin, iloni olet ikuisin, kun rauhan liiton kanssani tehnyt oot iankaikkisen. Sen kuumalla verihiehelläs, lukitsit kipiällä piinallas'* - niin, kyllä se, kyllä se vaan voi jolleki olla vähä vaikia pala.” (Ilpo, 54-55.)

“En tiä, millä tavalla nykyaikana se, se vois olla ihan, ihan semmonen liian, liian kohtikäypä. [Nykyään tarvittas jotaki vähä erilaista?] “Niin, niin semmonen joka, joka niinku sen mielenkiinnon herättää. Mikä se semmonen laulu vois olla, mutta ihan, ihan tämmönen, tämmönen laulu, joka niinkun lähtee siitä omasta henkilökohtasesta suhteesta Jumalaan ja Vapahtajaan, että - musta tuntuu, että semmonen nykyään puhuttellee enemmän.” (Taimi, 6-7.)

Tapani uskoo, että Siionin Matkalaulut -kirjan mahdollisuudet uudenheräyksen ulkopuolisessa julistustyössä paranevat uudistuksen myötä. Hänen mielestään nykyisessä muodossaan laulut asettuvat liikaa tavallisen ihmisen yläpuolelle. Tapani toivoo, että matkalaulut uudistuksen myötä asettuvat nykyistä enemmän ihmisten rinnalle.

“Uudistamalla ja tuomalla, öö, niitä myös vanhojen saarnamiesten hyvinkin päällekäypiin, semmosiin aika has, hassuihin sanamuotoihin puettuihin lauluihin, missä vaaditaan, öö, just tämmösiä tahdonratkaisuja ja vaaditaan tämmösiä niinku elämän ulkoisten piirteitten muuttamista. Jos on näin, näin tämmönen niinku enemmän semmonen niinku myötäelävä sillai vähä lähim, lähimmäisote eikä mikään semmonen yliote.” (Tapani, 37.)

4.5 Siionin Matkalaulut -kirjan merkitys uudenheräyksen tulevaisuudelle

Uudenheräyksen piirissä on oltu viime vuosina huolissaan herätysliikkeen ja oman perinteen tulevaisuudesta. Tapanin mielestä tämä huoli heijastuu myös Siionin Matkalaulut -kirjan uudistusinnokkuuteen. Tosin kaikki uudenheräyksen jäsenet eivät ole yksinomaan innostuneita uudistuksesta. Uudistusta vastustavia ääniä kuuluu lähinnä uudenheräyksen vanhimmasta ikäpolvesta. Informanttien mukaan uudenheräyksen enemmistö on kuitenkin laulukirjauudistuksen takana.

“Kovasti on sen kans tuskailua, mikä on liikkeen tulevaisuus, mikä on liikkeen perinne jatkossa, kun vanha väki jää, poistuu riveistä. Sama heijastuu suoraan myös matkalaulujen käyttöön, ja matkalaulujen uudistus, uudistusinnokkuuteen. Että tietyt vanhat ihmiset on hyvin tiukasti sitä mieltä, että mitään ei saa uudistaa, kaikki pitää viedä hautaan sellasena ku on syntyny, taas sitte useat virallisesti aattelee sitä, että niitä lauluja on pakko uudistaa, että ne muodostuu nykyisille nuorille yhtä rakkaaksi mitä ne on ollu nuorille viiskytäluvulla.” (Tapani, 36.)

Useimmat informantit uskovat Siionin Matkalaulut -kirjan liittyvän merkittävällä tavalla uudenheräyksen tulevaisuuteen. Uudistuvan laulukirjan odotetaan palvelevan uuttaheräystä tulevaisuudessa nykyistä versiota paremmin. Uudistetun laulukirjan myötä uudenheräyksen yhtenäisyyden odotetaan lujittuvan ja herätysliikkeen sitä kautta vahvistuvan. Tiia uskoo, että jopa koko uudenheräyksen olemassaolo on osittain kiinni Siionin Matkalaulut -kirjan asemasta uudessa heräyksessä, mikä puolestaan riippuu siitä, miten nuoret ottavat uudistetun laulukirjaversioon vastaan.

“Öö, mulla on se käsitys nyt tullu, että, että, että se saattaa liittyä hyvinki oleellisesti. Että jos tämä, tämä kehitys jatkuu, mikä nyt on alkanu, niin se voi liittyä hyvinki oleellisesti, että siitä tulee enemmänki, selvemmenki niinku käytetty, ja ainaki toivosin, että sitte ku tämä uudistus valmistuu, niin se nousis ihan keskeiseen asemaan.” (Ilpo, 55.)

“Minä toivon sen liittyvän seuraavalla tavalla ja, ja ja uskon sen liittyvän sillä tavalla, että jos me saadaan todella hyvä Siionin Matkalaulut -kirja, mä uskon, että sen laulukirjan avulla uudenheräyksen sisäinen yhteenkuuluvaisuuden tunne kasvaa ja tuota, se meidän herätysliikkeen tilaa sillä tavalla korjaa ja vahvistaa, koska mä koen, että laulukirja on herätysliikkeelle, se se on tärkeä.” (Veli, 49.)

“No niissä on se, että varmaan se herätysliike pysys hengissä sitä kautta, että se pysys se matkalaulukirjaki käytössä, että nuoretki oppis laulamaan sitä enemmän ja, ja ne matkalaulut on herätysliikkeen ihmisille tärkeitä. Niissä on se, se sanoma, mikä niille ihmisille on tärkeitä myöskin.” (Tiia, 16.)

Alli toivoo Siionin Matkalaulut -kirjan olevan tulevaisuudessa keskeisessä asemassa uudenheräyksen toiminnassa. Laulukirjan asemaa tärkeämpänä hän pitää kuitenkin sitä, että ihmiset tulisivat uskoon. Hänen mielestään ei ole oleellista, onko uskoontulon vaikuttimena laulu vai puhe.

“Pitäs sen olla keskeisenä asiana, minä näin toivosin, että laulut, että Jumalan sana tietysti, mutta onhan, se sana on lauluissa kans. - - Toivois vaan, että meidän ystävät lisääntyis ja tulis uskoon ihmisiä, tulispa ne laulujen kautta tai puheitten kautta. Sehän se pääasia on, että elävää sanaa vietäs eteenpäin, ja sitte joku ottas vastaan sen, tulis herätys oikein, sitä minä rukoilen. (Alli, 28, 30.)

Velin mukaan myös sillä, että Siionin Matkalaulut on kolmen eri lestadiolaisryhmän yhteinen laulukirja, on merkitystä näiden kolmen liikkeen tulevaisuudelle. Hän arvelee yhteisen laulukirjan lisäävän jatkossa ekumeniaa näiden kolmen liikkeen välillä merkittävällä tavalla.

“Kyllä se tätä lestaadiolaista ekumeeniaa joka tapauksessa lissää jonku verran, ja tiiä vaikka vuosikymmenien kuluessa lissää ihan ratkasevalla tavalla.” (Veli, 49.)

5 SIIONIN MATKALAULUT -KIRJAN HENKILÖKOHTAINEN MERKITYS

5.1 Siionin Matkalaulut -kirjan luonne informanttien näkökulmasta

Siionin Matkalaulut -kirjassa korostuu informanttien mielestä erityisen selkeästi kristinuskon keskeinen sanoma Jeesuksen sovitustyön merkityksestä ihmiselle. Myös taivasikävä ja kristillinen mystiikka ovat informanttien mielestä matkalauluissa vahvasti läsnä. Matkalauluille on myös ominaista ihmisen ja Jumalan vastakkainasettelu: ihminen on pieni ja syntinen ja Jumala suuri ja armollinen. Lisäksi matkalauluissa korostuu selkeästi kristittyinä vaeltamisen teema. Nämä informanttien arviot SML:n luonteesta perustuvat heidän subjektiiviseen kokemukseensa. Tästä huolimatta heidän arvionsa täsmäävät yllättävän hyvin edellä esitettyihin analyysituloksiin uudenheräyksen laulukirjojen luonteesta. (Ks. s. 8, 13-15, 18-22.)

“No, tuota, öö, lestaadiolaisuudessa on, on alunperin keskitytty hyvin voimakkaasti Jeesuksen lunastustyön eli tähän keskeisen teeman käsittelyyn, öö, sen takia tämmöset aihepiirit kun Getsemanesta Golgatalle, ne, ne ovat hyvin hyvin edustettuna eli tämmösiä lauluja siellä on paljon.” (Veli, 43.)

“Niissä on aika paljon semmosta taivasikävää ja, ja tätä perussanomaa, että miten sinne taivaaseen pääsee, että se perustuu siihen Jeesuksen sovitustyöhön, että se, se tulee kyllä selekiästi näissä matkalauluissa.” (Taimi, 3.)

“No, tämmönen kristilliset mystiset näkemykset, niinku tämmönen verikeskeisyys monessa laulussa sitten ja, ja sitten just tämän, tämän elämän synkkyys, kurjuus, oma syntisyys, läpitukenveys, pahuus vastaan sitten Jumalan lämmintä ja vastaanottavaa armoa. Tämä vastakkainasettelu on hyvin hyvin vahva, ja myös sitten tämmöset vanhojen saarnamiesten käyttämät ja ittesä kirjottamat ilmasut ovat korostuneet.” (Tapani, 33.)

“Musta se on sillain - aika selekiästi sanotaan asiat ja, ja puhutaan ihan niinku tämmösestä tavallisesta elämästä, semmosta mitä on kristityn, kristittyinä vaelta, vaeltaminen ja eläminen ja. Musta vir, virsissä on joskus niin vaikiasti sanottu kaikki, en mä tiiä, sittekö vielä se sävel on, on monissa niin kaunis, että, että niin, ne yhistry sanoihin hyvin.” (Tiia, 12.)

Siionin Matkalaulut -kirjan lauluista monet ovat lähtöisin lestaadiolaisuuden ulkopuolisista herätysliikkeistä. Tästä huolimatta kaikki informantit kokevat, että SML on luonteeltaan nimenomaan lestaadiolainen laulukirja. Velin mukaan alkuperältään ei-lestaadiolaisetkin laulut ovat lestaadiolaisryhmien käytössä muuttuneet lestaadiolaisiksi. Informanttien mielestä SML:n lestaadiolaisuus näkyy ennen kaikkea lestaadiolaisissa kärsimysmystiikkaa korostavissa kielikuvis- sa. Tapanin mielestä laulumateriaalin heterogeenisyys kuvastaa osaltaan uudenheräyksen avarakatseisuutta muihin hengellisiin liikkeisiin nähden ja tekee siten Siionin Matkalaulut -

kirjasta nimenomaan uudelleheräykselle ominaisen kirjan.

“Kyllä se on, kyllä se on lestaadiolainen laulukirja, tällä tavalla sitä vois luonnehtia, mutta, mutta se on sellanen lestaadiolainen laulukirja, jossa kuitenkin on muitten, muitten liikkeitten vaikutusta on yllättävän paljon. - - vaikka lestaadiolainen lauluaines on, on niinku hallitsevin, niin sitten, sanosko nyt esimerkiksi yks kolmasosa, kun näin ihan summissa arvioin, ehkä yks kolmasosa on muualta tulleita lauluja, mutta kun ne on tullu lestaadiolaisseurakunnan käyttöön, niin vois sanoa, että ne on sitte mejän käytössä muuttunu tietysti lestaadiolaisiksi.” (Veli, 43.)

“Kyllä, kyllä se on justiin tämä, tämä verinen Vapahtaja, niin tuota, kyllä se on semmonen lestaadiolainen ilmaisu.” (Taimi, 4.)

“Siinä mielessä on, että uusiheräys kuitenkin on lestaadiolaissuunnan liikkeistä yhdessä tän pappissuunnan kanssa avarakatseisin ja suvaitsevaisin, niin, niin siinä on, on paljon mukana laina laina, lainamateriaalia muista laulukirjoista.” (Tapani, 34.)

Siionin Matkalaulut -kirja sisältää melko paljon yhteistä lauluaineistoa muiden hengellisten laulukirjojen kanssa. Velin mukaan erityisesti evankelisen herätysliikkeen Siionin Kannel sisältää paljon samoja lauluja kuin Siionin Matkalaulut. Taimin mielestä SML on kuitenkin yleissävyltään Siionin Kannelta mollivoittoisempi. Siionin Kanteleen lauluissa ilmenee hänen mielestään selkeämmin uskon ilo kuin matkalauluissa. Siionin virsiin verrattuna matkalauluissa on Taimin mukaan vähemmän rukousta. Tapanin mielestä SML on “toimituksellisesti kelkasta tipahtanu” moniin muihin hengellisiin laulukirjoihin verrattuna. Muut laulukirjat ovat hänen mielestään linjaltaan ja tasoltaan paljon yhtenäisempiä kuin SML.

“Kerran las, laski tämä Niemelän Markku, evankelisten, evankelisten pappeja, että Siionin matkalauluissa ja Siionin kanteleessa on noin kaheksankymmentä sammaa laulua. Heränneitten Siionin virsissä ja matkalauluissa on vain muutama yhteinen laulu, mutta sitten siellä on muun muassa Pelastusarmeijan Harpun sävelistä ja ja hyvin, hyvin monista, monista uskonnollisista yhteisöistä ja perinteistä näitä lauluja.” (Veli, 43.)

“No, kovin hyvin mää en tunne niinku Siionin kannelta, esimerkiksi muitten herätysliikkeitten, mutta mitä on, on nyt joitakin piirteitä sieltä, niin siinä on semmonen aika ilo, ilonen se ilme Siionin kanteleen lauluissa, se uskon ilo niissä ilmenee ja [enemmän ku matkalauluissa?] “niin, niin. Että matkalauluissa on ehkä vähä semmonen mollisävysempi, ja jos aattelee niinkun Siionin virsiä, niin siellä on aika paljon rukousta Siionin virsissä. Miten sen nyt sanois, tämä matkalaulut, ne jotenki keskittyy siihen, siihen minun, minun huonous ja Jeesuksen suuruus.” (Taimi, 4.)

“Toimituksellisesti kelkasta tipahtanu ikävä kyllä, että just tämä oma rakkauteni matkalauluihin perustuu just tähän, näihin kahteen-kolmeenkymmeneen jonkilaiseen helmeen, mitä oon löytäny. Että monet muut laulukirjat, mitä mitä oon käyttäny, ovat paljon homogeenisempia tasoltaan, hyvin semmosta niinku yhtenäinen selkee linja ja sitte hyvin korkea taso myös lauluissa.” (Tapani, 34.)

Myös musiikillisesti Siionin Matkalaulut -kirja on useimpien informanttien mielestä melko kirjava, koska kirjan sävelmät ovat peräisin hyvin erilaisista musiikillisista lähteistä. SML on Ilpon ja Tapanin mukaan musiikilliselta ilmeeltään melko lähellä vuoden 1938 Virsikirjaa. SML eroaa vuoden -38 Virsikirjasta Tapanin mielestä kuitenkin siinä, että se on sävelmistöltään kansanmusiikkivoittoisempi ja rytmikaltaan elävämpi kuin Virsikirja. Monen informantin mielestä matkalaulujen sävelmät ovat hieman synkkiä, mutta silti usein hyvin kauniita ja puhuttelevia.

“Minun mielestä laulukokoelmana se on, se on sävelmiltään ja sanotuksiltaan kyllä aika, aika kirjava, aika kirjavaa, että siinä ei, ei semmosta jämptiä yhtenäistä linjaa oikein noissa lauluissa ole vaan kaikki, jota Jumalan seurakunta on laulanut ja pitänyt rakkaina on siihen otettu.” (Veli, 43.)

“No tuota, kyllähän tässä niinkun musiikilliselta ilmeeltään ollaan niinku aika lähellä sitä -38:n virsikirjaa.” (Ilpo, 56.)

“Niissä on hyvin vahva semmonen, semmonen vanhakirkollinen ote, tosin siellä on kyllä ehkä vanhaa kirkollista lauluperinnettä. Aatellen esimerkiksi vuoden -38 seutujen virsikirjaa, niin siihen verrattuna matkalauluissa on enemmän kuitenkin mielestäni kansanmusiikkia, enemmän tämmöstä niinku elävää rytmikkaa, ja sitten suomalaista ja pohjoismaista, ja suomalaisten hivenen, hivenen synkkäaiheisten melodioiden lisäksi on sitte joku tämmönen oikein ilonen ja mukava ruotsalaismelodia, jokunen vähä kimurantti norjalaismelodia sitte ja paljon tuommosia justinsa näitä, näitä niinku sanoin tuossa, vuossadan kahden takaisia amerikkalaisia herätyslaulukirjoja, herätyslauluja, missä on semmonen oikein semmonen romanttinen melodia.” (Tapani, 34.)

“Noh, en mä tiiä sisältääkö se kaunis melodia jo sen, että niistä tulee semmonen olo, että, hirveen rauhallinen olo, ku kuuntelee, semmonen olo, että, että näin on tai tämmönen elämä on hyvä. Että vaikka on semmonen, vähä semmonen melankoolinen ja semmonen tunnelma ja tämmönen, niin se on kuiteski positiivista.” (Tiia, 12.)

Useimmat informantit suhtautuvat Siionin Matkalaulut -kirjaan melko kriittisesti. Eniten kritiikkiä saa osakseen matkalaulujen vanhanaikainen kieliäsu. Tiian mielestä laulujen vanhahtava kieli tuo mukanaan myös positiivista: ihmisten täytyy miettiä laulujen tekstejä syvällisesti ymmärtääkseen, mitä niissä sanotaan. Tapanin mielestä muutamat laulut ovat tekstin lisäksi vanhanaikaisia myös sisältönsä puolesta. Hän kokee itselleen erityisen vieraina sellaiset laulut, jotka vaativat ihmisiltä ehdottoman jyrkkiä ratkaisuja ja elämäntavan muutosta. Tekstin ja sisällön lisäksi informantit kritisoivat SML:n lauluvalikoiman suppeutta. Informantit kaipaavat kirjaan erityisesti lisää lasten ja nuorten lauluja sekä lähetyslauluja.

“Mielestäni nykyinen versio on, kokonaisuudessaan ei saa multa varauksetonta kiitosta, mutta yksittäiset kappaleet on kyllä tosi hienoja ja mahtavia, että se taso on tosiaan aika heterogeeninen, miksi, minkä vuoksi uudistustyö on kipeästi tarpeen. - - Ja sitten taas

tekstipuoli on kuitenkin se tärkeämpi puoli, tai tai ontuvampi osa matkalauluista, ainaki jotkut matkalauluista.” (Tapani, 33.)

“Mutta en mä tiiä, kyllä mä ainaki oon ymmärtäny ne laulut, mitä on laulettu. Joo, no niin, kyllä tietenkä tarttee vähä pohtiaki, mutta, mutta mun mielestä se on ihan, ihan terveellistä ja ihan asiallistaki mieltä mitä laulaa. Mutta ehkä se kuiteski sitte nuoremmalle sukupolvelle niin, vielä, niin voi käyä vaikiaksi ymmärtää, kuiteski aika palijo ollu yhteyessä tuohon vanhempiin ihmisiin, niin tietää vähä, että mitä laulaa niissä lauluissa.” (Tiia, 11.)

“Sen huomaa yllättäen, yllättäen kyllä sen, että semmoset laulut, jotka on näitten vanhempien saarnaajien tekemiä, ainaki mulle on aika vieraita just tämmösen nykyajalle vieraan kielenkäytön takia sitte, ja tämmösen pituuden takia, ja semmosen kovistelun takia, mitä yleensä käytetään niinku, vaaditaan ehdottoman jyrkkiä ratkasuja, ja ja ja haukutaan tiettyjä ihmisryhmiä niinku jonku määrätyn elämäntavan vuoksi, esimerkiksi naisia niinku koristautumisen vuoksi jossaki matkalaulussa.” (Tapani, 34.)

“Mää oon kaivannu siihen lähetyslauluja enemmän [työsi vuoksi vai muutenki?] “ihan, ihan ja muutenki, muutenki, että oikeestaan siellä on vain kaksi lähetyslaulua tällä hetkellä, tämä *Surun laaksohon Herra sä peltosi teit* ja sitte tämä - mmm - mitenkäs se nyt on 157, se laulu, joo, en muista, miten se alakaa, mutta kuitenkin.” (Taimi, 2-3.)

Useimmat informantit ovat melko tyytyväisiä Siionin Matkalaulut -kirjan musiikilliseen tasoon. Tapanin mielestä matkalaulujen musiikillinen taso on runollista tasoa korkeampi. Hänen mielestään kirja on musiikillisesti rikkaampi ja korkeatasoisempi kuin esimerkiksi vuoden 1938 Virsikirja. Tapani esittää kuitenkin myös kritiikkiä matkalaulujen musiikillista tasoa kohtaan. Muutamat matkalaulut ovat hänen mielestään sävelmältään raskaita ja yksitoikkoisia. Lisäksi hän arvelee, että osa matkalaulujen koraalisovituksista on melko vaikeita soitettavaksi. Ilpon mielestä muutamissa lauluissa teksti ja melodia sopivat huonosti yhteen. Hän kritisoi myös sitä, että erään matkalaulun melodiana on käytetty yhtä ainoaa säettä tunnetusta virsimelodiasta.

“Musiikillisesti taso on kyllä parempi mitä, mitä sanomallisesti, mitä just pohittiin, ajankohtasuueltaan sanomaan verrataan. Että pidän matkalauluja musiikillisesti jopa vanhaa virsikirjaaki (-38) rikkaampana ja parempana.” (Tapani, 34.)

“Jossain määrin matkalaulukirjaan mahtuu tämmösiä vähän kuolleita sävelmiä, ykstoikkosia sitte, ja myös, tarkotin, että raskaita laulettavaksi sävelellä, sitte myös varmaan, mitä, vaikken pianisti oookkaan, niin soitettavaksi myös aika rankkoja jotkut tietyt koraalit, missä on niinku hyvin paljon sointuvaihtoksia pitkien äänten päällä.” (Tapani, 33.)

“No tuota, siellä on ihan musiikillisesti aivan hyviä lauluja, mutta sitte on joitaki, joissa, joissa niinkun on ongelmia joko sen takia, että se sävelmä ja teksti ei passaa yhteen tai sitte niin, että on sävelmää esimerkiksi käytetty pätkien, esimerkiksi niinku tässä laulussa 63, *Neitseet Siionissa*, vain yksi säe virren teemasta *Nyt ylös sieluni*, ettei oo sä, ettei oo tunnettua melodiaa käytetty käytetty kokonaan vaan vain yksi säe.” (Ilpo, 56.)

Kaikki informantit suhtautuvat Siionin Matkalaulut -kirjan uudistustyöhön hyvin positiivisesti. He odottavat kirjan paranevan uudistuksen myötä erityisesti kieliasultaan. Taimi toivoo, että sanoja uskallettaisiin uudistaa rohkeasti. Hänestä on kuitenkin tärkeää, että laulujen sisältö säilyisi entisellään uudistuksesta huolimatta. Myös Tiia korostaa perinteen säilyttämisen tärkeyttä sanauudistuksessa. Edellä on käynyt ilmi, että osa informanteista toivoo SML:n uudistuvan hieman myös musiikillisesti. Tiia puolestaan toivoo, että matkalaulujen sävelmät pysyisivät ennallaan. Lisäksi hän toivoo, että hänen ulkooppimiaan lauluja ei muutettaisi lainkaan.

“Kyllä, kyllä kaikin puolin, että ihan näitten, näitten tämmösten sanontojenki takia, että nykysissä matkalauluissa on niin paljon semmosia, semmosia sanamuotoja, jotka lähinnä herättää hilpeyttä, että eihän sitä oo tarkotettu semmoseksi, nämä häähammeet ja muut tämmöset niin tuota - ne nyt tulee ensimmäisenä mieleen, mutta on siellä on muitaki, muitaki semmosia vanhahtavia sanontoja, joita ei nuoremmat ehkä ihan ymmärräkkään, että mitä ne tarkoittaa. Mää ootan, että siihen tulis semmonen, semmonen kieliasu, että, että se ajatus, vanha ajatus säilyy, mutta se ois kuitenkin tämmösellä nykysuomella ilmastu. Että mää oon hyvin paljon nähny esimerkiksi tuossa Laula kaikki maa -kirjassa, jossa on uudistettu näitä sanamuotoja vanhoista, vanhoista tutuista lauluista, ja musta ne on onnistuneet hyvin. Ei siinä kyllä kannata pelätä sitä että, että sanoo, sanoo toisin saman asian.” (Taimi, 3.)

“No ehkä justiin tuo kieli - että en mää tiiä tarviiko siinä muuta, mun mielestä ne, vaikka niissä joissaki on kauheesti niitä säkeistöjä, mutta voihan niistä sillain, tarviiko niitä yhdistellä ja ottaa pois niistä. Mun mielestä se perinne on kuitenkin aika tärkeä, mikä on aikasemmin ollu, että se siirtys niinkö.” (Tiia, 11-12.)

“No säveliä, mun mielestä ne sais ainaki pysyä samanlaisina ko ne onki. En tiiä onko niitä muuttamassakaan. Tottakai sinne ot, ot, niinku uusia lauluja otetaan mukaan sinne kirjaan, että ainaki ne on ihan semmosia uusia tuulahduksia sinne, siihen kirjaan. En mää sillain ossaa sanua, että mitä ootoksia, että kuhan ei nyt niitä lauluja mennä muuttelamaan, mitä mää oon oppinu ulukua (naurua). Niitä on kiva laulaa, kun ei just tarvi kirjaa.” (Tiia, 11-12.)

5.2 Informanttien henkilökohtainen suhde Siionin Matkalaulut -kirjaan

5.2.1 Siionin Matkalaulut -kirjan käyttö eri elämäntilanteissa

Matkalaulut merkitsevät informanteille monenlaisia asioita. Ne mm. puhuttelevat ja hoitavat uskonelämää. Monelle informantille matkalaulut merkitsevät kuitenkin ennen kaikkea sidosta lapsuuteen ja uudenheräyksen ystäväpiiriin.

“Ne on tärkeitä, että ne on, mää justiisa mietin sitte täsä, että ko sää kysyt, että saako haastatella, niin yllätyin oikein siitä, että kuinka tärkeitä ne on. Että se, että jos mää jotaki lauluja ossaan ulukua, niin ne on matkalauluja. Ne on jotenki niin puhuttelevia lauluja ja niistä löytyy aina uutta ja niihin ei kyllästy, semmosiaki lauluja, jotka ensin on aatellu, että voi ku tylsän kuulonen ja voi ku tylsät sanat, niin sitte ku laulaa enemmän niitä, niin niistä löytyy koko ajan uutta.” (Tiia, 17.)

“No, ne merkkää sitä tunnetta, että ne ovat niitä minun kodin lauluja, niitä mitä isä ja äiti on laulanu, ne kuvastelevat niitä sisimpiä tunteja, joita minä koen. Mää en tiiä ossaanko mää oikein sanallisesti sitä selevittää. Minä esimerkiksi joskus saatan ihastua jonku toisen herätysliikkeen laulukirjaan, lauluihin minä ihastun, että onpas, onpas niin ihania lauluja, ja sitten kun niitä laulaa aikansa ja ottaa sitten oman matkalaulun, kertakaikkiaan meelekeen tulee tippa silimään, että kyllä nämä on, näissä on, näissä on se kodin tunnelma jollaki tavalla. Siis se jollaki tavalla virittää sen tunnelman, että tämä kuuluu siihen, siihen perhepiiriin, joka on kaikkein tutuin mulle, joku, joku tämmönen tunne siinä tulee, eli eli se liittää minut kaikkiin rakkaisiin läheisiin ihmisiin ja ja ystäväpiiriin, ja ja vaikka mää niinku tajuaisin, että jossaki toisen herätysliikkeen laulukirjassa sanat on jotenki paremmin muokattu, sävelmä on ehkä parempi, mutta se, että tietyt ihmiset on käyttäneet sitä, on rakastaneet, se se on niinku tämän herätysliikkeen sisällä niin, se on niinku sitä tulis kottiin, siis se tunne, jotenki, jotenki mää näin sen selittäisin.” (Veli, 49.)

Matkalauluilla on informanteille eri elämäntilanteissa erilainen merkitys. Toisinaan matkalaulut ovat sivussa, ja jokin muu asia tai laulukirja on etualalla. Toisinaan taas nimenomaan matkalaulut tuntuvat informanteista läheisiltä. Taimille matkalaulut ovat olleet erityisen läheisiä omien vanhempien kuoleman aikaan.

”Se on kyllä eri elämäntilanteissa eri lailla. Jossakin, jossaki vaiheessa matkalaulut on, on vähä siellä niinku sivussa - että tulee joku muu, muu etutilalle. Ja se riippuu kyllä hyvin, hyvin paljo elämäntilanteesta, että mikä millonki. Niihin aikoihin, kun, kun tuota omat vanhemmat kuoli ja näin, niin silloin nämä taivaslaulut oli hyvin, hyvin läheisiä ja, ja niitä aika paljo soitin kasetiltakin ja - ja aika ajon muullonki, mutta ihan, ihan silloin, mutta nyt viime aikoina sitten on, on jotenki tästä Laula kaikki maa -kirjasta löytyny, löytyny semmosia lauluja, jotka, jotka kantaa.” (Taimi, 7-8.)

Monet informantit sanovat laulavansa nimenomaan Siionin Matkalaulut -kirjaa silloin, kun he ylipäättään laulavat, koska SML tuntuu heistä läheisimmältä. Monet laulavat matkalauluja arkipäivän askareitten ohessa: siivotessaan, tiskatessaan tai matkustaessaan. Osa informanteista taas kertoo laulavansa matkalauluja hyvin harvoin seuratilaisuuksien ulkopuolella. Tapanille matkalaulujen laulamissa on tärkeää nimenomaan yhteisöllisyys, mikä puuttuu, jos matkalauluja laulaa yksinään. Tästä syystä hän laulaa matkalauluja mieluummin seuroissa kuin kotona.

“No, ne on rakkaita lauluja, ei nyt muita kirjoja tuu otettua, kyllä se on tuo niinku lähheisin.” (Alli, 28.)

“Lauletaan, lauletaan, lauletaan me Kirstin kanssa niitä aika paljo. Saattaa nuin, että kun ollaan autossaki matkalla jonneki, tulee tekemisen puute, niin kaivetaan matkalaulukirja ja sitä lauletaan sitte. Me saatetaan laulaa niitä kotona ja matkalla ja, ei niin mahdottoman paljon, ku on paljon työtä ja kiirettä, niin eihän sitä aina ehi, ehi laulamaan, mutta aina ne sitte putkahtaa esille.” (Veli, 49.)

“No, ku mää oon yksin kotona, niin jos mää vaikka siivuan tai tiskaan tai ihan tämmösiä ko mää teen jotakin niin sitte laulan, että semmosta. Kyllä mää autossa laulan - aina suu auki (naurua).” (Tiia, 17.)

“Joskus ittekseni hyrisen mielessäni, mutta etupäässä kuitenkin mielessä, että en niinkään päästä suusta ulos.” - - “No, matkalaulujen kulta-aikahan on kesäseurat, siellä niitä tulee käytettyä paljon sitte, ja siellä on ihmisiä kans paljo laulamassa niitä sitte, ja se on Siionin matkalaulujen juhla, vähä niinku semmosta kulta-aikaa. Ja sitte myös nämä Kalajoen opiston tapahtumat tässä, missä myös matkalauluilla on hyvin vahva osuus.” [Henkilökoh-
taseesti tärkeitä tilanteita?] “Joo, justiin nää, nää kaks on mulleki hyvin tärkeitä. Siinä on tää vähä niinku tää matkalaulujen yhteisöllisyys sitte, ja sitte taas tärkeää mulle.” (Tapani, 38.)

Informantit laulavat matkalauluja jonkin verran myös epävirallisissa kotikokoontumisissa, kuten kotiseuroissa. Monesti näissä tilanteissa lauletaan kuitenkin myös muita kuin matkalauluja.

“Öö tuota, meillä on joskus pietty aika paljonki, meillä nyt ku lapset on kasvanu, kasvanu jo isommaksi, niin nyt ei varsinaisesti kotihartauksia pietä, sunnuntaina luetaan aina ruuan yhteydessä sen pyhäpäivän evankeliumi ja sillä tavalla, ilta, iltarukoukset on tietenki kans, pojat omat rukouksensa pittää sitte sängyssä, että meillä ei varsinaisesti kotihartauksia pietä, mutta aina sillan tällön pietään kotiseuroja, ja ja sillan, sillan pyritään keskittymään matkalauluihin.” (Veli, 49.)

“No, niitä nyt on aika vähä niitä tilanteita loppujen ol, ollu, mutta että kyllä meillä niinku on niitä seuroissa joskus kotona laulettu ja, ja ja joskus ystävien kesken tässä ja, ja ja, että yleensä sillan, ku nyt on veisattu tai laulettu, niin on, on nii, niitäki laulettu.” (Ilpo, 56.)

“Että joskus sillan, sillan ku lapset oli vielä pieniä niin sillan paremminki ja kokoonnuttiin laulamaan, ihan tuli tuttavaperheitä ja muuta sillä lailla ja laulettiin yhdessä. [Mitä niissä laulettiin?] “Öö, sillan laulettiin tuota, no matkalauluja on laulettu ja sitten Sinisen laulukirjan lauluja laulettiin - niihin aikoihin, tuota, näissäki uuenheräyksen seuroissa niin oli tämmösiä lauluja Sinisestä laulukirjasta kun *Saanko kerran lunta valkeammaksi* ja, ja muuta, muuta, jotka oli hyvin semmosia suosittuja.” (Taimi, 8.)

Matkalaulut liittyvät oleellisesti useimpien informanttien perhejuhliin, kuten syntymäpäiviin tai häihin. Erityisesti kiitosaiheiset matkalaulut sopivat monen informantin mielestä hyvin perhejuhliin. Perhejuhlissa lauletaan kuitenkin usein muitakin kuin matkalauluja. Perhejuhlissa laulettavat laulut ovat osittain riippuvaisia siitä, mitä laulukirjoja kulloinkin on saatavilla.

“No kotona, kodeissa ku kokoonnuttaan tavallisesti lauletaan. Nykki täsä tulee Allinpäivä, ja minä aattelin, että jos tulis joku kaveri, me lauletaan kyllä. Se on tämän kuun viimeinen päivä.” (Alli, 28-29.)

“Kyllä niissä on, on yleensä matkalauluja laulettu - tai sitte virsiä. Mutta riippuu siitä, mitä kirjaa millonki on ollu saatavilla.” [Tulleeko sulla mieleen jotain laulua, jota ois käytetty jossain tämmösessä?] “No se on ainaki justiin se 157, nyt mää muistan sen, miten se alakaa, että *Oi kiitos Herrani lahjoistas* on semmonen, semmonen ja sitten yleensäki nämä kiitoslaulut on näissä juhlatilanteissa ollu.” (Taimi, 8.)

Matkalaulut sisältävät useimpien informanttien mielestä opetuksellisia aineksia, joita voi hyödyntää lasten kristillisessä kasvatuksessa. Taimin mielestä laulujen kautta voi välittää sellaisia asioita, joiden välittäminen muulla tavoin on vaikeaa. Hänen mielestään Siionin Matkalaulut -kirjan lastenlauluvalikoima on kuitenkin melko pieni, mikä estää kirjan laajempaa käyttöä kasvatuksen tukena. Velin mielestä kristillisessä kasvatuksessa on oleellisinta Raamatun sanaan pureutuminen. Näin ollen Raamattu on hänen mielestään laulukirjaa tärkeämpi apu kristillisessä kasvatuksessa.

“Laulujen kautta saa välitettyä asioita, joita ei muuten saa. Matkalauluista olen käyttänyt mm. *Kun on turva Jumalassa* ja *Jeesus mua rakastaa*. Matkalaulujen lastenlauluvalikoima on kyllä aika pieni.” (Taimi, 9.)

“Sillon ku kotona esimerkiksi lapsia opetetaan tai pyhäkoulussa tai päiväkerhossa tai kirkon piirissä, minä luulen, että harvemmin opettajat ja kasvattajat sanoo, että, että ku matkalaulussa näin sanotaan, se on, siinä on enempi niinku se Raamatun sana, jota, jota opetetaan, ja matkalauluthan ovat tavallaan sen Raamatun sanan tulkintaa sitten, ja näin opetuksessa ja kasvatuksessa kyllä aina niinku pureutaan siihen Raamatun alkuperäseen sanaan, että, että minä luulen, että vähemmän sitte matkalaulujen sanoja käytetään niinku tukena opetuksessa ja kasvatuksessa.” (Veli, 50.)

Monet informantit pitävät tärkeänä sitä, että Siionin Matkalaulut -kirja tulee tutuksi heidän omille lapsilleen. Matkalaulujen avulla informantit haluavat paitsi välittää kristillistä opetusta, myös siirtää lapsilleen uudenheräyksen perinnettä. Tapanin mielestä on tärkeää, että hänen lapsensa oppivat tuntemaan omat hengelliset juurensa, joihin matkalauluperinne kuuluu. Ilpon mielestä lasten mielenkiinto hengellisiä lauluja ja asioita kohtaan herää parhaiten vanhempien esimerkin avulla. Siksi lauluja ei hänen mielestään kannata opettaa lapsille kovin tietoisesti.

“No en juuri oo sillä lailla opettamalla opettanu, että mitä nyt on yhdessä laulettu, laulettu, ja sitten kaseteilta on, on kuunneltu. Nää on ihan hyviä ollu nämä Toukomettisten kasetit, joissa on sitten ouompiki laulu tullu tutuksi, kun niitä on, on kuunneltu.” (Taimi, 3.)

“Kyllä varmaanki, kyllä aion opettaa. [Miksi?] “Kauniita lauluja, niissä on sitä ihan perussanomaa. Haluan siirtää sitä perinnettä, jota, jota mulle on siirretty siitä ne vanhemmat ihmiset. Musta on hyvä, hyvä niinku pitää mukana sitä, että mitä meille on annettu

joskus aikasemmin.” (Tiia, 18.)

“Katsoisin, että haluan opettaa lapsistani, lapselle taas sitte perinnön ja entisten aikojen opetusten tärkeyden. Aion sen puolen lapselle sitten taata, että hän tulee tavallaan tietämään sen, mikä mikä hänen juurensa on, että hänen hengellisiin, hengellisiin hengellisiin juuriin kuuluu paljolti just myös samaa mitä matkalauluperinne.” (Tapani, 39.)

“Ei meillä niin kovin tiukkapiposta opetussuunnitelmaa ole ollu. Minusta se oppi tulee niinku enemmän siitä, että, mitä niinku aktiivisessa elämässä niitä tässä on että, että ja, ja mää luulen, että niinkun nämä hengelliset laulut ja yleensä hengelliset asiat, niin ei ne, ei ne, ne esimerkin voimalla kasvaa enemmän, kehittyä, että tietty semmonen oma vapaus ja oma valinta pittää olla jokkaisella.” (Ilpo, 56.)

5.2.2 Rakkaimmat matkalaulut

Informantit nimeävät Siionin Matkalaulut -kirjasta useita lauluja, jotka ovat heille rakkaita monista eri syistä. Usein näihin lauluihin liittyy muistoja. Rakas laulu saattaa esimerkiksi muistuttaa informanttia hänen omasta lapsuudestaan tai edesmenneistä läheisistä ihmisistä. Taimille ovat erityisen rakkaita ne laulut, joita hänen oma äitinsä aikanaan lauloi paljon. Rakkaisiin lauluihin saattaa liittyä myös sellaisia muistoja, jotka eivät ole varsinaisesti aikaansaaneet rakkautta kyseistä laulua kohtaan, mutta ovat kylläkin lisänneet laulun arvoa entisestään. Alli kertoo törmänneensä omaan lempilauluunsa yllättävästi omissa läksiäisissään ja Risto Laurialan pianokonserteissa. Nämä tilanteet ovat lämmittäneet kovasti hänen mieltään.

“Kyllähän siellä moniaki tulee, ihan sieltä lapsuuden ajalta muistuu semmonen, jota on hirveen vähän nykyisin laulettu, alkaakohan se nyt, että *Tuo suloinen ajatus* tai *Suloinen ajatus, usein mietin mä, taas kotimaata lähestyn mä päivä päivältä, matkalla kotiin, matkalla vaan, lähemmäs tänään oon saapunut kuin ennen milloinkaan.*” [Miksi se on sulle tärkeä laulu?] “Siinä on jotenki jäänyt semmonen, semmonen määrätty tunne siihen, siihen ku sisarusten kansa laulettiin tätä, ja jotenki on semmonen tuntu, että se tuli siinä yhteydessä, että joku, joku läheinen ihminen oli kuollu ja, ja tota, sitte laulettiin sitä, että matkalla kotiin ja tämmöstä.” (Taimi, 2.)

“Mun äiti oli, oli hyvä laulaja ja, ja tykkäs aina uusia lauluja opetella ja opettaa ja, ja, ja tuota, paljo laulo näitä ja, ja sitten, sitten äitin kuoleman jälkeeseen niin justiin ne laulut, mitä äiti paljo laulo, niin ne on sitte jäänyt puhumaan. Niissä oli aika paljo semmosia, mitä hän suosi, niin tämmösiä ilosia, ilosia lauluja esimerkiksi tämä *Oi iloitsemaan tulkaa.*” (Taimi, 8.)

“No erikoisesti joo, ko mulle piettiin lähtiäisiä, näkövammaset piti lähtiäiset, ku minä jäin eläkkeelle, niin se on yhen perheen, jonka isä on sokea ja rouva on eläkkeellä, ja niiden poika on semmonen musikaalinen - minun lähtiäiset oli tuossa Isokatu 17 siinä alasalissa ja, niin, se soittaa sen, joka on niin ihana se se, niin se on semmonen, joka on, siis ihan

säestämällä, voi ku minä en muista, se on semmonen taivaslaulu, - niin kyllä se oli, se meni niin sydämeen. Ja sitten tuo Laurialan - ohan se tuttu se Laurialan Risto - no se soittaa aina tätä, taivaslaulu, voi hyvä ihme, aatella ku ei saa kielen päälle, se on niin ihana se, minä, siitä minä tykkään oikein tuota soittamalla aivan. - - [Onko se *Täältä puolehen ylhäisen maan?*] - - “se se on, voi se niin se laulu, se tuli niin syäimestä, voi ko se poika soitti sen. Ei hän tienny, että minä siitä niin kovin pidän ja Risto Lauriala soittaa usein sen niinku ylimääräsenä kappaleena, ku kerran se oli, oikein konsertti oli hänellä kerran täällä kaupungintalolla, ja se oli niinku vissiin lähetyksen hyväksi, joo, ja se sitte sen yli, se jonka, te varmaan toivotta sitä, niin se sano, niin se sen vielä otti ylimääräsenä kappaleena. - - Joo se kappale on, ja muuten laulunaki se on sydämellinen ihana laulu.” (Alli, 29-30.)

Tietyt laulut ovat informanteille rakkaita usein myös siitä syystä, että ne tukevat informantin henkilökohtaista uskonelämää. Laulun avulla voi esimerkiksi pukea omat tunteuksensa rukoukseksi. Usein rakkaat laulut luovat myös turvallisuuden tunnetta. Rakkaat laulut saattavat myös vakuuttaa informantteja siitä, että he saavat olla omasta keskeneräisyydestään huolimatta Jumalan omia.

”No, nyt ihan viimesimmäksi tämä, tämä laulu, tai monenki vuojen ajan, tämä *Mä Jeesuksen huomaan heitän*, niin se on semmonen, semmonen turvallinen rukous, että silloin vaikkoi mitä vaikeuksia ja kiireitä ja huolta läheisistä tai muuta niin, niin se on semmonen, semmonen turvallinen laulu, että kaikki nämä saa jättää, ja sitä ussein hyräilee.” (Taimi, 8.)

“Ehkä se on *Nyt kodista laulun mä laulan* tai että *Jeesuksesta laulan*. Että ne on niitä tärkeitä lauluja.” [Miksi?] “No niissä on sitä turvallisuutta ja sitä Jeesuksen rakkautta ja - semmosta meiän synnit on anteeksi annettu, meillä on taivaassa koti.” (Tiia, 18.)

“On se tämäki yksi, että *Oi kuinka ihanata on kun saan katsella veristä voittajata ristillä voitossa*, 125, ja sitte tämä on yksi minun lempilauluista 124, näistä Valituista tarkotan, *Oi Jumalan’ kuink’ iloitsen, sinulta puvun sain, se sopii mulle taivaaseen, johonka matkustan*. Se on yks mun lempilauluista.” [Miksi se on sinun lempilaulu?] “Siksi, ko minä oon niin raukka ihminen ja minä saan olla sitteki puettuna Jumalan pojan vanhurskauteen, niin siinä on se just, tässä on justiin se keskeisin asia tässä laulukirjassa sanottu, tässä laulusa.” (Alli, 28.)

“No yks todella rakas kappale mulle on Karangon Yrjön kappale *Tule Jeesus ja siunaa lastas*, mikä on semmonen paljolti koskettanu matkalaulu, toinen on myös Karangon laulu *Sun henkesi sateen alle*, sitten myös Joel Blomqvistin kappaleet on läheisiä. [Miksi ne on tärkeitä?] No ne kuvaa hyvin paljo tuntoja, tuntoja, mitä itsessäni myös on, tavallaan niinku semmosta niinku nöyrää tarvetta uudistumiseen, pyhittyä, sitten tämmöstä siunauksen pyyntöä just niinku elämän, elämän eri kohtaloissa Jumalalta ja sitte näissä kappaleissa kerrotaan myös sekin niinku että, miten voidaan voidaan kulkea hyvinki pienellä, pienellä porukalla kohti taivaan kotia.” (Tapani, 39.)

Tietty laulu voi olla informanteille rakas paitsi sanallisen sisältönsä, myös musiikillisen sisältönsä puolesta. Esimerkiksi Ilpo pitää erityisesti laulusta, joka puhuttelee häntä yksinkertaisen sisältönsä ja yksinkertaisen kauniin kansansävelmänsä vuoksi. Joskus tietty laulu voi olla informanteille rakas myös ilman mitään erityistä syytä. Esimerkiksi Velille monet matkalaulut ovat rakkaita, koska kyseisiä lauluja on laulettu uudenheräyksen piirissä paljon.

“No ainaki se 181 [On syntini anteeksi suuret] kaikessa yksinkertaisuudessaan on sellainen.” [Miksi?] “Siinä on kiva, kiva kansansävelmä ja se on semmonen yksinkertainen ja, että se on ihan ihan, ihan kaikkine puutteineen ja kaikkine yksinkertaisuuksineen, niin läheinen laulu.” (Ilpo, 56.)

“Joskus poikavuosina jo, ku mulla oli se Valituuta virsiä ja lauluja, minä kirjoitin sen esilehdelle *Sä yksin Jeesus täytä elämäni*, siitä laulusta, *jos en voi luokses voittajana tulla, tuon sulle tappioni kuitenkin*, öö, se oli ainaki silloin ilmeisesti mulle rakas, koska mää olin kirjottanu laulukirjan, laulukirjan esilehdelle. Yksi täällä opistolla kaikkein rakkaimpia lauluja on opistolaisille ollu, tai kyllä se on mulleki, *Tule Jeesus ja siunaa lastas*, se on, se on yks kestoosuus ollu mulla ja opistolaisille ja täällä opistolla, ja kyllä kai se on uudenheräyksen piirissäki, uudenheräyksen piirissäki. Ee, sitten tämä *Jos voisin Jeesuksestani*, sehän tuli vuoden -79 uudistuksessa mejän laulukirjaan, se on hyvin rakas. Tietysti omalla tavalla *On lepopaikka suloinen* on hyvin rakas. Minä en oo koskaan pannu niitä paremmuusjärjestykseen.” [Miksi laulut ovat rakkaita?] “Ne on, öö, ne on tullu sen vuoksi, että niitä on paljon laulettu. Mittää erityisiä muistoja mulla, mulla ei, ei tuu, taikka ainakaan äkkiä en tässä nyt saa niitä mieleen. (Veli, 50.)

5.3 Siionin Matkalaulut -kirjan hengellinen merkitys

Edellä on käynyt ilmi, että informanttien rakkaimpiin matkalauluihin liittyy usein hengellisiä merkityksiä. Monille informanteille Siionin Matkalaulut -kirja kokonaisuudessaan merkitsee hengellistä voimanylähettä. Matkalaulut herättävät informanteissa monenlaisia tunteita, mm. iloa, surua, ärtymystä, huvittuneisuutta, virkistystä ja turvallisuuden tunnetta. Selvästi eniten informantit mainitsevat matkalaulujen herättävän heissä jonkinlaista määränpäätietoutta eli tietoisuutta siitä, että tämän elämän jälkeen heitä odottaa taivas.

“Kyllä aika paljon semmosta tun, tunnetta hoitavia, semmosta hengellistä tunnetta on paljoo, paljoo semmosta hyvänolon tunnetta hoitavia lauluja on, ja kerrotaan niinku tärkeistä asioista mun mielestä aika semmosessa lämpimässä tunnemuodossa, vois sanua että. - - Kylläpä niissä enemmän ihmisen puhetta on sikäli, että hyvin hyvin oma minä lähelle tulee tulee.” (Tapani, 39.)

“Iloa, surua, turvallisuutta, semmosta tiettyä, tiettyä semmosta määränpäätietoutta tai semmosta, että on joku tietty tarkoitus, että miksi täällä ollaan.” (Tiia, 17.)

“Se voi herättää ärtymystä, ja ja, se voi herättää, kun kun kun kuulee, kuulee jotaki, huvittuneisuuttaki, mutta tuota noin, sitte siellä toisessa päässä se herättää tietysti niinku kaikkea sitä hyvää, mitä hengellisen laulun tulee mejän elämässä herättää - turvallisuutta ja virkistystä.” (Ilpo, 57.)

“Se on jotenki semmonen, semmonen tunne, että heleposti tulee tippa silimään. Että niissä on semmonen, semmonen vähä haikee hyvä mieli. Se tulee jotenki, jotenki semmonen niinkun kaiho tai ikävä, ikävä taivaaseen ja, ja tota semmonen olo, että tuota, minullaki on mahdollisuus ja, että kaikki on tehty valamiiksi.” (Taimi, 8.)

“Suomalaiskansallista haikeaa mollia, että, mutta kans sitte joitain hyvin ilosia ja riemullisia duurilauluja. Sikäli ne herättää semmosia niinku vahvasti mullan makusia tuntemuksia, että pitää kulkea jalat mullassa täällä maan pinnalla, mutta taivaaseen kuitenkin ollaan menossa, ja taivaan tie on se turvallinen.” (Tapani, 38.)

Matkalaulut paitsi herättävät tunteita, ovat myös keino niiden ilmaisemiseen. Muutamille informanteille matkalaulut merkitsevät hyvin vahvasti tunneilmaisun keinoa. Tiia kertoo laulavansa matkalauluja erityisesti silloin, kun hän on hieman alakuloinen tai väsynyt. Alli puolestaan kertoo laulavansa matkalauluja usein taivasikävästä. Hän laulaa matkalauluja usein myös kiittollisuuden ilmauksena Jumalalle. Tiia ja Alli korostavat molemmat, että matkalauluja voi laulaa monenlaisissa tunnetiloissa.

“Jos mää tarvitten semmosta hengenravintoa, niin mää laulan. Se on ihan sama, onko surullinen vai ilonen, että jos on semmonen tietty tarve. - - No kyllä se yleensä vissiin on sillain, että on vähä semmonen - sanotaanko nyt harras olo tai jotenki semmonen, no en mää nyt tiä, ossaako, voiko sanua, että alakuloinen, mutta kuiteski semmonen vähä nuutunu olo, että silloin laulaa matkalauluja. Mutta kyllä monesti laulaa silloinki ko on ihan hyvä olo.” (Tiia, 17.)

“No ussein taivasikävästä laulan taivaslauluja, ko minun matka on niin lyhyt ennää, ja toivosin, ettei tästä tarvis muuta ku nukkua niinku Hanna Heiskanen. - - No onhan siinä monenlaista tiettenki. Sitä voi laulaa surussa ja ilossa. Sehän on semmosta syämen puhetta Jumalan kanssa tuo elämä, pitkin päivää niin, että siinä on monenlaista.” (Alli, 29.)

“Ainaki ilonen mieli on, niin Jeesuski lähtee, vaikka se lähti kärsimykseen, niin se kiitosvirren veisasi, sen kiitospsalmin, niin mää, niitä tunteitaan voi ilmottaa, ilmottaa kiittämällä - aina siitä tilasta mikä on. Toisinaan on rukouslaulut mielessä ja muut toisinaan.” (Alli, 30.)

Moni informantti kokee voivansa samaistua laulurunoilijoiden ajatuksiin ja saavansa tätä kautta vastauksia omiin hengellisiin kysymyksiinsä. Veli kokee voivansa samaistua matkalaulujen teksteihin ennen kaikkea siksi, että ne puhuvat uskosta hänelle tutuin ilmaisin. Matkalaulujen tekstit puhuvat siis tavallaan samaa uskonnollista kieltä kuin hän.

“No niistä löytyy semmosta tiettyä, jotaki, jotaki vastauksia semmisiin kysymyksiin, että joku on jo aikasemmin pohtinu niitä asioita, mitä ite pohtii ja sitte laulusta voi löytää sitte, mitä joku toi, toinen on ajatellu siitä, niistä sanoista. Että ihan niitä perus, peruskonasioita on tuotu niinkö esille lauluissa niin, niinkö herättää sitä, että näinhän se oli ja sillain an, se antaa semmosta ravintoa siihen hengelliseen elämään.” (Tiia, 18.)

“Minä, minä luulen, että ne merkitsee ihan sammaa ku toisaalta Raamatun sana, koska sehän on vaan tietyllä tavalla tulkittua evankeliumia, tietyllä tavalla tulkittua Raamatun sanna, eli ne ihmiset, jotka sillä tavalla on aikanaan laulaneet, runot kirjottanneet, nehän on eläny jonku Raamatun kohan todeksi, eli tuota, tottakai ne sillä tavalla merkkää mulle, mulle paljon. Eli toisin sanoen minä koen sillä tavalla, että minäkihän koen samalla tavalla ku nämä laulajat ja nämä runoilijat on aikanaan kokeneet, ja se, että sitten ku on vielä ne tietyt rakkaat tutut ilmaisut tai tapa uskoa ja tapa ilmaista uskoa on samanlainen, tottakai se tuntuu kotosalta ja hyvältä, vaikka, vaikka niihin ei tarttekkään jämähtää, että se on pakko tällä tavalla, mutta on niissä joku tämmönen.” (Veli, 50.)

Muutaman informantin mielestä matkalaulujen tärkein hengellinen merkitys on siinä, että ne selkiinntävät Jeesuksen sovitustyön merkitystä ja syventävät tätä kautta uskonelämää. Taimin mielestä kaikilla hengellisillä lauluilla on tämä sama tehtävä. Taimin ja Ilpon mielestä sovitustyön merkitys tulee erityisen selkeästi esille Siionin Matkalaulut -kirjassa.

“Ehkä se on se se perusääni, mikä niissä on, on tästä kärsivästä Vapahtajasta, joka niistä ehkä eniten ruokkii.” (Ilpo, 56.)

“Kyllä, kyllä se on, ja justiin tämän, tämän sovitussanomän selekiinntämisessä niin matkalauluilla on hyvin tärkeä osuus. - - Kyllä ne semmosta syvyyttä ja - ja semmosta hoitoa on antanu ihan pitkin elämää, että. Mutta niinku mä sanon, että meidän perheessä ihan lapsuuen koista lähtien niin on ollu semmonen avara - semmonen avara, että siihen on sopinu muittenki herätysliikkeitten laulut.” (Taimi, 9.)

Matkalaulujen laulaminen merkitsee osalle informanteista uskon tunnustamista ja julistamista. Esimerkiksi Tiia haluaa jakaa itseään puhutelleen laulun sanoman myös muiden ihmisten kanssa. Tiian mukaan matkalaulu voi olla julistusta myös laulajalle itselleen. Tiia kokee, että erityisesti jokin hänelle rakas matkalaulu voi puhutella häntä silloin, kun hän tuntee olevansa kaukana Jumalasta.

“Joo, ainaki, mitä omalta kohalta niin, niin on laulanu matkalauluja niinku, piän sitä semmosena julistamisena. Mää haluan niinku tuuja sen asian muilleki. Tuoja sitä, että ne on, ne on niinkö puhutellu minua ne laulut, että haluaisin tuuja sen saman asian myös muille tietoon, mitä niissä lauluissa on.” (Tiia, 19.)

“Jos joku, joku laulu on tullu tärkeäksi, niin kyllä sitä laulaa sillonki, vaikka ois vähä, hengellisesti menis muuten huonosti, ja tuntus, että on kaukana Jumalasta, niin mä ainaki uskon siihen, että semmonen laulu voi niinku tavallaan vetää uuestaan Jumalan luokse, semmonen tärkeä laulu.” (Tiia, 18-19.)

Muutamalle informantille matkalaulut merkitsevät rukousta. Esimerkiksi Alli laulaa hyvin usein matkalauluja rukoillessaan. Monen informantin mielestä matkalaulut ovat paljolti rukoushenkisiä. He kokevat kuitenkin, että varsinainen rukoileminen on heidän omaa puhettaan Jumalalle. Rukoustilanteessa he eivät ajattele lauluja. Taimi puolestaan on sitä mieltä, että matkalaulut eivät juurikaan sisällä rukousta. Hänen mielestään niiden sävy on enemmänkin toteava kuin rukoileva.

“Olen laulanu monasti. Niin kai se on tarkoituskin, että ne on meille niinku elämää.” (Alli, 30.)

“Laulut, laulut on paljolti rukoushenkisiä, ei ne välttämättä viittaa niinku rukouselämään, mutta tavallaan laulut, sillä tavalla jotku laulut on rukousta, rukoukseen viittaava laulu. - -Koen usein tavallaan matkalauluja laulaessa, että tää kappale on oikeestaan aika paljo niinku rukous, rukous, mitä itekin sisimmässään liikkuu aika samantyyllisiä ajatuksia. Kun taas sitte itse rukoilen, niin ei mulla siinä mittään lauluja tuu mieleen.” (Tapani, 39.)

“Mun mielestä matkalauluissa ei oo kovinkaan paljon rukousta, enemmän toteamista.” (Taimi, 9.)

Tilanteisiin, joissa matkalauluja lauletaan liittyy toisinaan hengellisiä kokemuksia. Tämä tilanne voi olla yhtä hyvin seurat kuin yksinäinen laulutuokio kotona. Matkalaulut saattavat seuratilanteessa mm. herättää ihmisissä tarpeen päästä osalliseksi anteeksiantamuksesta. Allia on aikanaan vahvasti puhutellut tilanne, jossa eräs mies on laulanut matkalaulua talvipakkasessa ajaessaan hevosella seuroista kotiin.

”No, se oli justiin seuratilanteessa tämä, nämä laulut tämä *Herra Jeesus verellänsä*. Se on semmonen puhutteleva laulu, ja, ja, *On lepopaikka suloinen*. Ne on semmosia jotenki hoitavia, hoitavia lauluja. Jotenki mulla tulee semmonen tuntu, että kun, kun näitä lauluja sitte ruettiin seurojen lopuksi laulamaan niin, niin ihmisillä tuli semmonen, semmonen tarve, että minäki tarviin anteeksiantamusta ja haluan päästä tuohon lepoon.” (Taimi, 9.)

“On, on, sen ku minä mainitsin, että se Getsemane-laulu, *Tuo hetki Getsemanessa*, se laulu on hengellinen kokemus, minä oon, saatin, en minä sitä muista en joko minä olin sillan niinku sisällä uusissaheränneissä, mutta kuitenkin niitten seuroissa kulin, se oli talvi, sillan nuorena Limingassa, ja mennään sitte semmonen, semmonen sivukylälle sinne seurapaikalle, ja minäki pääsin sitten hevosen kannaksilla, reen kannaksilla, reen kannaksilla menemään, ku siinä oli yks isäntä, joka pyyti, että siinä oli kaksi muuta siinä ja minä olin sitte kolmas siellä kannaksilla, ja se, se istu siinä etupukilla sitte tämä, se isäntä, joka oli uskovaainen, ja ku me tullaan sieltä seuroista niin se, niin tuota se laulaa niin voimallisesti, että minä ensi kerran kuulen tämän laulun *Tuo hetki Getsemanessa* siinä talvipakkasessa, *Tuo hetki Getsemanessa jäi iäks*, se vaan niin voimallisesti se isäntä laulaa sitä pitkin matkaa. Minä aina muistan sen, se veti vaan - ku veisataan sitä.” (Alli, 29.)

Matkalaulut tarjoavat informanteille hengellisten kokemusten lisäksi myös sosiaalisia kokemuksia. Laulajat kokevat kuuluvansa samaan joukkoon, "Jumalan perheväkeen".

"No tuota, monesti tulee mieleen, että ne on semmosia Jumalan perheväen taivaslauluja monet laulut, jos me aatellaan vaikkapa laulu 109 *Jos voisin Jeesuksestani mä laulaa sydämestäni*, siinä on joku semmonen, joku semmonen Jumalan perheväen yhteenkuuluvuuden tunne ja sitte se taivasnäköala, - - se niin hyvin kuvastaa niitä tunteja ja sitä kaipausta, joka kristityllä on." (Veli, 49-50.)

"Jotaki *Jeesuksesta laulan* on laulettu aika paljon niinkö yhdessä, ihan kavereittenki kans - siitä syystä, että on ollu hyvä olla yhdessä - " (Tiia, 18.)

5.4 Siionin Matkalaulut -kirjan musiikillinen merkitys

Useimmat informantit eivät osaa määritellä kovin selkeästi, mitä Siionin Matkalaulut -kirja merkitsee heille musiikillisesti. Matkalaulut merkitsevät useimmille informanteille musiikillisesti lähinnä esteettistä nautintoa. Joskus kauniit melodiat saattavat tarjota heille jopa musiikillisia elämyksiä. Ipon mielestä SML:n musiikillista merkitystä ei voi eritellä, vaan se on sidoksissa musiikin merkitykseen yleensä. Veli kertoo ajattelevansa musiikkia enemmän sitä, miten matkalaulut palvelevat hänen omaa uskonelämäänsä ja uuttaheräystä herätysliikkeenä. Tapanin mielestä SML:n musiikillinen arvo on ennen kaikkea siinä, että matkalaulut tarjoavat historiallisen otoksen suomalaisesta hengellisestä musiikista noin sata vuotta sitten.

"Siellä on kauniita lauluja musiikillisesti, esimerkiksi *Tuo armon lasinen meri*". (Taimi, 4.)

"No, semmosta, semmosta vähä niinku, öö, heinäsuopaan kätettyä niinku semmosta, semmosta aarretta, se on musta mukava mennä aina sillä tavalla vähä niinku penkomaan ja hakemaan sieltä jotaki uutta, myös tutuista lauluistaki jotain uutta, sanomaa uutta, hengenelämän virkistystä ja paikoin jopa niinku musiikillisia elämyksiä." (Tapani, 38.)

"Mää en nyt varmaan ossaa sitä erottaa siitä muusta hengellisestä -sen musiikin merkityksestä musiikkina." (Iipo, 57.)

"Minä en niinkään sitä musiikkipuolta siinä aattele vaan sitä kokonaisuutta, miten ne palvelee mun uskonelämää ja seurakuntaa ja uudenheräyksen ystäväpiiriä ja koteja, että minä en ossaa niinku erikseen sitä sanoa sitä musiikkipuolta." (Veli, 50.)

"No on sikäli, että mielestäni ne tarjoa tosi, tavallaan semmosen hienon kuvan niinkö suomalaisesta sävelmaailmasta, niinku oikeestaan sekä tämmösistä, jotka on tänne tuotu sitte, myös sitte, myös sitte täällä ite syntyneistä noin ehkä viimesen viienkymmenen ja sadan vuoden aikana. Vaikka tosin se on mun mielestä harmi homma se, että viimesen viienkymmenen aikana tää uudistaminen on täysin jäänyt tavallaan niinku kesken, että kyllä

sitä jokunen harva kappale tullu sillä tavalla, semmosia lauluja, jotka on jääny hyvin elämään että. Että sikäli jos sitä ottas edustavan kuvan jostaki musiikkimaailmasta joskus sata, sataviiskytä vuotta sitten suomalaisessa elämässä, suomalaisessa hengellisessä elämässä.” (Tapani, 39-40.)

Informanteista Tapani ja Ilpo säveltävät omaa musiikkia. He kumpikin kokevat, että matkalaulut eivät toimi kovin merkittävästi virikkeenä heidän omiin sävellyksiinsä. Tapani kertoo saavansa matkalaulujen välityksellä ensisijaisesti tuntuman suomalaiseen perushaikeuteen. Ilpo puolestaan toteaa, että Siionin Matkalaulut -kirja tarjoaa virikkeitä hänen sävellystyöhönsä samalla tavoin kuin mikä tahansa hänen tuntemansa musiikki.

“No eipä oikeestaan, mutta kyllä haen tuolta etupäässä tuommosen suomalaisen melankolisen perus, perus, perushaikeuden, tuo se syvän tuntuman niihin kyllä, matkalaulut.” (Tapani, 39-40.)

“Kyllä niitä voi saada, saada sieltäkin, ja oon varmaan saanut jotaki, mutta, että eihän niitä voi apinoidakkaan. Mutta että virikkeitä kyllä tietysti kaikista tuntemistaanhan sitä aina saa kuitenkin.” (Ilpo, 57.)

6 TULOSTEN TARKASTELU

6.1 Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudessa heräyksessä

Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudenheräyksen seuratoiminnassa vaihtelee eri paikkakunnilla melkoisesti. Joillakin paikkakunnilla SML on selvästi pääkirjan asemassa. Joillakin paikkakunnilla taas virsikirja ajaa SML:n ohi. Tämän tutkimuksen perusteella ei kuitenkaan saa täyttä varmuutta SML:n asemasta eri paikkakunnilla, koska informanttien arviot asiasta ovat hyvin subjektiivisia. Paikkakuntakohtaisten erojen lisäksi SML:n käytössä on eroja myös eri sukupolvien välillä. SML palvelee informanttien mielestä parhaiten uudenheräyksen keski-ikäistä ja vanhaa väestöä. Nuoret kokevat matkalauluja enemmän omakseen gospelhenkiset nuorten laulut.

Informanttien arvion mukaan uudenheräyksen piirissä käytetään ja arvostetaan omaa laulukirjaa vähemmän kuin useimpien muiden suomalaisten herätysliikkeitten piirissä. Tämä johtuu mm. siitä, että uusiheräys saa avoimuutensa vuoksi musiikillisia vaikutteita monilta eri tahoilta, mm. Suomen Lähetysseurasta ja muista herätysliikkeistä. Varsinkin nuorten keskuudessa nämä uudet vaikutteet syrjäyttävät helposti matkalauluperinteen. Mielestäni Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudessa heräyksessä heijastaa näin ollen selvästi uudenheräyksen yleiskirkollista luonnetta. Olisi tavallaan ristiriitaista, jos yleiskirkollisen herätysliikkeen maineen omaava uusiheräys rajoittuisi musiikillisesti vain yhteen laulukirjaan. Tämän tutkimuksen valossa näyttää siltä, että SML:n käyttö ja arvostus uudenheräyksen piirissä on kuitenkin viime aikoina lisääntynyt, mikä johtuu mm. siitä, että oman laulukirjan käyttöä on alettu tietoisesti korostaa. Oman laulukirjan arvostuksen lisääntyminen on osoitus uudenheräyksen sisäisen ja ulkoisen identiteetin vahvistumisesta.

Muutamit informantit arvelevat, että Siionin Matkalaulut -kirjan asema uudessa heräyksessä saattaa vaikuttaa tulevaisuudessa hyvinkin merkittävästi uudenheräyksen jatkuvuuteen itsenäisenä herätysliikkeenä. Arvio voi olla hyvinkin oikea, sillä herätysliikkeen oma laulukirja vahvistaa liikkeen asemaa ulospäin ja luo opillista ja sosiaalista yhtenäisyyttä liikkeen sisällä. Varsinkin uudenheräyksen kaltainen yleiskirkollinen herätysliike tarvitsee useimpien informanttien mielestä oman laulukirjan antamaan liikkeelle erityisleimaa. Uudenheräyksen nuorten keskuudessa on syntynyt melko paljon omia lauluja, mikä osoittaa, että uudenheräyksen lauluperinne on elävää. Mielestäni myös nämä uudet laulut voivat tulevaisuudessa osaltaan luoda uudenheräyk-

sen identiteettiä ja vahvistaa liikkeen olemassaoloa. Nämä laulut jakavat kuitenkin informanttien mielipiteitä hieman. Joidenkin informanttien mielestä nuorten tekemät laulut jatkavat matkalauluperinnettä. Toisten informanttien mielestä taas nuorten tekemät laulut eroavat perinteisistä matkalauluista niin paljon, ettei niitä voi pitää varsinaisesti uudenheräyksen omina lauluina. Aika näyttää, millaisen aseman uudistettava SML ja uudet nuorten tekemät laulut uudessaheräyksessä saavat.

Informantit suhtautuvat melko kriittisesti Siionin Matkalaulut -kirjaan. Erityisesti kritiikkiä saa osakseen laulujen vanhahtava kieliasu sekä lauluvalikoiman suppeus. Puutteista huolimatta Siionin Matkalaulut -kirjalla on useimpien informanttien yksityiselämässä tärkeä asema. Monet laulavat matkalauluja myös seuratilanteiden ulkopuolella, esimerkiksi omien arkiaskareidensa ohessa. Monelle informantille SML on tärkein hengellisten laulujen kokoelma. Jollekin informantille SML merkitsee ennen kaikkea sidosta lapsuuteen ja läheisiin ihmisiin. Jollekin toiselle taas SML merkitsee ensisijaisesti hengellistä voimanhedettä tai tunnelmaisun keinoa. Samallekin henkilölle SML saattaa merkitä eri elämäntilanteissa erilaisia asioita.

6.2 Siionin Matkalaulut -kirjan funktiot uudessaheräyksessä

Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudenheräyksen seuratoiminnan kannalta monenlaisia funktioita. Informanttien vastauksissa korostuu erityisesti oman laulukirjan tehtävä toimia uudenheräyksen identiteetin luojana ja yhtenäisyyden lujittajana. Seuratilanteessa laulettu matkalaulut voivat luoda tunnelmaa ja sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta. Näin ollen Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudessaheräyksessä ensisijaisesti **sosiaalinen funktio**. Erityisesti tämän funktion **faattinen** puoli (me-hengen luominen) korostuu uudessaheräyksessä. SML:n sosiaaliseen funktioon aiheuttaa hieman säröä se, että uudenheräyksen nuoret jäsenet eivät ole omaksuneet kirjaa omaksi laulukirjaksi samalla tavalla kuin vanhemmat uudenheräyksen jäsenet. Musiikin sosiaaliseen funktioon on uudessaheräyksessä hyvin vahvasti sidoksissa **kulttuurin jatkuvuuden funktio**. Muutamat informantit arvelevat, että uudenheräyksen hengissä pysyminen on osittain riippuvainen siitä, millaisen aseman uudistettava Siionin Matkalaulut -kirja saa uudessaheräyksessä.

Siionin Matkalaulut -kirjalla on myös tärkeä **emotionaalinen funktio** uudessaheräyksessä. Matkalaulut herättävät ihmisissä monenlaisia tunteita. Toisaalta matkalaulut tarjoavat ihmisille myös mahdollisuuden pukea omat tuntemuksensa sanoiksi. Myös musiikin **informatiivinen funktio** korostuu uudessaheräyksessä. Uudenheräyksen tilaisuuksissa opetetaan toisinaan tietoisesti matkalauluja. Erityisesti nuorten tilaisuuksissa tämä matkalaulujen tietoinen opettaminen on tavallista. Matkalaulujen avulla halutaan opettaa nuorille mm. kristinuskon perusasioita ja uudenheräyksen perinnettä. Matkalauluja käytetään julistustyön tukena monella tavalla. Lauluja voidaan käyttää esimerkiksi puheen yhteydessä suorana lainauksena tai puheen teemana. Myös laulut itsessään voivat toimia julistajina. SML:n informatiivinen funktio toteutuu parhaiten uudenheräyksen sisällä, koska matkalaulut ”puhuvat” sellaista sisäpiirin kieltä, jota ulkopuoliset eivät välttämättä ymmärrä. Informantit tiedostavat SML:n sosiaalisen, emotionaalisen ja informatiivisen funktion olemassaolon. Näin ollen nämä funktiot ovat **ilmifunktioita**.

Ilmifunktioiden lisäksi Siionin Matkalaulut -kirjalla on olemassa joukko **piilofunktioita**, joita informantit eivät välttämättä itse tiedosta, mutta jotka tulevat esiin mm. haastattelumateriaalin analyysin kautta. Tällainen piilofunktio on esimerkiksi musiikin **influoiva funktio**. Uudenheräyksen seuroissa laulettavat laulut valitsee useimmiten puhuja, mikä on osoitus siitä, että hän haluaa ohjalla laulujen avulla kuulijoiden ajatuksia tiettyyn suuntaan. SML:n käyttöä on pyritty tietoisesti lisäämään uudenheräyksen piirissä. Uudenheräyksen jäseniä halutaan näin ohjata arvostamaan omaa lauluperinnettään aikaisempaa enemmän. Matkalauluilla ja musiikilla yleensäkin on uudessaheräyksessä myös eräänlainen **siirtymävaihefunktio**. Musiikki voi toimia uudenheräyksen seuroissa siirtymävaiheen symbolina eli merkkinä esimerkiksi seurojen alkamisesta tai puhujan vaihtumisesta, ilman musiikille annettua itseisarvoa. Musiikilla on myös **virkestysfunktio** uudessaheräyksessä. Musiikki voi toimia mm. jonkinlaisena välipalana puheiden välissä. Seuratilanteessa musiikki irrottaa ihmisten ajatukset arkitodellisuudesta ja vie heidät uskonnolliseen todellisuuteen. Näin ollen ihmisillä on mahdollisuus paeta musiikin avulla arkipäivän ongelmia. Ihmiset saattavat kokea laulun Jumalan puheena, jolloin sen uskonnollinen merkitys on heille huomattava, tai ihmisen puheena, jolloin he voivat kokea samaistuvansa runoilijan ajatuksiin. Musiikin virkestysfunktioon on sidoksissa myös **esteettisen nautinnon funktio**. Matkalaulut merkitsevät informanteille musiikillisesti ennen kaikkea esteettistä nautintoa.

Luulen, että Siionin Matkalaulut -kirja ei voi koskaan merkitä kaikille uudenheräyksen jäsenille kollektiivisesti samaa. Jollekin henkilölle matkalaulut saattavat merkitä ennen kaikkea tunneilmaisun keinoa ja jollekin toiselle sosiaalista yhteistoimintaa. Näin ollen edellä mainitut kollektiiviset funktiot voivat olla myös henkilökohtaisia funktioita. Suojasen mukaan (Ks. s. 29-31) musiikin henkilökohtaiset funktiot ovat sidoksissa ihmisten henkilökohtaisiin tarpeisiin. Myös tämän tutkimuksen valossa voi todeta, että musiikin henkilökohtaiset funktiot ja ihmisen perustarpeet liittyvät toisiinsa. Siionin Matkalaulut -kirja vastaa ensisijaisesti uudenheräyksen jäsenten **tarpeeseen kokea rakkautta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta**. Monet informantit kokevat, että matkalaulut puhuvat heidän omaa kieltään. Laulujen kautta he tuntevat kuuluvansa samaan joukkoon, "Jumalan perheväkeen". Matkalaulut merkitsevät monille informanteille myös sidosta lapsuuteen ja läheisiin ihmisiin. Matkalaulut vakuuttavat informantteja Jumalan lapseudesta ja luovat sitä kautta turvallisuuden tunnetta. Matkalaulujen laulaminen vastaa näin ollen **turvallisuuden tarpeeseen**. Matkalaulut herättävät informanteissa monenlaisia tunteita. Toisaalta matkalaulut ovat myös keino tunteiden ilmaisemiseen. Matkalaulujen laulamiseen voivat osallistua kaikki äänenlaadusta riippumatta. SML vastaa näin ollen myös ihmisten **itsensä toteuttamisen tarpeeseen**. SML täyttää myös ihmisten **tarpeen tietää ja ymmärtää**. Matkalaulut mm. antavat vastauksia uskonnollisiin peruskysymyksiin. Tämän tutkimuksen valossa näyttää siltä, että **sosiaalisen arvostuksen tarve** ei täyty Siionin Matkalaulut -kirjan puitteissa.

Siionin Matkalaulut -kirjan funktiot uudessa heräyksessä ovat hyvin samansuuntaisia kuin Merriamin, Suojasen ja Thorsénin määrittelemät musiikin funktiot (Ks. s. 29-31). Nimenomaan uudelleheräykselle ominaista on se, miten nämä funktiot painottuvat. Siionin Matkalaulut -kirjalla voi olla edellä mainittujen funktioiden lisäksi monia muitakin funktioita, jotka eivät tule tämän tutkimuksen puitteissa esiin. Luulen, että useimmat piilofunktiot voisivat tulla haastattelututkimusta paremmin esiin osallistuvan havainnoinnin kautta.

7 PÄÄTÄNTÖ

Informanttien ajatukset Siionin Matkalaulut -kirjan yhteisöllisestä merkityksestä ovat pääpiirteissään samansuuntaisia. Kaikki informantit korostavat SML:n merkitystä ennen kaikkea uudenheräyksen identiteetin luojana ja yhtenäisyyden lujittajana. Informanttien yksimielisyys osoittaa, että tämän tutkimuksen tulokset ovat SML:n yhteisöllisen merkityksen osalta melko hyvin yleistettävissä. Todennäköisesti tutkimustulokset olisivat osoittautuneet samoiksi kuin nytkin, vaikka mukana olisi ollut nykyistä suurempi tutkimusjoukko. Tämän tutkimuksen tulokset ovat osittain yleistettävissä myös uuttaheräystä laajempaan piiriin. Tätä todistaa mm. se, että Päivikki Suojasen määritelmät (Ks. s. 28) musiikin merkityksestä ja funktioista suomalaisissa herätysliikkeissä ovat melko hyvin yhtäpitäviä tämän tutkimuksen tulosten kanssa. SML:n henkilökohtainen merkitys sen sijaan ei ole kovin hyvin yleistettävissä, koska SML merkitsee eri informanteille hyvin erilaisia asioita. Jos tutkimusjoukko olisi ollut nykyistä suurempi, luultavasti myös henkilökohtaisten merkitysten kirjo olisi ollut nykyistä suurempi.

Teemahaastattelun valinta tutkimusmenetelmäksi oli onnistunut ratkaisu. Teemahaastattelun avulla tavoitin sisäryhmäläisen näkemyksen Siionin Matkalaulut -kirjan merkityksestä uudessa-heräyksessä. Puhtaaksikirjoitettua haastattelumateriaalia kertyi varsin runsaasti - peräti 57 sivua. Olen käyttänyt tutkimuksessani paljon suoria lainauksia haastatteluista, koska katson, että emisistinen näkökulma tulee parhaiten esille informanttien omissa repliikeissä. Toisaalta olen halunnut suorien lainauksien avulla tuoda esille erilaisten mielipiteiden moninaisuuden. Suorien lainauksien runsaudesta huolimatta arkistoihin jäi paljon mielenkiintoisia mielipiteitä. Teemahaastattelun huono puoli tutkimusmenetelmänä oli siinä, että Siionin Matkalaulut -kirjan piilofunktiot jäivät tällä tutkimusmenetelmällä osittain pimentoon. Piilofunktioiden selvittämiseksi paras menetelmä olisi varmaankin ollut osallistuva havainnointi. Osallistuvan havainnoinnin menetelmä olisi vaatinut kuitenkin hyvin pitkäaikaisen kenttätöön, joten osallistuvan havainnoinnin käyttö tutkimusmenetelmänä ei tässä tapauksessa olisi ollut järkevää.

Myös informanttien valinta oli onnistunut. Kaikki informantit olivat innostuneita tutkimuksestani ja vastasivat haastattelukysymyksiin avoimen tuntuisesti. Informantteja oli myös sopiva määrä. Informantit tarkastelivat Siionin Matkalaulut -kirjan merkitystä hyvin erilaisista näkökulmista ja esittivät asiasta välillä täysin vastakohtaisia mielipiteitä, mikä rikastutti tutkimustani. Suuremman tutkimusjoukon myötä mielipiteiden kirjo olisi ollut kenties vielä moninaisempi

kuin nyt, mutta samalla tutkimukseni olisi paisunut liiaksi.

Siionin Matkalaulut -kirjan merkitystä tutkiessani olen ollut sikäli erityisasemassa, että olen ollut yhtä aikaa sekä tutkija että tutkimani yhteisön jäsen. Tämä asetelma ei kuitenkaan ole aiheuttanut ristiriitatilanteita tutkimusprosessin aikana. Varsinkin haastattelutilanteissa koin, että sisäryhmäläisyyteni oli enemmän hyöty kuin haitta: se lisäsi informanttien avoimuutta ja luottamusta minua kohtaan. Uudenheräyksen johtohenkilöt ovat suhtautuneet tutkimukseeni hyvin myönteisesti ja avoimesti. Näin ollen minulla ei ole ollut tarvetta tutkimustulosten kaunisteluun. Olen voinut tuoda tutkimuksessani esille uudenheräyksen kannalta mahdollisesti epäedullisiakin tuloksia. Tilanne olisi voinut olla toisenlainen, jos tutkimuskohteenani olisi ollut jokin uuttaheräystä suljetumpi yhteisö. Olen pyrkinyt myös tietoisesti välttämään ristiriitatilanteita pitäytymällä selvästi tutkijan rooliin ja erottamalla itseni näin informantin roolista. Tutkijan rooliin pitäytymistä on edesauttanut myös se, että oma suhteeni Siionin Matkalaulut -kirjaan on ollut ennen tutkimusprosessia hieman etäinen. Tosin tutkimusprosessin myötä SML on tullut minulle aiempaa läheisemmäksi samalla, kun matkalaulujen kielikuvat ovat avautuneet minulle uudella tavalla.

Tämä tutkimus antaa uudenheräyksen jäsenille eväitä Siionin Matkalaulut -kirjan aseman ja merkityksen arvioimiseen herätysliikkeen toiminnassa. Tämä tutkimus voi osaltaan auttaa myös kirkkoa ja muita tahoja ymmärtämään, miksi monilla herätysliikkeillä on kirkon virallisen virsikirjan lisäksi käytössään oma laulukirja. Herätysliikkeen oma laulukirja ”puhuu” tavallaan liikkeen omaa kieltä ja luo näin herätysliikkeelle erityisleimaa. Tämä tutkimus ei kuitenkaan vielä yksinään anna riittävää vastausta oman laulukirjan merkityksestä eri herätysliikkeille. Tästä syystä asiasta tarvitaan lisää tutkimusta.

Saadakseen musiikkikulttuurista kokonaiskuvan tutkijan olisi Suojasen mukaan (3/1979, 5) hyvä omata paitsi musiikkiantropologista, myös psykologista, sosiologista ja uskontotieteellistä tietämystä. Tämä tutkimus perustuu lähinnä musiikkiantropologiseen teoriataustaan, ja on siten näkökulmaltaan hieman yksipuolinen. Uudenheräyksen musiikkikulttuuri tarjoaa jatkossakin monenlaisia lähestymisnäkökulmia eri tieteenalojen edustajille. Musiikkiantropologian näkökulmasta voisi tutkia mm. uudenheräyksen musiikkikulttuurin muutosta vuosikymmenten saatossa tai uudenheräyksen jäsenten asenteita esittävää musiikkia kohtaan. Teologian näkökulmasta voisi tutkia esimerkiksi, miten uudenheräyksen musiikkikäsitysten muuttuminen ja uudenheräyk-

sen laulukirjojen kehittyminen heijastavat uudenheräyksen opillista muuttumista. Tietoa näistä musiikkikäsitteistä tarjoavat mm. uudenheräyksen lehdet, saarnakokoelmat ja asiakirja-arkistot. Sosiologisesta näkökulmasta voisi tutkia esimerkiksi laulukirjojen käyttöä uudenheräyksen piirissä eri paikkakunnilla. Kiinnostavaa olisi mm. tietää, miten eri laulukirjojen asema on vaihdellut paikkakunnalla vuosikymmenten saatossa; miksi jokin laulukirja on saanut paikkakunnalla pääkirjan aseman sekä miten uudenheräyksen paikalliset johtohenkilöt ja ympäröivä yhteiskunta ovat vaikuttaneet eri laulukirjojen asemaan. Matkalaulujen tekstejä puolestaan voisi tutkia kielitieteellisestä näkökulmasta.

Tässä tutkimuksessa on ollut mukana Siionin Matkalaulut -kirjaa käyttävistä ryhmistä ainoastaan uusiheräys. Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää SML:n merkitys kaikissa kirjaa käyttävissä lestadiolaisryhmissä. Luulen, että SML:n merkitys ja asema vaihtelee eri lestadiolaisryhmissä melkoisesti. Tästä antaa viitteitä mm. se, että monet informanteista arvelevat, että Siionin Matkalaulut -kirjalla on Rauhan Sanan seuratoiminnassa keskeisempi sija kuin uudenheräyksen seuratoiminnassa. Oman laulukirjan merkitystä voisi tutkia myös muiden herätysliikkeiden keskuudessa. Olisi mielenkiintoista tietää, miten oman laulukirjan asema vaihtelee eri herätysliikkeissä, ja mitkä asiat kussakin liikkeessä vaikuttavat laulukirjan asemaan.

LÄHTEET

- AUNO, E.A. 1919. Laulukirjan toimittaminen. Huutavan ääni 11/1919, 206-207.
- AUNO, E.A. 1920. Kertomus Suomen Lähetysseuran Lestadiolaisen Haaraosaston toiminnasta 14.3.1919 - 18.3.1920. Huutavan ääni 4/1920, 71.
- FETTERMAN, DAVID. M. 1989. *Ethnography. Step by Step. Applied Social Research Methods Series Volume 17.* Newbury Park: Sage Publications.
- HAVAS, WÄINÖ 1927. Lestadiolaisuuden historia pääpiirteissään. Oulu: Suomen Lähetysseuran Laestadiolainen Haaraosasto.
- HIRSJÄRVI, SIRKKA - HURME, HELENA 1988. Teemahaastattelu. 4. painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- HUOTARI, VOITTO 1981. Kirkkomme herätysliikkeet tänään. Pieksämäki: Suomen sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo.
- HÄKLI, ESKO 1961. Uusi laulukirja. Maitojyvä 2/1961, 21.
- JYRINKI, ERKKI 1976. Kysely ja haastattelu tutkimuksessa. 2. uudistettu painos. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.
- KOIRANEN, ANTTI 1982. Etnomusikologinen kenttätö. Teoksessa Suojanen - Saressalo (toim.), *Kulttuurin kenttätutkimus.* Tampereen yliopiston kansanperinteen laitos.
- MASLOW, ABRAHAM H. 1987. *Motivation and personality.* 3. painos. New York: Harper & Row, Publishers.
- MERRIAM, ALAN P. 1964. *The anthropology of music.* Northwestern University Press.
- MERRIAM, SHARAN B. 1988. *Case Study Research in Education. A Qualitative Approach.* San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- MOISALA, PIRKKO 1991. Antropologinen musiikintutkimus. Teoksessa Moisala (toim.) *Kansanmusiikin tutkimus. Metodologinen opas.* Helsinki: Sibelius Akatemia.
- MYERS, H. 1992. *Ethnomusicology.* Teoksessa Myers, H. (toim.), *Ethnomusicology. An introduction.* The New Grove Handbooks in Music. London: The Macmillan Press.
- NETTL, BRUNO 1964. *Theory and method in ethnomusicology.* London: The Free Press of Glencoe.
- NIEMINEN, ANNA-MAIJA 1965. Herätysliikkeittemme laulut yhteyden rakentajina. Näköala 5/1965, 145-146.
- NYKYSUOMEN KÄSIKIRJA 1986. Toim. Osmo Ikola. 2. uudistettu painos. Espoo: Amer-yhtymä Oy Weilin+Göösin kirjapaino.

- RAITTLA, PEKKA 1952. Lestadiolaisuuden varhaisimmat virsijulkaisut Ramus Virens in honorem Aarno Maliniemi. Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran toimituksia 52.
- RAITTLA, PEKKA 1953. Kristillisyytemme varhaisimmista virsistä. Maitojyvä 1953, 10-12.
- RAITTLA, PEKKA 1967. Lestadiolaisuuden matrikkeli ja bibliografia. Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran toimituksia 47.
- RAITTLA, PEKKA 1977. Herätysliikkeet 1900-luvulla. Teoksessa M. Heikkilä, E.Murtorinne (toim.) Kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa 1900-luvulla. Hämeenlinna:Kirjapaja.
- RAUNIO, ANTTI 1921. Virsikirja sekä Valituista Virsiä ja Lauluja. Huutavan Ääni 1/1921, 5.
- SARMELA, MATTI 1993. Kirjoituksia kulttuuriantropologiasta. Toinen painos. Suomen Antropologisen Seuran toimituksia 15. Mikkeli: Länsi-Savo.
- SEEGER, ANTHONY 1992. Ethnography of Music. Teoksessa Myers, H. (toim.), Ethnomusicology. An introduction. The New Grove Handbooks in Music. London: The Macmillan Press.
- SIIONIN MATKALAUULUT 1979. Oulu: Lestadiolaisten Lähetisyhdistysten Keskusliitto r.y.
- SIIONIN MATKALAUULUT 1980. Oulu: Lähetisyhdistys Rauhan Sana r.y.
- SIIONIN MATKALAUULUT 1989. Uudistettu painos. Oulu: Lestadiolaisten Lähetisyhdistysten Keskusliitto r.y.
- SLOBIN, MARK - TITON, JEFF 1992. Music-Culture as a World of Music. Teoksessa Titon, J. (toim.), Worlds of Music. An introduction to the Music of the World's Peoples. Second Edition. New York: Schirmer Books.
- SUOJANEN, PÄIVIKKI 1979. Veisuu musiikkiantropologin tutkimuskohteena. Kansanmusiikki 3/1979, 5.
- SUOJANEN, PÄIVIKKI 1982. Kulttuurin tutkimuksen empiiriset menetelmät. Runkoaineisto. Tampereen yliopiston kansanperinteen laitoksen moniste 4.
- SUOJANEN, PÄIVIKKI 1984. Finnish folk hymn singing. Study in music anthropology. Tampereen yliopiston kansanperinteen laitoksen julkaisu 11.
- SUOJANEN, PÄIVIKKI 1996. Kulttuurin tutkijan arki. Kokemuksia omasta ja vieraasta. Jyväskylä: Päivikki Suojanen ja Antrokirjat.
- SYRJÄLÄ, LEENA - NUMMINEN, MERJA 1988. Tapaustutkimus kasvatustieteessä. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 51/1988.
- THORSÉN, STIG-MAGNUS 1980. Ande skön kom till mej. En musiksociologisk analys av musiken i Götene Filadelfiaförsamling. Göteborg: Skrifter från musikvetenskapliga institutionen 5/1980.

- WALITUITA WIRSIÄ 1908. Joensuu: P. Wuorisalo.
- VALITUITA VIRSIÄ JA LAULUJA 1920. Oulu: Suomen Lähetyseuran Laestadiolainen Haaraosasto
- VALITUITA VIRSIÄ JA LAULUJA 1961. Kolmas painos. Oulu: Lestadiolaisten Lähetysyhdistysten Keskusliitto r.y.
- VIRKKALA, OIVA 1945. Alkulähteille, lestadiolaisen uudenheräyksen synty ja luonne saarnaaja Mikko Saarenpään elämäntyön yhteydessä tarkasteltuna. Oulu: Suomen Lähetysseuran Laestadiolainen Haaraosasto.
- WIRSIKIRJA APOSTOLISILLE SEURAKUNNILLE 1903. Joensuu: P. Berg.

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

- JUVONEN, PERTTI ILMARI 1963. Lestadiolaisuuden eri suuntien laulukirjat sekä niiden vertailua. Käytännöllisen teologian laudaturtyö keväällä 1963. Helsingin yliopisto.
- KIRKINEN, SEPPO 1991. Siionin laulut 1977 -nuottipainos. Pro gradu-työ. Sibelius Akatemia. Kirkkomusiikin osasto.
- LAULUKIRJATOIMIKUNNAN PERUSTELUT 1977 ja 1978.
- LESTADIOLAISEN LAULUKIRJAN YHTEISTOIMIKUNNAN EHDOTUS.
- LLK:N LIITTOKOKOUKSEN AVAUSSANAT 1.7.1989. Merikallio, Leevi.
- PÖYTÄKIRJAT NRO:T 1, 10 ja 11. Laulukirjatoimikunta.
- RAPORTTI MATKALAUUTOIMIKUNNAN TYÖN ETENEMISESTÄ 3.10.1995.
- SIIONIN MATKALAUULUJEN KÄYTTÖ, YHTEENVETO.
- SÄVELMÄKYSSELYN SAATEKIRJE 17.1.1980.
- TIEDUSTELU SIIONIN MATKALAUULUJEN KÄYTÖSTÄ.
- TOIMINTAKERTOMUS 1989. Lestadiolaisten Lähetysyhdistysten Keskusliitto r.y.
- TOIMINTAKERTOMUS 1996. Vaella Jumalaasi kuunnellen. Lestadiolaisten Lähetysyhdistysten Keskusliitto r.y.

HAASTATTELUT

Taimi Nevalainen 3.1.1997 Haapavedellä

Tiia Översti 24.1.1997 Pyhäjoella

Alli Rönkkömäki 25.1.1997 Oulussa

Tapani Schöning 25.1.1997 Oulussa

Ilpo Nurmenniemi 26.1.1997 ja 18.8.1997 Ylivieskassa

Veli Siljander 15.2. 1997 Kalajoella

LIITE 1 HAASTATTELUKÄYNNIT

1. Taustatiedot

Nimi, syntymäpaikka ja -aika?

Asuinpaikat?

Koulutus, ammatti, harrastukset?

Asema perinteenkantajana?

*Mitä uusiheräys merkitsee sinulle?

*Miten olet tullut herätysliikkeeseen mukaan?

*Oletko mielestäsi aktiivijäsen?

Mitä musiikki merkitsee sinulle?

Millaisesta musiikista pidät? Miksi? Mikä elementti laulussa on sinulle tärkein - sanat, melodia, jokin muu?

Onko jokin hengellinen laulukirja sinulle erityisen läheinen? Miksi?

Miten ja milloin Siionin Matkalaulut -kirja on tullut sinulle tutuksi?

Kuinka hyvin tunnet Siionin Matkalaulut -kirjan?

2. Siionin Matkalaulut -kirjan yhteisöllinen merkitys

Lauletaanko seuroissa ulkoa vai kirjoista?

Kuljettavatko seuravieraat omia laulukirjoja mukanaan?

Kuka valitsee seuroissa laulettavat laulut?

Kuka johtaa veisuuta?

Käytetäänkö säestystä? Mitä säestyssoittimia?

Miten kuvailisit uusheräneiden laulutapaa? Lauletaanko matkalauluja vai veisataan?

Eroaako matkalaulujen ja virsien laulutapa toisistaan?

Eroaako nuorten ja vanhojen laulutapa toisistaan?

Miten matkalaulut opitaan uudenheräyksen piirissä?

Kuinka paljon Siionin Matkalaulut -kirjaa käytetään uudenheräyksen seuroissa?

Onko Siionin Matkalaulut -kirjan käyttöaste vuosien myötä muuttunut? Millä tavoin?

Kuinka hyvin uudenheräyksen jäsenet tuntevat matkalauluja?

Onko Siionin Matkalaulut -kirjalla mielestäsi oikeanlainen asema uudessa heräyksessä? Pitäisikö matkalauluja laulaa mielestäsi nykyistä enemmän / vähemmän? Miksi?

Missä yhteyksissä matkalauluja käytetään uudenheräyksen seuroissa? Eroaako virsien ja matkalaulujen käyttöyhteys toisistaan jotenkin?

Mikä on virsikirjan asema uudessa heräyksessä? Tarvitaanko Siionin Matkalaulut -kirjan rinnalle virsikirja? Miksi / miksi ei?

Käytetäänkö uudessa heräyksessä muita laulukirjoja kuin virsikirja ja Siionin Matkalaulut? Mitä? Kuinka paljon?

Mikä on mielestäsi musiikin tehtävä seurakunnassa?

Täyttääkö Siionin Matkalaulut -kirja tämän tehtävän?

Onko herätysliikkeelle tarpeen oma laulukirja? Miksi? Miksi ei?

Mitä merkitystä Siionin Matkalaulut -kirjalla on uudelleheräykselle?

Palveleeko Siionin Matkalaulut -kirja jotenkin uudenheräyksen yhtenäisyyttä ja lujittumista?

Millä tavoin?

Palveleeko Siionin Matkalaulut -kirja tasapuolisesti kaikkia sukupolvia?

Kumpi on uudenheräyksen julistustyössä tärkeämpi osa-alue: puhe vai musiikki? Miksi?

Miten Siionin Matkalaulut -kirjaa hyödynnetään uudenheräyksen julistustyössä?

Siionin Matkalaulut -kirjan mahdollisuudet uudenheräyksen ulkopuolisessa julistustyössä?

Sopisiko joku matkalaulu evankelointitilanteeseen? Mikä? Miksi?

Edustaako Siionin Matkalaulut -kirja mielestäsi uudenheräyksen "ominta" musiikkia? Millä perusteella? Miksi ei? Onko matkalaulujen lisäksi jotakin muuta musiikkia, joka on uudenheräyksen "omaa"?

Mitkä laulut kuvastavat parhaiten uudenheräyksen oppia? Onko uudella heräyksellä ns. lippulauluja?

Millä tavoin Siionin Matkalaulut -kirja heijastaa uudenheräyksen nykytilaa?

Millä tavoin arvelet Siionin Matkalaulut -kirjan liittyvän uudenheräyksen tulevaisuuteen?

Mitä merkitystä on sillä, että Siionin Matkalaulut on usean lestadiolaisryhmän yhteinen laulukirja?

3. Siionin Matkalaulut -kirjan henkilökohtainen merkitys

Millainen laulukirja Siionin Matkalaulut on luonteeltaan? Mitkä aihepiirit kirjassa korostuvat?

Onko Siionin Matkalaulut mielestäsi lestadiolainen laulukirja? Miten lestadiolaisuus näkyy?

Tunnetko muiden herätysliikkeiden laulukirjoja? Miten vertailisit Siionin Matkalaulut -kirjaa muihin laulukirjoihin?

Kuvaile matkalauluja musiikillisesti. Mikä matkalauluissa on musiikillisesti hallitsevinta?

Matkalaulujen musiikillinen taso?

Oletko tyytyväinen Siionin Matkalaulut -kirjaan nykyisellään? Miksi / miksi et? Mitä pitäisi kenties muuttaa?

Miten suhtaudut Siionin Matkalaulut -kirjan uudistustyöhön? Onko uudistaminen tarpeellista?

Miksi / miksi ei?

Mitä matkalaulut merkitsevät sinulle itsellesi?

Laulatko matkalauluja muulloin kuin seuroissa? Miksi / miksi et? Kuinka paljon verrattuna muuhun hengelliseen musiikkiin?

Millaisissa tilanteissa laulat matkalauluja?

Käytetäänkö matkalauluja omissa kotihartauksissasi tai perhejuhlissasi? Miksi / miksi ei?

Kuinka paljon?

Mikä osuus musiikilla / matkalauluilla on lasten kristillisessä kasvatuksessa? Oletko opettanut / aiotko opettaa lapsillesi matkalauluja? Miksi / miksi et?

Mainitse jokin itsellesi rakas hengellinen laulu? Onko se matkalaulu? Miksi laulu on sinulle rakas?

Mikä merkitys Siionin Matkalaulut -kirjalla on henkilökohtaiselle uskonelämällesi?

Millaisia tunteita matkalaulut sinussa herättävät?

Käytätkö matkalauluja rukouksen yhteydessä?

Mainitse jokin tilanne, jossa hengellinen musiikki / matkalaulu on erityisesti puhutellut sinua?

Onko Siionin Matkalaulut -kirjalla sinulle musiikillista merkitystä?
(Vaikuttavatko matkalaulut jollakin tavalla sävellyksiisi?)

LIITE 2 TAPANI SCHÖNINGIN SOVITUS SIONIN MATKALAULUSTA NRO 111, KALLIO JOK' AUKESIT

KALLIO JOK' AUKESIT SML 111

Säv. THOMAS MASTING
Sov. AUGUSTUS TOPLADY
Sov. TAPANI SCHÖNING
15.8.94

ALKU JA VÄLIKE:

Musical notation system 1: Treble and bass clefs, key signature of two sharps (F# and C#), 3/4 time signature. The system includes a piano accompaniment and a vocal line. The vocal line starts with a melisma 'DUUU...' and continues with 'DUU...'. The piano accompaniment has lyrics 'DOMBO DOM DO - DOMMM... DOM-BO - DOM DO - DOM DOM'. There are handwritten notes 'S2: DAMDI-DAADI - LAADI - DAADI - DAADI' and 'EUV...' above the vocal line.

Musical notation system 2: Treble and bass clefs, key signature of two sharps, 3/4 time signature. The system includes a piano accompaniment and a vocal line. The vocal line has lyrics 'DAM DAA' and 'SÄK MEI'. The piano accompaniment has lyrics 'DOMBO DOM DO - DOMMM... DAM-BO - DOM BO - DOM DOM'. There is a handwritten note '1. KAALI' above the vocal line.

Musical notation system 3: Treble and bass clefs, key signature of two sharps, 3/4 time signature. The system includes a piano accompaniment and a vocal line. The vocal line has lyrics 'OOO, JOK' AUKESIT JOUS-MUN SUOO - JAAS KÄÄTKI - SIIT VEE-SI'. The piano accompaniment has lyrics 'SUOO - JAAS KÄÄTKI - SIIT VEE-SI'. There is a handwritten note 'MEI' on the left side.

Musical notation system 4: Treble and bass clefs, key signature of two sharps, 3/4 time signature. The system includes a piano accompaniment and a vocal line. The vocal line has lyrics 'VEE-RII VUO-JA - NUUT KYR-JS-TÄÄ - SII TIURKU - NUUT PEEKÖÖN'. The piano accompaniment has lyrics 'VEE-RII VUO-JA - NUUT KYR-JS-TÄÄ - SII TIURKU - NUUT PEEKÖÖN'.

EL → VÄLIKE

TAAA- IVAAN VOOMALLAA MUU-A SYYY-NNIN SAASIS TAAA - AA

TAAA- IVAAN VOOMALLAA 1. SAAA - STAAA - STAAA DUU

DOMBO DOM DO-

MELODIA

KOMPPISAKKI

2. ITSE TUSKAN HIELLÄ TÄYTÄÄ EN VOI MÄ
 LAKIAS EN TÄYTÄ MÄ - TÄYTÄÄ EN VOI MÄ
 VAIKKA KUINKA KOKISIN, VAIKKA KUINKA KOKISIN,
 YÖT JA PÄIVÄT ITKISIN; YÖT JA PÄIVÄT ITKISIN;
 SYNMIN JÄÄÄ-LJEE JÄÄVÄT VAAN SYNMIN JÄÄÄ-LJEE JÄÄVÄT VAA
 SVLTA YYY KSINAUVUN SAAN AA-PUU-NII DOM-BO...

VÄLIKE + RYTMIVARIAATIO

MELODIA

KOMPPISAKKI

3. ANTAA EN VOI MITÄKÄÄN;
 RISTIS JUUV-REHEN VAIN JÄÄN,
 SINÄTAHDON ANOA, ALASTONNA ARMOA.
 NÄÄNTYVÄISTÄ LASTASTI,
 VIRVOITTA SIV AARMOSII

DUU - DUU
 JUUREHEN VAIN JÄÄN
 SINÄ TAHDON ANOA, ALASTONNA ARMOA.
 NÄÄNTYVÄISTÄ LASTASTI
 AARMOSII, DOMBO DOM...

VÄLIKE ILMAN RYTMIVARIAATIOITA

4. JOKA HEE NGEN VEDOSSAA, VIELA
 VIIMEIN KUUS-LOSSAA, TUUNELAHAN
 TULLESSAA, TUUMIOLLA SEISOISSA,
 -KALLIO, JOK'AAUKESHIT,

DUUU UMISOHD: 4. JOKA..

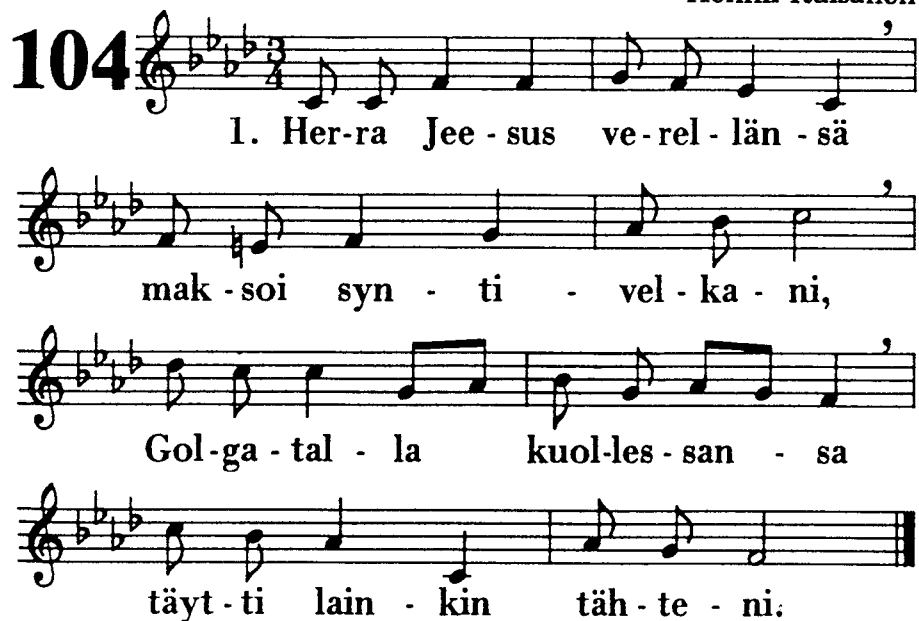
DOM-DUUU

JOOSMIN SUOO-JAAS KÄTKI - sii - ii - ii - ii - ii - T

LIITE 3 SML 104, HERRA JEESUS VERELLÄNSÄ

Heikki Räisänen

104

1. Her-ra Jee - sus ve - rel - län - sä
 mak - soi syn - ti - vel - ka - ni,
 Gol - ga - tal - la kuol - les - san - sa
 täyt - ti lain - kin täh - te - ni.

2. Syntikuormani hän kantoi, kuolon kärsei eestäni, rikokseni anteeks antoi, iäksi ne hukutti.
3. En nyt töitä enää etsi autuaaksi tullaksen, Jeesus yksin kaikki teki, siitä nyt vain iloitsen.
4. Suuruus minun syntieni tutkien ei vähenny, ansioon vain Jeesukseni pois ne kaikki hälventyy.
5. Voittonsa osallisuuteen uskossa mun istutti, ikuiseksi morsiookseen Hengellänsä kihlasi.
6. Uskossa nyt saan omistaa autuuttani täällä jo, sitten silmin katsella saan, kun mä pääsen kotio.
7. Jeesukseni rakkautta kyllin en voi kertoa, laulaisin nyt siitä, mutta kieleni on kankea.
8. Vaan sen varmaan tiedän, että sitten laulu toisin käy kun ei yhtään kynelettä enää silmissäni näy.
9. Satamaan kun saapuu laiva, koti taivaan aukeaa, unhottuupi tuska, vaiva nauttiessa kunniaa.
10. Katson taivaan ihanuutta, jonka osakseni saan; siellä laulan virttä uutta kiitokseksi Karitsan.
11. Siell' on ilo kyynelittä, siellä kieli aivan uus, siellä Ylkää estehittä katsellaan, oi kauneus!
12. Pyhä, pyhä! Jumalalle nyt jo veisaan päällä maan; siellä jatkan Karitsalle hallelujaa ainiaan.

Muk. Pekka Fredrik Lappalainen